มารู้จักธรรมะ
"ศีลข้อที่ 1 : ห้ามฆ่าสัตว์"
กันหน่อยไหม?

หนังสือธรรมะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

คำกล่าว

ศีลห้าเป็นหลักธรรมเบื้องต้นที่พระพุทธเจ้าตรัสว่าอุบาสก/อุบาสิกาทั้งหลายพึงมี พึงรู้ พึงเข้าใจและนำไปประพฤติปฏิบัติ อันเป็นธรรมะที่นำไปสู่ความเจริญในชีวิตเป็นหลักเบื้องต้น และนำพาให้พ้นทางแห่งอบาย การเขียนหนังสือธรรมะนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะหยิบยกในแต่ละข้อของศีลห้ามาอธิบายตามหลักพุทธธรรมเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ในศีลทั้งห้าข้อมากยิ่งขึ้น โดยในครั้งนี้ผู้จัดทำขอหยิบเฉพาะศีลข้อที่ 1 : ปาณาติปาตา เวรมณีฯ ซึ่งเป็นศีลข้อแรกสุดมาอธิบาย (หลังจากที่ได้พิมพ์ศีลข้อที่ 3 : กาเมสุมิจฉาจารฯ ไปก่อนแล้ว) สำหรับศีลข้ออื่นๆ ทั้งห้าข้อผู้อ่านสามารถติดตามได้เป็นระยะ ๆ ซึ่งผู้จัดทำจะทยอยจัดพิมพ์และนำมาแจกที่วัดเอี่ยมวรนุช และวัดปากน้ำภาษีเจริญ และตามวัดต่าง ๆ ตามสมควร)

หนังสือธรรมะเรื่อง ***"มารู้จักธรรมะ ศีลข้อที่ 1:ห้ามฆ่าสัตว์ กันหน่อยไหม?"*** เขียนขึ้นได้โดยได้รับความอุปการะคุณจากหลายฝ่าย เริ่มจากท่านพระครูมงคลภาวนานุสิฐ ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดปากน้ำภาษีเจริญ ที่ได้แนะนำ (1) ท่านพระครูภาวนาวิจิตร ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฯ ได้ให้คำแนะนำเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ในการค้นคว้าหาข้อมูล และ (2)ได้แนะนำท่านพระมหามงคล มงฺคโล ป.ธ.๙ ซึ่งต่อมาได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ข้อมูลต่าง ๆ ตลอดทั้งตรวจทานงานเขียน จนทำให้หนังสือธรรมะพิมพ์เพื่อแจกเป็นธรรมทานเล่มนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สุดท้ายขออนุโมทนาและขอบพระคุณผู้อุปการะคุณทุกท่านที่ร่วมบริจาคเงินเพื่อพิมพ์หนังสือธรรมะฉบับนี้ ตามรายนามท้ายเล่ม

น.ส. ฑฤณ เอี่ยมสุวรรณ (ผู้จัดทำ)

กันยายน 2555

มารู้จักธรรมะ
"ศีลข้อที่ 1 : ห้ามฆ่าสัตว์"
กันหน่อยไหม?

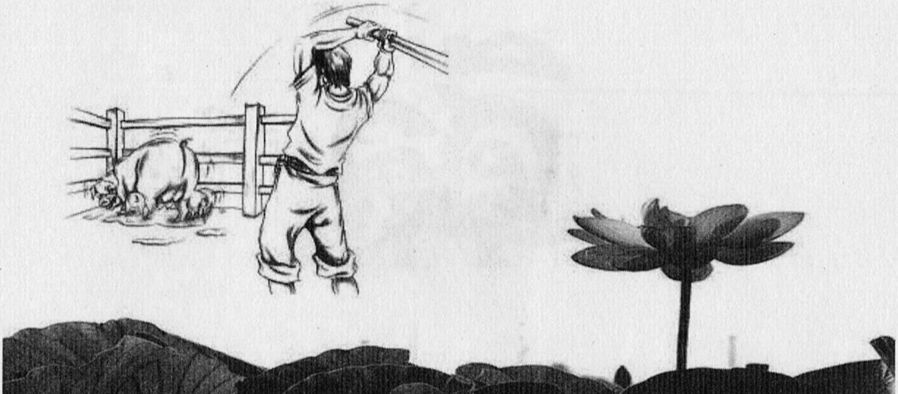

สารบัญ

เรื่อง หน้า

1. อะไรคือความหมายของศีลข้อ 1: ปาณาติปาตา เวรมณีฯ ? 10

2. แบบไหนถึงจะเรียกว่าได้ทำผิดศีลข้อ 1 แล้ว ? 19

3. อะไรคือผลกรรมแห่งการกระทำผิดศีลข้อ 1 ตามหลักพุทธศาสนา? 39

4. อะไรคือผลแห่งกรรมดีจากการรักษาศีลข้อ 1? 102

มารู้จักธรรมะ ***"ศีลข้อที่ 1 : ห้ามฆ่าสัตว์"*** กันหน่อยไหม?

เมื่อเอ่ยถึงศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตาเวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ หลายคนหรืออาจจะทุกคนต่างท่องกันอย่างติดปาก พร้อมกับความหมายที่รับรู้กันทั่วไปว่าหมายถึงการห้ามฆ่าสัตว์ จนมีคำพูดที่กลายเป็นธรรมะเชิงขำขัน ศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ แต่เวลายุงกัดเราก็ตบ แล้วก็ผ่านเลยไป เป็นเรื่องหัวเราะกันสนุกสนานกับชีวิตน้อย ๆ ของสัตว์ตัวเล็ก ๆ ที่ไม่ได้มาขำกับเราด้วย เพียงเท่านี้หรือ?

มองลึกลงไปกับปรัชญาธรรมข้อนี้ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงทรงจัดศีลข้อนี้เป็นข้อแรกในเบญจศีล[1] นั้นเป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงสัจธรรมชีวิตอันลึกซึ้งที่พระองค์ให้ความสำคัญกับ "ชีวิต" เป็นสิ่งมีค่าอันดับแรกสุด สัตว์ใด ๆ ในโลก รวมหมายถึงมนุษย์เมื่อมีชีวิตถือกำเนิดขึ้นมาแล้วต่างดำรงไว้ซึ่งชีวิตของตัว ของตน ต่างดิ้นรนเพื่อให้ชีวิตตนอยู่รอดปลอดภัยทั้งสิ้น

---

[1] เบญจศีล คือศีลสำหรับฆราวาสห้าประการที่พุทธองค์ตรัสสอนให้มนุษย์ทั้งหลายพึงรักษาไว้ให้มั่น ได้แก่

ศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปะทัง สมาทะยามิ คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์

ศีลข้อที่ 2 อทินนาทานา เวรมณี สิกขาปะทัง สมาทะยามิ คือ เว้นจากการลัก ฉ้อ ของผู้อื่น

ศีลข้อที่ 3 กาเมสุมิจฉาจารา เวรมณี สิกขาปะทัง สมาทะยามิ คือ เว้นจากการประพฤติผิดในกาม

ศีลข้อที่ 4 มุสาวาทา เวรมณี สิกขาปะทัง สมาทะยามิ คือ เว้นจากการพูดเท็จ คำไม่เป็นจริง

ศีลข้อที่ 5 สุราเมรยมัชชะปมาทัฏฐานา เวรมณี สิกขาปะทัง สมาทะยามิ คือ เว้นจากการดื่มสุราเมรัย ของมึนเมา

อาหารเป็นปัจจัยแรกที่เลี้ยงชีวิตให้อยู่รอด ไม่ว่าคนหรือสัตว์ต่างรักชีวิตของตน คนก็ต้องกิน สัตว์ก็ต้องกิน ต่างฝ่ายต่างต้องกินเพื่อดำรงชีพของตนไว้ให้อยู่ต่อไปได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น การกินเพื่อการดำรงชีพเป็นสิ่งจำเป็น เมื่อต้องกิน ก็ต้องมีการ “ฆ่า” เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดคำถามตามมามากมายแล้วคนกิน(เนื้อ)สัตว์เพื่อดำรงชีพนั้นผิดศีลข้อหนึ่ง ห้ามฆ่าสัตว์นี้ด้วยหรือไม่อย่างไร? หลายคนหันไปกินมังสวิรัติเพราะไม่อยากกระทำการผิดศีลจึงขอลด ละ และเลิก การเบียดเบียนตามความเข้าใจของตน แต่อีกหลายคนไม่แน่ใจกินเนื้อสัตว์บ้าง กินมังสวิรัติบ้าง ตามแต่โอกาสจะอำนวย และอีกหลายคนไม่สนใจอะไรทั้งสิ้นขอกินอย่างเดียว ใครจะตาย หรือสัตว์ใดจะทรมาน มาซึ่งการกินของตนนั้น ไม่ใช่ธุระ ดังปรากฏให้เห็นตามสื่อต่าง ๆ การกินเนื้อหมา เนื้อหมี (อุ้งตีน) อวัยวะเพศช้าง ดีงู เนื้อปลาวาฬ และแม้กระทั่งศพเด็กทารกแรกคลอดก็ยังมีปรากฏให้เห็นของคนที่กินเพราะ(หลง) เชื่อว่าหากได้กินจะมีพละพลังมากมายมหาศาล จนทำให้เกิดการแสวงหามาเพื่อการกินนั้น และมองข้ามไปถึงความถูกต้องทางจิตใจ (ของคนส่วนใหญ่) มองข้ามการพิจารณาว่าหากเราต้องกลายเป็นผู้ถูกล่า หรือถูกกินบ้าง เราจะรู้สึกเจ็บปวดทรมาณเพียงไร

พฤติกรรมการดำรงชีพเพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดเป็นปัจจัยต่อมานำไปสู่การแสวงหาและดิ้นรน ในสังคมปัจจุบันมนุษย์ต่างดำรงชีวิตในรูปแบบที่หลากหลาย มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันมากมาย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทอง นำไปซื้ออาหารและสิ่งจำเป็นต่าง ๆ มาดำรงชีวิต แต่ก็มีบางอาชีพที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ “ชีวิต” ของคนและสัตว์อื่นเข้า ถึงแม้ไม่ได้กระทำ

การ “ฆ่า” โดยตรง แต่หากเป็นเหตุเพื่อนำไปสู่การฆ่า ก็มีให้เห็นชัดเจนหลายครั้งหลายครา อย่างที่ขณะนี้มีการจับหมา แมว ส่งไปขายเพื่อเป็นอาหารเปิบพิสดารยังประเทศเพื่อนบ้านตามข่าวในสื่อต่าง ๆ อยู่ในขณะนี้ มีการจับหมาหลายร้อยตัวขังแออัดในกรงแคบ ๆ วางทับ ๆ กันลงเรือข้ามแม่น้ำไปขาย สัตว์เหล่านี้ต่างได้รับการทรมานทั้งจากการกดทับ ความร้อน อดข้าวน้ำ แรงเหวี่ยงโยนกระแทกสารพัด บ้างขาหัก ซี่โครงหัก ตับแตก หิวตาย ตรอมใจตาย ฯลฯ ความทุกข์ทรมานที่ได้รับจนเกิดเสียงร้องครวญอย่างน่าเวทนา อันเป็นผลมาจากการกระทำของมนุษย์บางพวก บางคน เมื่อมนุษย์อ้างว่าทำไปเพราะต้องการเงินมาดำรงชีพ ต้องกินต้องใช้ หากแต่สัตว์ร่วมโลกเราก็มีหัวใจเช่นกันต่างรักชีวิตของตัวเอง เฉกเช่นเดียวกับมนุษย์เช่นกัน และอีกหลายกรณีที่พฤติกรรมการดำรงชีพ ไปกระทบกับ “ชีวิต” จนนำไปสู่การฆ่า หรือเป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิต อาทิ การค้ามนุษย์ ค้ายาเสพติด ค้าอาวุธเป็นต้น ในพุทธศาสนามีอาชีพ ต้องห้ามที่ บัญญัติไว้ในพระไตรปิฎกถึง 5 ประการที่พระพุทธองค์ตรัสถึงอุบาสก/ อุบาสิกาไม่ควรทำ ได้แก่

1. การค้าขายศาสตราอาวุธ เครื่องมือในการเข่นฆ่า ทำลายล้างกัน เช่น ปืน ระเบิด อาวุธเคมี เป็นต้น (สัตถวณิชชา)

2. การค้าขายสัตว์มีชีวิต เช่น ค้ามนุษย์ ค้าทาส แรงงานเด็กสัตว์มีชีวิต เป็นต้น ซึ่งย่อมถูกกักขัง บาดเจ็บ ตรอมใจตาย (สัตตวณิชชา)

3. การค้าขายเนื้อสัตว์ ซึ่งย่อมมีการเบียดเบียนฆ่าชีวิตให้ตกล่วง (มังสวณิชชา)

4. การค้าขายน้ำเมา ซึ่งเป็นโทษถึงความประมาท ถึงพิการ ถึงชีวิตของผู้ดื่ม รวมหมายถึงการค้ายาเสพติด ทำให้ผู้เสพมึนเมา ขาดสติ (มัชชวณิชชา)

5. การค้าขายยาพิษ ซึ่งปกติย่อมใช้เพื่อกำจัดชีวิต มิใช่เพื่อรักษาชีวิต (วิสวณิชชา)[2]

[๑๗๗] ดูกรภิกษุทั้งหลาย การค้าขาย ๕ ประการนี้ อันอุบาสกไม่พึงกระทำ ๕ ประการ เป็นไฉน คือ การค้าขายศาตรา ๑ การค้าขายสัตว์ ๑ การค้าขายเนื้อสัตว์ ๑ การค้าขายน้ำเมา ๑ การค้าขายยาพิษ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย การค้าขาย ๕ ประการนี้แล อันอุบาสกไม่พึงกระทำฯ

จะเห็นว่าเมื่อคนรักชีวิต สัตว์ก็รักชีวิต ทุกข์เป็น เจ็บปวดเป็น เพียงแต่สัตว์พูดไม่ได้ ได้แต่ส่งเสียงร้องเมื่อเจ็บปวด และดิ้นรนเพื่อแสวงหาทางแห่งความอยู่รอดของมัน ย้อนกลับไปถึงยุงที่ต้องกัดกินเลือดมนุษย์ ก็เพื่อความอยู่รอดของชีวิตมันเหมือนกัน ยุงบางประเภทไม่กินเลือดมันก็ตาย หากกินแล้วก็อาจตายได้เพราะฝ่ามือมนุษย์ สัตว์ประเภทอื่นก็เช่นกัน ต่างดิ้นรนแสวงหาอาหารเพื่อมาดำรงชีพ ไม่ฆ่าสัตว์อื่น ก็ถูกสัตว์อื่นฆ่า แล้วเราซึ่งเป็นมนุษย์จะทำอย่างไรให้อยู่ร่วมกับสัตว์อื่นในโลกใบนี้ได้ อย่างสงบสุข โดยไม่ทำร้ายกันล่ะ?

---

2 ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 22, อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต, วณิชชสูตร [ข้อ 177] / 282

นอกจากอาหารและพฤติกรรม (การประกอบอาชีพ) แล้ว ยังมีเรื่องของ "อารมณ์" เข้ามาเกี่ยวข้องกับ "ชีวิต" ของมนุษย์เป็นปัจจัยเสริมที่ให้ผลกับการดำรงชีพอย่างมากเช่นกัน จะเห็นว่าคนบางคน แค่มองหน้ากัน ก็สามารถควักปืนออกมายิงกันตายได้ ทั้งที่ไม่เคยรู้จักหรือมีเรื่องกันมาก่อน บางคนแค่ใครขับรถปาดหน้าก็อารมณ์ร้อน อยากฆ่าคนที่มันปาดหน้ารถเราซะงั้น หรือแค่เรียนคนละที่ ก็อยากจะฆ่าฝ่ายตรงข้ามขึ้นมาโดยที่ตัวเองก็ยังไม่รู้ว่าจะฆ่ากันไปทำไมด้วยซ้ำ หนุ่มสาวบางคนไม่สมหวังในความรักก็ฆ่าตัวตายประชดรัก ทั้งที่อีกฝ่ายก็ไม่ได้สนใจไยดีกับการตายของตัวเองเลยก็มี หรืออย่างบางคนท้องก่อนเวลาอันสมควรก็ฆ่าลูกตัวเองโดยการไปทำแท้ง และอีกหลายกรณีที่อารมณ์พาไปให้เกิดการฆ่ากันตายขึ้นมา ปรากฏให้เห็นอยู่บ่อย ทำไมถึงเป็นเช่นนี้ ทำไมคนถึงขาดสติ ปล่อยให้อารมณ์พาไป นึกจะฆ่าใครก็ฆ่ากันอย่างง่ายดาย ในพระไตรปิฎกมีกล่าวไว้ถึงการเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งซึ่งยากยิ่ง เปรียบอุปมาดั่งเต่าตาบอดตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในก้นบึ้งของท้องมหาสมุทรอันกว้างใหญ่ เมื่อถึงกำหนดหนึ่งร้อยปีเต่าตาบอดตัวนี้จึงจะสามารถแหวกว่ายโผล่หัวขึ้นมาเหนือน้ำครั้งหนึ่ง ครั้นเมื่อโผล่หัวขึ้นมาแล้ว ก็ต้องคล้องเข้าพอดีกับห่วงยางที่ลอยอยู่บนผิวน้ำ ซึ่งถือเป็นสิ่งยากยิ่ง แต่หากพระพุทธองค์ตรัสเปรียบว่าการเกิดเป็นมนุษย์นั้นยากยิ่งกว่า ดังนั้นเมื่อเกิดมาแล้วทำไมถึงปล่อยให้อารมณ์เป็นตัวกำหนดเข่นฆ่าอีกฝ่ายหนึ่งให้ตกล่วงไป เพราะไม่ช้าไม่นานคนทุกคน สัตว์ทุกผู้ ที่เกิดมาต่างต้องตายด้วยกันหมดทั้งสิ้น

[๑๗๔๓] ดูกรภิกษุทั้งหลาย เปรียบเหมือนบุรุษโยนแอกซึ่งมีช่องเดียวลงไปในมหาสมุทร เต่าตาบอดมีอยู่ในมหาสมุทรนั้น ต่อล่วงร้อยปีๆ มันจะโผล่ขึ้นคราวหนึ่งๆ เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน เต่าตาบอดนั้น ต่อล่วงร้อยปีๆ มันจะโผล่ขึ้นคราวหนึ่งๆจะสอดคอให้เข้าไปในแอกซึ่งมีช่องเดียวโน้นได้บ้างหรือหนอ?

ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ถ้าล่วงนานไปบางครั้งบางคราว เต่าจะสอดคอให้เข้าไปในแอกนั้นได้บ้าง

พ. ดูกรภิกษุทั้งหลาย เต่าตาบอด ต่อล่วงร้อยปีๆ มันจะโผล่ขึ้นคราวหนึ่งๆ สอดคอให้เข้าไปในแอกซึ่งมีช่องเดียวโน้น ยังจะเร็วกว่า เราย่อมกล่าวความเป็นมนุษย์เพราะคนพาลผู้ไปสู่วินิบาตแล้วคราวเดียวก็หามิได้ ข้อนั้น เพราะเหตุไร? เพราะว่าในวินิบาตนี้ ไม่มีการประพฤติธรรม การประพฤติชอบ การกระทำกุศล การกระทำบุญ มีแต่การเคี้ยวกินกันและกัน การเคี้ยวกิน ผู้มีกำลังน้อยกว่า ย่อมเป็นไปในวินิบาตนี้ ข้อนั้นเพราะเหตุไร? เพราะไม่เห็นอริยสัจ ๔ อริยสัจ ๔ เป็นไฉน? คือ ทุกขอริยสัจ ฯลฯ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้นแหละ เธอทั้งหลายพึงกระทำความเพียร เพื่อรู้ตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์ ฯลฯ นี้ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา. [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 19 ฉิคคพสูตรที่ 1 ว่าด้วยความเป็นมนุษย์ยาก [ข้อ 1743]]

พระพุทธศาสนาสอนให้คนเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม ใครทำกรรมดีไว้ย่อมได้ผลดีตอบแทน หากทำชั่วไว้ย่อมได้ผลชั่วตอบแทน ช้าหรือ

เร็วก็ต้องได้รับ หลายคนอาจสงสัยทำไมเกิดมาชาตินี้ ถึงต้องกำพร้าพ่อ กำพร้าแม่ หรือกำพร้าทั้งพ่อและแม่ ทำไมบางคนเกิดมาอายุสั้น ทำไมบางคน ขี้โรคพิกลพิการ ทำไมบางคนต้องอยู่โดดเดี่ยวไร้ญาติขาดมิตร บางคนต้องกลายเป็นคนทุพพลภาพ บางคนรูปโฉมไม่งาม บางคนตัดสินใจฆ่าตัวเองตายเพียงเพราะอารมณ์เสียใจ ผิดหวังในสิ่งต่าง ๆ เราคงไม่เคยเห็นใครฆ่าตัวตายเพราะเหตุสมหวังมีความสุขใจ แต่หากยอมจบชีวิตตนเองและ/ หรือคนใกล้ชิดล้วนแต่เพราะทุกข์ใจผิดหวังในสิ่งต่าง ๆ ทั้งสิ้น หรือแม้กระทั่งถูกเขาตามฆ่าด้วยเรื่องไม่เป็นเรื่อง หรือได้รับทุกขเวทนาอันเกิดจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักก่อนเวลาอันสมควร และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการต้องเข้าไปข้องเกี่ยวกับการสูญเสียชีวิต ทำให้หลายคนต้องตั้งคำถามว่าทำไมต้องเป็นเรา ทำไมสิ่งที่เป็นความทุกข์ทั้งหลายจึงเกิดขึ้นกับเรา พระพุทธเจ้าทรงสอนให้เราเข้าใจที่มาที่ไปของเหตุปัจจัยต่าง ๆ อันนำไปสู่ผล นั่นคือทำอย่างไรไว้ย่อมได้อย่างนั้น หนังสือธรรมะเล่มนี้ จึงพยายามหาคำตอบที่คลางแคลงใจเหล่านี้ให้หายสงสัย เข้าใจถึงที่มาและที่ไปของเหตุและผลตามที่พระไตรปิฎกเขียนไว้ ทั้งนี้เพื่อให้คนทั้งหลายได้รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการกินการอยู่ การดำรงชีพให้มีความสุขโดยปราศจากการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ตลอดทั้งบาปบุญคุณโทษจากการรักษาศีลข้อนี้และจากการประพฤติตนผิดศีลข้อนี้ โดยมาทำความรู้จักธรรมะ ศีลข้อ 1 นี้ให้มากขึ้นและเข้าใกล้ธรรมะข้อนี้ให้มากขึ้นเพื่อความสงบสุขของตัวเราเองและสรรพสัตว์ทั้งหลายในโลก ดังจะได้กล่าวต่อไปนี้

1. อะไรคือความหมายของศีลข้อ 1: ปาณาติปาตา เวรมณี?

ศีลข้อที่ 1 ในบรรดาศีลทั้งห้าข้อ ดูเหมือนศีลข้อนี้จะจำกันได้อย่างแม่นยำเพราะเป็นศีลข้อแรกสุดที่เวลาประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนา พระท่านจะให้ญาติโยมที่มาทำบุญอาราธนาและรับศีลห้า เพื่อชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดบริสุทธิ์ก่อนจะเริ่มกิจกรรมบุญต่าง ๆ ทางศาสนา **"ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ"** จึงเป็นคำบาลีคุ้นหูข้อแรกและเข้าใจกันดี (หรือเปล่า?) ว่าหมายถึงการห้ามฆ่าสัตว์ แต่หากจริงๆ แล้วศีลข้อนี้ยังมีความหมายอะไรที่ลึกซึ้งกว่านั้น และหลายคนอาจมีคำถามลึก ๆ ในใจ เช่น กระทำการแบบไหนบ้างถึงจะเรียกว่าได้ฆ่าสัตว์แล้ว? แบบไหนถึงจะเรียกได้ว่าทำการผิดศีลข้อปาณาติบาตนี้แล้ว? และคำว่า "สัตว์" นั้นมีความหมายถึงอะไรบ้าง? ในเบื้องต้นขอทำความเข้าใจก่อนว่า ศีลข้อนี้พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้รักษาเพื่อให้เกิดการประพฤติชอบทางกายและทางวาจา เป็นข้อปฏิบัติในการฝึกตนในการรักษากาย วาจาให้เรียบร้อย เป็นการรักษาปกติตามระเบียบวินัย ในการเว้นจากความชั่วและควบคุมตนให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, ป.อ.ปยุตฺโต) พูดให้เข้าใจง่ายขึ้น ทางกายนั้นหมายถึงการไม่ประทุษร้ายชีวิตผู้อื่น และทางวาจาหมายถึงการไม่จ้างวานให้ไปประทุษร้ายผู้อื่น เป็นต้น นั้นเอง

ลองมาพิจารณาคำว่า " ปาณาติปาตา เวรมณี สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ " ในแต่ละคำว่ามีความหมายที่แท้จริงอะไรกันบ้าง เพื่อให้เข้าใจถ่องแท้มากยิ่งขึ้น

คำว่า **ปาณาติปาตา** มาจากคำว่า ปาณะ + อติปาตา คำว่า ปาณะ หมายถึง สัตว์มีชีวิต หรือชีวิตินทรีย์[3] ได้แก่ สัตว์ดิรัจฉานมีช้างม้าเป็นต้น และมนุษย์มีหญิงชายและทารก เป็นต้น ส่วนคำว่า อติปาตา หมายถึง ทำให้ (ชีวิต) ตกล่วงไป หรือตายไป[4]

เวรมณี หมายถึง เจตนาที่จะงดเว้น หรือความตั้งใจ การย่ำยีเวร การละเวรได้ การทำเวรให้พินาศไป[5]

สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ หมายถึง คำพูดขอสมาทาน คือ ถือเอา/รับเอาสิกขาบท ซึ่งหมายถึงข้อที่จะสำเหนียกปฏิบัติ

ดังนั้นสิกขาบทข้อนี้ ปาณะ + อติปาตา + เวรมณี + สิกขาปะทัง สะมาทิยามิ จึงแปลได้ว่า **ข้าพเจ้าขอสมาทานสิกขาบท หรือขอรับเอาข้อที่จะสำเหนียกปฏิบัติ คือการตั้งใจงดเว้นจากการทำชีวิตสัตว์ให้ตกล่วงให้ตายไป, เว้นจากการฆ่าสัตว์, เว้นจากการทำลายชีวิต, เว้นจากการปลงชีวิต, เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายกัน** กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ว่างจากการคิดเบียดเบียน หรือ การทำดีที่ตรงข้ามกับการเบียดเบียนชีวิต นั่นเอง (พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวบศัพท์, ป.อ.ปยุตฺโต)

---

3 ชีวิตินทรีย์ ในพุทธศาสนาหมายถึง ชีวิตรูป + ชีวิตนาม คือมีทั้งรูปนาม (สังขาร) และมีทั้งนามธรรมที่เป็นจิต รวมเป็น "ชีวิต"

4 ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 13, อรรถกถา มัชฌิมนิกาย, เรื่องทีฆตปัสสีนิครนถ์, อรรถกถาอุปาลิวาทสูตร

5 ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 14, อรรถกถา มัชฌิมนิกาย, มหาจัตตารีสกสูตร ว่าด้วยมรรคที่เป็นโลกิยะและโลกุตระ

ในพุทธศาสนาสอนทางแห่งกรรมดีหรือทางแห่งกรรมที่เป็นกุศลอันจะนำมนุษย์ไปสู่สุคติมี 10 อย่าง หรือที่รู้จักกันดีว่า "กุศลกรรมบถ 10 ประการ" อันได้แก่ กายกรรม 3 วจีกรรม 4 และ มโนกรรม 3 ซึ่งศีลข้อปาณาติปาตา เวรมณีฯ นี้ จัดอยู่ในข้อแรกของกายกรรม 3 คือการเว้นจากการทำลายชีวิตเป็นสิ่งสำคัญข้อแรกก่อน อันจะนำชีวิตของผู้ปฏิบัติไปสู่สุคติ และตามด้วยศีลข้ออื่น ๆ ต่อไป การให้ความสำคัญกับชีวิต แสดงถึงคุณค่าของชีวิตเป็นสิ่งยากยิ่งในการก่อเกิดสิ่งมีชีวิตขึ้นมาบนโลกใบนี้ การงดเว้นถึงซึ่งการฆ่าสัตว์เสียได้จึงถือได้ว่าเป็นผู้ประเสริฐโดยแท้ ดังคำที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้หากผู้ใดจะกล่าวชมพระองค์ก็เหตุเพราะพระองค์เป็นผู้ที่เว้นแล้วจากการฆ่าสัตว์ทั้งปวง

"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อปุถุชนจะกล่าวชมตถาคต พึงกล่าวอย่างนี้ว่า พระสมณโคดมไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ใช้ให้คนอื่นฆ่า ไม่เห็นชอบในการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นจากโทษเป็นเหตุทุศีลนี้ น่าชมเชยแท้ พระคุณของพระพุทธเจ้ายิ่งใหญ่ ดังนี้" (อ้างจากพระไตรปิฎกเล่มที่ 9, อรรถกถาทีฆนิกาย สีลขันธวรรค: วรรณนาจุลศีล)

ผู้ที่ได้ชื่อว่าปฏิบัติปาณาติบาตนี้เสียได้ ถือเป็นผู้ที่มีธรรมโดยสะอาด คือ สะอาดทั้งทางกายและทางใจโดยแท้ เพราะหากไม่กระทำการเบียดเบียนซึ่งกันและกันความสงบสุขย่อมบังเกิดขึ้นแน่นอน พระพุทธองค์ทรงเห็นความสำคัญของชีวิตดังเช่นนี้ และไม่จำกัดเฉพาะมนุษย์ผู้ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐกว่าสัตว์ใดในโลกทั้งปวงเท่านั้น หากให้ความสำคัญกับชีวิตสัตว์เดรัจฉานทุกประเภทเช่นกัน ดังในหนังสือมงคลทีปนีภาค 1 เรื่อง อาคาริยวินัย กล่าวไว้ เมื่อครั้งหนึ่งสมัยพุทธกาลที่พระมหาโมคคัลลานะได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าแล้วทรงกราบทูลถึงเมืองเวรัญชราเกิดความขัดสนในข้าวปลา

อาหาร ประชาชนหาเลี้ยงชีพด้วยความฝืดเคือง ภิกษุสงฆ์ต่างได้รับความลำบากเดือดร้อน เนื่องจากกระทำการบิณฑบาตได้น้อยถึงไม่ได้เลย จึงขอประทานอนุญาตพระผู้มีพระภาคเจ้ากระทำการพลิกแผ่นดินเพื่อให้ภิกษุทั้งหลายได้ฉันง้วนดิน ซึ่งยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่มาก พระพุทธเจ้าตรัสถามพระโมคคัลลานะด้วยความเมตตาถึงสรรพสัตว์ทั้งหลายที่อยู่ในพื้นดินนั้นจะเป็นเช่นไร ซึ่งพระโมคคัลลานะได้ขอเนรมิตฝ่ามือให้ใหญ่ดุจแผ่นดิน ทั้งนี้เพื่อให้สัตว์ทั้งหลายที่อาศัยอยู่ทั้งในและบนผืนแผ่นดินได้อาศัยอยู่ได้

"[๖] ครั้งนั้น ท่านพระมหาโมคคัลลานะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ถวายบังคมแล้วนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ได้กราบทูลคำนี้แด่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า พระพุทธเจ้าข้า บัดนี้เมืองเวรัญชรามีภิกษาหารน้อย ประชาชนหาเลี้ยงชีพฝืดเคือง มีกระดูกคนตายขาวเกลื่อน ต้องมีสลากซื้ออาหารภิกษุสงฆ์จะยังอัตภาพให้เป็นไป ด้วยการถือบาตรแสวงหา ก็ทำไม่ได้ง่าย พระพุทธเจ้าข้า พื้นเบื้องล่างแห่งแผ่นดินผืนใหญ่นี้ สมบูรณ์ มีรสอันโอชา เหมือนน้ำผึ้งหวี่ที่ไม่มีตัวอ่อนฉะนั้น ขอประทานพระวโรกาส ข้าพระพุทธเจ้าจะพึงพลิกแผ่นดิน ภิกษุทั้งหลายจักได้ฉันง้วนดิน พระพุทธเจ้าข้า

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถามว่า ดูก่อนโมคคัลลานะ ก็สัตว์ผู้อาศัยแผ่นดินเล่า เธอจะทำอย่างไรแก่สัตว์เหล่านั้น

พระมหาโมคคัลลานะตอบ ข้าพระพุทธเจ้าจักนิรมิตฝ่ามือข้างหนึ่งให้เป็นดุจแผ่นดินใหญ่ ยังสัตว์ผู้อาศัยแผ่นดินเหล่านั้นให้ไปอยู่ในฝ่ามือนั้น จักพลิกแผ่นดินด้วยมืออีกข้างหนึ่ง พระพุทธเจ้าข้า" (ข้อ 199 – 202)

การให้ความสำคัญกับชีวิตนี้เอง ศีลข้อปาณาติปาตา เวรมณีฯ นี้ จึงเป็นศีลข้อแรกสุดในบรรดาศีลทั้งห้าข้อ ที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้เป็นศีลเบื้องต้นสำหรับคฤหัสถ์ หรือ คนทั่วไป พึงมีไว้ประพฤติปฏิบัติ ความหมายในศีลข้อนี้จึงเป็นข้อห้ามข้อแรกสำหรับผู้ยึดพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ที่เรียกว่า อุบาสก (ชาย) และ อุบาสิกา (หญิง) ดังพระดำรัสพระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า *"ดูก่อนมหานาม เมื่อใดแลอุบาสกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม (และ) พระสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ดูก่อนมหานาม บุคคลย่อมเป็นอุบาสกด้วยอาการเท่านี้แล"*[6] ดังนั้นอุบาสกผู้ได้ชื่อว่านั่งใกล้พระรัตนตรัยแล้วย่อมต้องถือศีลซึ่งเป็นเครื่องแสดงเจตนาแห่งการงดเว้น 5 อย่าง หรือที่รู้จักกันดีว่าศีลห้านั่นเอง ดังคำพระพุทธองค์

"ดูก่อนมหานาม เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต จากอทินนาทาน จากกาเมสุมิจฉาจาร จากมุสาวาท (และ) จากฐานะเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทคือน้ำเมา อันได้แก่สุราและเมรัย ดูก่อนมหานาม อุบาสกย่อมเป็นผู้มีศีลด้วยเหตุเพียงเท่านี้แล" [เรื่องเดียวกัน]

การแสดงเจตนางดเว้นจากปาณาติบาตเสียได้ จึงเป็นธรรมะสำหรับมนุษย์ที่เจริญแล้ว คือเจริญโดยธรรม เพราะการแสดงเจตนางดเว้นเป็นเรื่องของอารมณ์ มีอารมณ์เป็นที่ตั้ง การควบคุมอารมณ์โดยการตั้งสมาทานเพื่อที่จะงดเว้นจาก...... ถือเป็นการใช้ทรัพย์สินน้อย แต่หากมีผลมากและมีอานิสงส์มาก เพราะขึ้นชื่อว่า "ทานเช่นกับศีล 5 ไม่มี" และนี้คือความหมายสำคัญแห่งการรักษาศีลข้อนี้สำหรับปุถุชนทั้งหลาย

---

[6] ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 12, อรรถกถา มูลปัณณาสก์, ภยเภรวสูตร ว่าด้วยสิ่งที่เป็นภัยและน่าหวาดกลัว

"ภิกษุทั้งหลาย ทาน 5 อย่างเหล่านี้ จัดเป็นมหาทาน ที่รู้กันมาว่าเลิศ รู้จักมานมนาม รู้กันมาตามวงศ์ตระกูล เป็นของเก่าแก่ ไม่มีใครรังเกียจแล้ว ไม่เคยมีใครรังเกียจ อันใคร ๆ ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ อันสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี ผู้ที่รู้ดีไม่ดูแคลน

ทาน 5 อย่างเป็นไฉน

ภิกษุทั้งหลายอริยสาวกในพระธรรมวินัยนี้ละปาณาติบาต เป็นผู้งดเว้นจากปาณาติบาต

*ภิกษุทั้งหลาย อริยสาวก**ผู้งดเว้นจากปาณาติบาต ชื่อว่าให้อภัย ให้ความไม่มีเวร ให้ความไม่เบียดเบียน แก่สัตว์ทั้งหลายหาประมาณมิได้** ครั้นให้อภัย ให้ความไม่มีเวร ให้ความไม่เบียดเบียนกันแก่สัตว์ทั้งหลาย หาประมาณมิได้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งอภัย แห่งความไม่เบียดเบียนกันอันหาประมาณมิได้*

ภิกษุทั้งหลาย นี้จัดเป็นข้อที่หนึ่ง เป็นมหาทาน รู้กันมาว่าเลิศ รู้กันมานมนาน รู้กันมาตามวงศ์สกุล เป็นของเก่าแก่ ไม่มีใครรังเกียจแล้ว ไม่เคยมีใครรังเกียจ อันใคร ๆ ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ อันสมณะก็ดี พราหมณ์ก็ดี ผู้รู้ดีไม่ดูแคลน

ภิกษุทั้งหลาย ก็ข้ออื่นยังมีอีก อริยสาวกละอทินนาทาน ฯลฯ ละกาเมสุมิจฉาจาร………………

ภิกษุทั้งหลาย ทาน 5 ประการเหล่านั้นแล จัดเป็นมหาทาน ที่รู้กันมาว่าเลิศ ฯลฯ ผู้รู้ดี ดังนี้"

(อ้างจาก พระไตรปิฎกเล่มที่ 9, อรรถกถา ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค กูฏทันตสูตร)

หากแต่ความหมายสำหรับเพศบรรพชิต ภิกษุสงฆ์ ผู้ถือศีล 227 ข้อ พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้มีความหมายในศีลข้อปาณาติปาตาฯนี้ มีความเคร่งครัดมากยิ่งขึ้นไปอีก กล่าวคือ นอกจากมีความหมายถึงการแสดงเจตนางดเง้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งปวงแล้ว ยังหมายรวมถึงการแสดงเจตนางดเว้น

จากการ "ฆ่า" สิ่งมีชีวิตทั้งปวง เพราะคำว่า ปาณา หรือ ปาณะ นั้นหมายถึง "ปราณ" ที่ครอบคลุมถึงสิ่งมีชีวิตที่มีลมหายใจ นอกเหนือจากคนและสัตว์แล้ว ต้นไม้ที่ตามหลักวิทยาศาสตร์นั้นจัดให้เป็นสิ่งมีชีวิตประเภทหนึ่ง พระพุทธองค์จึงทรงบัญญัติให้ภิกษุทั้งหลายห้ามกระทำการตัดต้นไม้ด้วย ไม่เช่นนั้นถือเป็นการล่วงละเมิดศีลข้อนี้ และให้เรียกการประพฤติผิดให้ศีลข้อนี้ว่า "ปาจิตตีย์" ในที่นี้จะขอกล่าวเกี่ยวกับการอาบัติปาจิตตีย์ของภิกษุสงฆ์ให้ทราบโดยสังเขปเช่นกัน เพราะหากอุบาสกต้องดำเนินชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพระภิกษุสงฆ์ ก็ควรจำเป็นต้องรู้ศีลบางข้อที่เกี่ยวข้องกับพระไว้บ้าง เพื่อจะได้ไม่ต้องเป็นผู้หนึ่งที่เป็นเหตุให้พระต้องกระทำอาบัติ ไม่ว่าจะเจตนาหรือไม่ก็ตาม

ในพระไตรปิฎกเล่มที่ 2 บทภูตคามวรรค เรื่องภิกษุชาวรัฐอาฬวี [ข้อ 354] ได้กล่าวถึงเมื่อครั้งที่ภิกษุชาวรัฐอาฬวีได้กระทำการตัดต้นไม้ ทั้งตัดเองบ้าง ให้คนอื่นตัดบ้าง แม้เทวดาผู้สิงสถิตอยู่ที่ต้นไม้ร้องขอว่าอย่ากระทำการตัดต้นไม้ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของตนเลย หากแต่ภิกษุก็ไม่ฟัง ยังคงตัด และยังได้ฟันไปถูกแขนทารกลูกของเทวดาเข้า ทำให้เทวดาโกรธมากและได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า และเป็นที่โจษขานกันทั่วไป ประชาชนต่างเพ่งโทษ ติเตียนว่าไฉนภิกษุผู้เป็นเชื้อสายพระศากยบุตรได้กระทำการตัดต้นไม้รวมทั้งใช้ให้ผู้อื่นตัด ซึ่งถือเป็นการเบียดเบียนอินทรีย์อย่างหนึ่งเพราะเชื่อว่าต้นไม้นั้นมีชีวิต รวมทั้งภิกษุทั้งหลายต่างก็พากันโจษขานเรื่องนี้เช่นกัน พระพุทธองค์จึงตรัสในเรื่องนี้ว่า

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข่าวว่า พวกเธอตัดเองบ้าง ให้คนอื่นตัดบ้าง ซึ่งต้นไม้ จริงหรือ?"

ภิกษุชาวรัฐอาฬวีทูลรับว่า *"จริง พระพุทธเจ้าข้า"*

พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงติเตียนว่า *"ดูกรโมฆบุรุษทั้งหลาย ไฉน พวกเธอจึงได้ตัดเองบ้าง ให้คนอื่นตัดบ้าง ซึ่งต้นไม้?* ***เพราะคนทั้งหลายสำคัญในต้นไม้ว่ามีชีวะ การกระทำของพวกเธอนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส หรือเพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว...****"*

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็แลพวกเธอพึงยกสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงอย่างนี้...เป็นปาจิตตีย์ ในเพราะพรากภูตคาม" (คำว่าภูตคาม หมายถึง พืช 5 ชนิด ดูเชิงอรรถประกอบ)[7]

การที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้การตัดต้นไม้ของภิกษุสงฆ์เป็นปาจิตตีย์นั้น เข้าใจว่ามีสาเหตุมาจากการที่ประชาชนต่างเชื่อว่าต้นไม้นั้นมีชีวิตและไม่เป็นไปเพื่อความน่าเลื่อมใส การกระทำใดที่ขัดต่อความรู้สึกของคนทั่วไปและอาจส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนได้ รวมทั้งการอยู่ในเพศที่ควรสำรวม จึงทรงบัญญัติให้การตัดต้นไม้ หรือการเด็ด พราก ที่ทำให้ขาด ถือเป็นการอาบัติปาจิตตีย์ ถึงแม้ในพระพุทธศาสนาต้นไม้นั้นถือเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่มี

---

[7] ในภูตคามวรรค สิกขาบทที่ 1 เรื่องภิกษุชาวรัฐอาฬวี ข้อ 355 ได้กล่าวคำว่าภูตคาม หมายถึง พืช 5 ชนิด ได้แก่

(1) พืชที่เกิดจากเหง้า ได้แก่ ขมิ้น ขิง ว่านน้ำ ว่านเปราะ อุตพิด ข่า แฝก แห้วหมู เป็นต้น

(2) พืชที่เกิดจากต้น ได้แก่ ต้นโพธิ์ ต้นไทร ต้นดีปลี ต้นมะเดื่อ ต้นเต่าร้าง ต้นมะขวิด เป็นต้น

(3) พืชที่เกิดจากข้อ ได้แก่ อ้อย ไม้ไผ่ ไม้อ้อ เป็นต้น

(4) พืชที่เกิดจากยอด ได้แก่ ผักบุ้งล้อม แมงลัก เถาหญ้านาง เป็นต้น

(5) พืชที่เกิดจากเมล็ด ได้แก่ ข้าว ถั่ว งา เป็นต้น

จิตไม่มีวิญญาณ ไม่มีผู้ได้รับผลของกรรมนั้น ๆ แต่อาจมีเหตุผลบางส่วน คือ ภิกษุสงฆ์ที่ไปตัดต้นไม้ที่เป็นวิมานของรุกขเทวดาเข้า ทำให้รุกขเทวดาเหล่านั้นได้รับความเดือดร้อนไม่มีที่อยู่อาศัย ดังนั้นการตัดเองก็ดี ทำลายเองก็ดี ให้คนอื่นตัดก็ดี รวมทั้งนำเอามาต้มเองก็ดี หรือ ให้คนอื่นต้มก็ดี หรือแสดงความต้องการให้ได้มาก็ดี เหล่านี้ ถือว่าเป็นอาบัติทั้งสิ้น

นอกเหนือจากการตัดต้นไม้ให้ขาดแล้ว ในบทโกสิยวรรค ว่าด้วยเรื่องพระฉัพพัคคีย์ [ข้อ 74] มีการกล่าวถึงการที่ภิกษุเห็นพวกช่างไหมต้มตัวไหมอยู่ จึงเข้าไปเอ่ยปากขอด้วยเหตุที่ปรารถนาจะทำผ้ารองนั่งด้วยเส้นไหม ก็ถือเป็นการอาบัติปาจิตตีย์ด้วย *"ครั้งนั้น พระฉัพพัคคีย์เข้าไปหาพวกช่างไหม กล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลาย พวกท่านต้มตัวไหมไว้เป็นอันมาก จงให้แก่พวกอาตมาบ้าง แม้พวกอาตมาก็ปรารถนาจะทำสันถัต* (ผ้ารองนั่ง) *เจือด้วยไหม"* พระพุทธเจ้าทรงติเตียนการกระทำดังกล่าวเหตุเพราะไม่ใช่กิจของสงฆ์ ไม่เหมาะไม่ควร แล้วทรงชี้ให้เห็นโทษแห่งความเป็นคนเลี้ยงยาก บำรุงยาก มักมาก ความเป็นคนไม่สันโดษ ไม่น่าเลื่อมใส จึงบัญญัติเป็นข้อห้ามภิกษุใดให้ทำสันถัตเจือด้วยไหม ทำเอง ใช้ให้ทำ เจือด้วยไหมแม้เพียงเส้นเดียว หรือแม้กระทั่งได้รับผ้าที่ผู้อื่นทำไว้แล้วเพื่อการใช้สอย ถือเป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์ และต้องทำวิธีเสียสละยกผ้าให้แก่สงฆ์รูปอื่นต่อไป ดังนั้นหากอุบาสกคนใดคิดจะถวายผ้าที่ทำด้วยเส้นไหมแด่ภิกษุสงฆ์ก็คงต้องตระหนักถึงข้อห้ามนี้ให้ดี

ฉะนั้นความหมายตามนัยที่กล่าวมา สำหรับปุถุชนทั่วไปแล้ว ไม่ถือเป็นการผิดศีลข้อปาณาติบาตแต่สำหรับพระภิกษุแล้วถือว่าเป็นการผิดศีล

2. แบบไหนถึงจะเรียกว่าได้ทำผิดศีลข้อ 1 แล้ว ?

เมื่อเข้าใจความหมายในศีลข้อหนึ่งกันดีแล้ว จะเห็นว่า "เจตนา" เป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรม การแสดงเจตนางดเว้นจากการ "ฆ่า" สัตว์มีชีวิตทั้งปวงถือเป็นพฤติกรรมไปในทางกุศล แต่หากแสดงเจตนาฆ่าอันเป็นเหตุให้เกิดความพยายามเพื่อตัดรอนชีวิต ทั้งเป็นไปทางกายและทางวาจาแก่สัตว์มีชีวิตชื่อว่าเป็นพฤติกรรมไปในทางอกุศล และได้ชื่อว่าเป็นการกระทำปาณาติบาต ในพระพุทธศาสนาได้มีการบัญญัติการกระทำที่เป็นปาณาติบาตนี้ไว้อย่างชัดเจน โดยกล่าวถึงการกระทำที่ครบองค์ประกอบ 5 ประการ ถึงจะเรียกว่าได้ทำการผิดศีลข้อ 1 หรือศีลขาด มีอะไรบ้าง?

ปาณาติบาตนั้นมีองค์ประกอบ 5 ประการ[8] คือ

1. สัตว์มีชีวิต (ปาโณ) หมายถึง สัตว์นั้นมีชีวิตทั้งคนและสัตว์เดรัจฉาน
2. ตนรู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต (ปาณสญฺญิตา) หมายถึง การรับรู้ว่าสัตว์นั้น ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสัตว์เดรัจฉาน ยังมีชีวิตอยู่
3. มีจิตคิดจะฆ่า (วธกจิตฺตํ) หมายถึง การมีใจคิด (หรือวางแผน) ที่จะกระทำการฆ่าสัตว์มีชีวิตนั้น หมายให้ตกล่วงไป (ตายไป)

---

[8] ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 9, อรรถกถา ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พรหมชาลสูตร, วรรณนาจุลศีล

4. มีความพยายาม (ลงมือทำ) (อุปกฺกโม) หมายถึง การมีความพยายามที่จะกระทำการใด ๆ เพื่อให้สัตว์มีชีวิตนั้น ตายตามที่คิดไว้ หรือเป็นการลงมือทำนั่นเอง

5. สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น (เตน มรณํ) หมายถึง สัตว์มีชีวิตนั้นได้ตายลงด้วยความพยายามหรือด้วยการที่ลงมือทำนั้น

ดังนั้นการกระทำการ "ฆ่า" ที่ได้ชื่อว่าเป็นปาณาติบาตต้องกระทำครบองค์ 5 ประการนี้เท่านั้น ถึงจะเรียกได้ว่า ศีลขาด คือได้กระทำการผิดศีลข้อหนึ่งนี้แล้ว คือดูที่เจตนาเป็นสำคัญ และเจตนานั้นสำเร็จผล คือมีการตายเกิดขึ้นหรือไม่ หากขาดข้อใดข้อหนึ่งนี้ ในพุทธศาสนาไม่ถือว่าเป็นการผิดศีลข้อปาณาติบาต แต่ถือว่าศีลข้อ 1 บกพร่อง, ชำรุด, ด่างพร้อยไป, เป็นมโน-ทุจริต หรือกายทุจริตไป ยกตัวอย่างเช่น การเดินเหยียบมด โดยในขณะนั้นไม่ได้มีเจตนาจะฆ่ามดแต่อย่างใด หากเพราะมองไม่เห็นเนื่องด้วยมดตัวเล็กมาก และมาเห็นทีหลังเมื่อมดตายแล้วเพราะฝ่าเท้าเรา แบบนี้ไม่ถือเป็นปาณาติบาต เพราะไม่ได้มีเจตนาในการฆ่า (มด) มาตั้งแต่แรก แม้มดจะตายเพราะถูกเราเหยียบก็ตาม ย้อนกลับไปถึงการตบยุง หากการตบยุงเป็นไปตามปฏิกิริยาตอบสนองของร่างกายมนุษย์ ที่ไม่ได้มีเจตนาที่จะฆ่ายุงตัวนั้น หรือเป็นเพียงการปัดเพราะเกิดความรำคาญคือหมายจะไล่ไปให้พ้น ไม่ได้หมายที่จะฆ่าเสียให้ตาย แบบนี้ย่อมไม่ถือเป็นปาณาติบาต เพราะการกระทำดังกล่าวไม่ครบองค์ห้าประการ แต่เมื่อใดที่เห็นว่ามียุงกัดเราที่แขน เห็นว่าเป็นยุง และกำลังกัดเราและดูดกินเลือดเราอยู่ มีใจคิดจะตบมันเสียให้ตายคาฝ่ามือ ยอมทนเจ็บเพื่อให้มันกัดกินเลือดเราให้ตายใจ และตั้งใจตบไปที่ตัวยุงเต็มฝ่ามือหมาย

จะฆ่ามันให้ตายเพราะแค้นที่มากัดเรานั้น แบบนี้ย่อมถือเป็นปาณาติบาต แน่นอน

ในพระพุทธศาสนา (บทวรรณนาจุลศีล) ยังได้มีการกล่าวถึง **วิธีแห่งการฆ่า 6 ประการ** อีกด้วยคือไม่ว่าจะฆ่าด้วยวิธีใดในหกวิธีนี้ เป็นการผิดศีลปาณาติบาตนี้ทั้งสิ้น ได้แก่

(1) ประโยคที่ฆ่าด้วยมือตนเอง

(2) ประโยคที่สั่งให้คนอื่นฆ่า

(3) ประโยคที่ฆ่าด้วยอาวุธที่ซัดไป

(4) ประโยคที่ฆ่าด้วยอุปกรณ์ที่อยู่กับที่

(5) ประโยคที่ฆ่าด้วยวิชา

(6) ประโยคที่ฆ่าด้วยฤทธิ์

ไม่ว่าจะฆ่าด้วยวิธีใดในหกวิธีนี้ จะเป็นผู้ลงมือฆ่าเอง จ้างวานให้ผู้อื่นฆ่าให้ ใช้อาวุธในการเข่นฆ่ากัน ฆ่าด้วยความรู้ที่ได้ร่ำเรียนมา ด้วยไสยศาสตร์ หรือด้วยอิทธิฤทธิ์ใดตามความเชื่อก็ตาม หากเป็นไปด้วยความหมายจะเอาชีวิตผู้อื่นให้ตกล่วงไป แบบนี้ย่อมแสดงถึงเจตนาทำปาณาติบาต มีเจตนามากคือมีความเพียรพยายามในการทำมาก ถือเป็นบาปมาก หากมีเจตนาน้อยคือมีความเพียรในการทำการฆ่าน้อย ผลแห่งบาปย่อมลดหลั่นลงไปตามเจตนา สำหรับภิกษุนั้นในพระบาลีกล่าวถึงอุปกรณ์ที่มีในครอบครอง เช่นไม้ และมีด เพราะทำให้สัตว์ทั้งหลายพินาศได้ แต่หากไม้ก็ดี มีดก็ดี หรือแม้กระทั่งมีดโกน (หนวด) ก็ดี มิได้ครอบครองเพื่อต้องการจะฆ่าผู้อื่นก็ไม่ถือว่าได้กระทำการผิดศีลที่ได้ครอบครองอุปกรณ์นั้น เพราะดูที่เจตนาเป็นสำคัญ

พระพุทธเจ้าตรัสถึงโทษของการทำปาณาติบาตนี้ มากหรือน้อยอยู่ที่การขวนขวายพยายาม **ดั่งการฆ่าสัตว์เล็ก ถือมีโทษน้อยเพราะมีความพยายามในการฆ่าน้อย หากการฆ่าสัตว์ใหญ่ถือมีโทษมากเพราะต้องมีความพยายามมากในการฆ่าสัตว์นั้น** โดยเฉพาะการฆ่ามนุษย์นั้นถือมีโทษมาก เพราะมนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ใหญ่ที่มีคุณประโยชน์มาก โทษของการฆ่าก็ต้องมากตามไปด้วย ดังคำพระพุทธองค์ที่ว่า

"ปาณาติบาตนั้น ชื่อว่ามีโทษน้อย ในสัตว์เล็ก บรรดาสัตว์ที่เว้นจากคุณมีสัตว์เดรัจฉานเป็นต้น ชื่อว่าโทษมาก ในเพราะสัตว์มีร่างกายใหญ่

เพราะเหตุใด? เพราะต้องขวนขวายมาก

แม้เมื่อมีความพยายามเสมอกัน ก็มีโทษมาก เพราะมีวัตถุใหญ่ ในบรรดาสัตว์ที่มีคุณมีมนุษย์ เป็นต้น สัตว์ที่มีคุณน้อยโทษน้อย สัตว์มีคุณมาก มีโทษมาก แม้เมื่อมีสรีระและคุณเท่ากัน ก็พึงทราบว่ามีโทษน้อยเพราะกิเลสและความพยายามอ่อน มีโทษมากเพราะกิเลสและความพยายามแรงกล้า" [เรื่องเดียวกัน]

คนทั่วไปนิยมซื้อชีวิตโค กระบือ เพื่อปล่อยเป็นทาน เพราะโค กระบือถือเป็นสัตว์ที่ให้คุณ มีประโยชน์ต่อมนุษย์ในการช่วยทำนา ไถหว่าน พืชสวน นมโคก็มีประโยชน์ต่อชีวิตมนุษย์ ช่วยเลี้ยงชีวิตมนุษย์ให้เติบโตขึ้นมาได้ การมีเจตนาฆ่าสัตว์ใหญ่ที่มีคุณประโยชน์เช่นนี้ ถือเป็นโทษมาก ในขณะที่การตั้งใจตบยุงให้ตายไม่ได้ใช้ความพยายามอะไรมากมาย สะกิดหรือพลิกฝ่ามือนิดหน่อยมันก็ตายแล้ว แบบนี้ถือเป็นปาณาติบาตที่มีโทษน้อย เพราะยุงเป็นสัตว์เล็กไม่ได้ให้คุณ เปรียบเทียบกับสัตว์ใหญ่ที่มีคุณอย่าง

มนุษย์ ผู้ถือเป็นสัตว์ประเสริฐ์และมีคุณมากกว่าสัตว์ใดในโลกทั้งปวง จะเห็นว่ามนุษย์สามารถทำคุณประโยชน์ให้กับคน บ้านเมือง ประเทศชาติ และต่อสังคมโลก มนุษย์สามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้กับโลก ที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และคนส่วนใหญ่ มนุษย์สามารถสร้างบุญกุศล ฟังธรรมะ เผยแผ่ธรรมะ และบรรยายธรรมะตามคำสอนของพระพุทธองค์ ถือเป็นคุณประโยชน์มหาศาล ฉะนั้นการกระทำการฆ่ามนุษย์จึงถือเป็นโทษมหันต์ และยิ่งมนุษย์ผู้นั้นเป็นผู้มีคุณมาก อาทิ พระภิกษุ มารดาบิดาของตนเป็นต้น โทษจึงมากขึ้นไปอีก (ซึ่งจะได้กล่าวถึงโทษของการผิดศีลฯ ในหัวข้อต่อไป)

เมื่อมนุษย์จัดเป็นสัตว์ที่ให้คุณ และมีโทษมากหากกระทำการฆ่าเสียให้ตาย การกระทำการ "ฆ่า" ของมนุษย์ด้วยกันเอง ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด หรือเพราะเหตุผลใด หากครบตามองค์ประกอบ 5 ประการ เช่น กรณีฆ่าผู้อื่น กรณีฆ่าตัวตายเอง กรณีทำแท้ง กรณีกระทำการบูชายัญ เป็นต้น ถือเป็นการผิดศีลข้อหนึ่งทันที เพราะการฆ่ามนุษย์ที่เป็นสัตว์ใหญ่มีคุณมาก ถือมีโทษมาก กรณีการบูชายัญถึงแม้จะใช้สัตว์บูชายัญก็ไม่ควร เพราะสัตว์ที่ถูกฆ่าเพื่อการบูชาก็เป็นสัตว์มีชีวิตเช่นกัน พระพุทธเจ้าทรงตรัสถึงการบูชายัญว่า

"สัตว์ทั้งหลายที่ไม่ได้ประทุษร้ายใคร ถูกนำมาฆ่า คนผู้ทำการบูชาด้วยความตายของสัตว์ทั้งหลาย ย่อมเสื่อมจากธรรม วิญญูชนติเตียนแล้วอย่างนี้ วิญญูชนเห็นความจริง อันเลวทรามเช่นนี้ในที่ใด ย่อม ติเตียนคนผู้ทำการบูชาด้วยความตายของสัตว์ในที่นั้น"[9]

---

[9] พระไตรปิฎกเล่มที่ 25, พราหมณธรรมิกสูตร ข้อ 323

พระพุทธเจ้าจึงทรงสอนให้เห็นถึงการห้ามบาปด้วยการเว้นบาปทั้งหมด การกำจัดบาปด้วยการเว้นบาปนั้นหมด โดยจะต้องเป็นผู้ที่สำรวมแล้วด้วยความสำรวม คือ "*...ไม่ฆ่าสัตว์เอง ไม่ใช้ให้เขาฆ่าสัตว์ ไม่ชอบใจต่อผู้ฆ่าสัตว์ส่วนหนึ่ง....*"[10] ถึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ได้เว้นแล้วจากการผิดศีลข้อหนึ่ง

ในมหาปรินิพพานสูตร (จากพระไตรปิฎกเล่มที่ 10) กล่าวถึงเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าเสด็จสู่กรุงปาฏลิคาม ได้ทรงแสดงเทศนาถึงโทษของการเป็นผู้มีศีลเสื่อม 5 ประการ มีผลทำให้ 1) เป็นผู้เสื่อมทรัพย์ 2) มีกิตติศัพท์ไปในทางชั่ว 3) ไม่องอาจในที่ชุมชน 4) หลง-ถึงแก่ความตาย (ขาดสติ – มีนิมิตไม่ดี) และ 5) นำไปสู่อบายภูมิ (ไปเกิดเป็นเปรต) ซึ่งพระสูตรนี้แสดงให้เห็นถึงโทษของความเป็นผู้ทุศีลทั้งเพศคฤหัสถ์ และบรรพชิต ตอนหนึ่งได้กล่าวถึง **การทำปาณาติบาต แม้จะทำเพราะความพลั้งเผลอก็ตาม แต่เมื่อถึงเวลาผลของกรรมที่ทำ ย่อมยังคงส่งผล แต่เมื่อใดที่ทำปาณาติบาตเพราะความแค้นใจ อำนาจของโทษย่อมมากตามนั้น**

"*จริงอยู่ คฤหัสถ์เลี้ยงชีพด้วยการหมั่นศึกษาศิลปะ ไม่ว่าจะเป็นกสิกรรม วณิชกรรม พลั้งเผลอไปด้วยการทำปาณาติบาตเป็นต้น ก็ไม่สามารถจะทำศิลปะนั้น ๆ ให้สำเร็จตามกาล เมื่อเป็นเช่นนั้น รากฐานของเขาก็พินาศ แต่ในเวลาคับแค้น กระทำปาณาติบาตและอทินนาทาน ย่อมเสื่อมโภคะอย่างใหญ่ เพราะอำนาจโทษ*"

พระพุทธเจ้าทรงสอนอุบาสกทั้งหลาย ให้เว้นซึ่งการฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทั้งปวง แม้เพียงวันพระวันเดียวก็ได้ชื่อว่าได้เดินตามรอยพระอรหันต์

---

[10] พระไตรปิฎกเล่มที่ 13, อรรถกถา มัชฌิมนิกาย, คหบดีวรรค อุปาลิวาทสูตร ว่าด้วยเรื่อง ทีฆตปัสสีนิครนถ์

แล้ว และถือได้ว่ามีผลมาก มีอานิสงส์มาก ในสมัยพุทธกาล เมื่อครั้งนางวิสาขาได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าในวันอุโบสถ (วันพระ) ณ ปราสาทของมิคารมารดา ในบุพพาราม ใกล้พระนครสาวัตถี พระผู้มีพระภาคได้ทรงสอนนางวิสาขาให้เข้าใจในเรื่องการถืออุโบสถนั้น ต้องมีลักษณะเป็นอริยอุโบสถ[11] เท่านั้น ถึงจะได้ชื่อว่าได้บุญมาก เพราะอริยอุโบสถหมายถึงการได้ระลึกถึงพระตถาคต แล้วทำให้เกิดจิตผ่องแผ้ว ปราศจากความเศร้าหมอง และหนึ่งในคำสอนนั้นรวมหมายถึงการเป็นผู้ละแล้วจากการฆ่าทั้งปวง

> *"พระอริยสาวกนั้นย่อมพิจารณาเห็นดังนี้ว่า พระอรหันต์ทั้งหลายละการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ วางศาตราแล้ว มีความละอาย มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่จนตลอดชีวิต แม้เราก็ได้ละการฆ่าสัตว์ เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ วางทัณฑะ วางศาตราแล้ว มีความละอาย มีความเอ็นดู มีความกรุณา หวังประโยชน์แก่สัตว์ทั้งปวงอยู่ตลอดคืนหนึ่งกับวันหนึ่งนี้ในวันนี้ แม้ด้วยองค์อันนี้ เราก็ชื่อว่าได้ทำตามพระอรหันต์ทั้งหลาย ทั้งอุโบสถก็จักเป็นอันเราเข้าจำแล้ว"* [อุโปสถสูตร, ข้อ 510]

---

[11] อุโบสถมี 3 อย่าง คือ 1. โคปาลกอุโบสถ 2. นิคัณฐอุโบสถ 3.อริยอุโบสถ โดยในสองอย่างแรก ได้ชื่อว่าไม่มีผลมาก ไม่มีอานิสงส์มาก เหตุเพราะใจยังคงติดอยู่ในความโลภ หากแต่อย่างที่ 3 คือ อริยสาวกอุโบสถนั้น ได้ชื่อว่าสามารถทำจิตที่เศร้าหมองให้ผ่องแผ้วได้ เพราะได้ระลึกถึงพระตถาคต จึงมีผลมาก และมีอานิสงส์มาก (อ่านรายละเอียดได้ในอุโปสถสูตร ข้อ 510, พระไตรปิฎกเล่มที่ 20)

ถึงกระนั้นก็ตาม พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงห้ามเรื่องไม่ให้บริโภคเนื้อสัตว์ซะทีเดียว แต่หากการบริโภคนั้น ไม่ได้มีเจตนา หรือ เป็นการเจาะจงฆ่าเพื่อการบริโภคนั้น และไม่อาศัยการฆ่านั้น โดยอ้างเพื่อการทำอาหารมาถวายพระ ก็สามารถบริโภคได้ ดั่งตอนที่หมอชีวกโกมารภัจจ์เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ กรุงราชคฤห์ และกราบทูลถึงสิ่งที่ได้ยินมาเรื่องข้อสงสัยเกี่ยวกับการบริโภคเนื้อสัตว์ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงแสดงเรื่องนี้ให้กระจ่าง โดยกล่าวถึง **เนื้อสัตว์ที่ควรบริโภคได้และไม่ควรบริโภค มี 3 อย่าง**[12] คือ

"เนื้อที่ไม่ควรบริโภค และควรบริโภค ๓ อย่าง

พระผู้มีพระภาค *ดูกรชีวก ชนใดกล่าวอย่างนี้ว่า ชนทั้งหลายย่อมฆ่าสัตว์เจาะจงพระสมณโคดม พระสมณโคดมทรงทราบข้อนั้นอยู่ ก็ยังเสวยเนื้อสัตว์ที่เขาทำเฉพาะตน อาศัยตนทำ ดังนี้ ชนเหล่านั้นจะชื่อว่ากล่าวตรงกับที่เรากล่าวหามิได้ ชื่อว่ากล่าวตู่เราด้วยคำอันไม่เป็นจริง*

ดูกรชีวก เรากล่าวเนื้อว่า ไม่ควรเป็นของบริโภคด้วยเหตุ ๓ ประการคือ

เนื้อที่ตนเห็น

เนื้อที่ตนได้ยิน

เนื้อที่ตนรังเกียจ

---

[12] พระไตรปิฎกเล่มที่ 13, ชีวกสูตร ว่าด้วยเรื่องหมอชีวกโกมารภัจจ์ ข้อ 56-57

ดูกรชีวกเรากล่าวเนื้อว่าเป็นของไม่ควร
บริโภคด้วยเหตุ ๓ ประการนี้แล

ดูกรชีวก เรากล่าวเนื้อว่า เป็นของควรบริโภค
ด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ
เนื้อที่ตนไม่ได้เห็น
เนื้อที่ตนไม่ได้ยิน
*เนื้อที่ตนไม่ได้รังเกียจ**
ดูกรชีวก เรากล่าวเนื้อว่า เป็นของควรบริโภค
ด้วยเหตุ ๓ ประการนี้แล"

กรณีการทำอาหารมาถวายพระ สาธุชนทั้งหลายควรตระหนักถึงเรื่องนี้ พระพุทธเจ้าทรงอนุโลมให้พระภิกษุสามารถฉันอาหารที่ทำจากเนื้อสัตว์ได้ โดยไม่ถือเป็นการผิดศีลแต่อย่างใด แต่พระจะต้อง (เป็นผู้ที่) ไม่ได้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่ได้รังเกียจ ว่าญาติโยมเจาะจงฆ่ามาเพื่อนำมาทำอาหารถวายตน คือ ไม่รู้ ไม่เห็นด้วย กับการฆ่านั่นเอง เมื่อใดที่พระรู้เห็นหรือได้ยินมากับการฆ่านั้น พระต้องไม่ฉันอาหารนั้น ไม่เช่นนั้นจะถือเป็นการผิดในศีลข้อนี้ ส่วนญาติโยมผู้จงใจฆ่าสัตว์ เพื่อนำมาประกอบอาหารถวายพระ ถือเป็นผู้กระทำการผิดศีลข้อ 1 อย่างตั้งใจชัดเจนอยู่แล้ว ฉะนั้นแทนที่ผลของการนำ

---

* คำว่า "เนื้อที่ตนไม่ได้รังเกียจ" หมายถึง เนื้อที่ไม่มีความลังเล สงสัย ว่าเจาะจงฆ่ามาเพื่อเรา ไม่ได้เป็นเนื้อต้องห้ามที่ไม่ควรบริโภค จึงไม่มีเหตุให้มีความรังเกียจในเนื้อนั้น

อาหารมาถวายพระจะได้บุญ กลับได้บาปแทน อุบาสกจึงควรระมัดระวังในเรื่องนี้ **เพราะการเจาะจงฆ่าสัตว์ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด หรืออ้างเพื่อทำอาหารมาถวายพระนี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ย่อมเป็นผู้ประสบกับ "บาป" มิใช่ "บุญ" ด้วยเหตุ 5 ประการ[13] คือ**

(1) ผู้นั้นกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลายจงไปนำสัตว์ชื่อโน้นมา ดังนี้ ชื่อว่าย่อมประสพบาป มิใช่บุญเป็นอันมาก

(2) สัตว์นั้นเมื่อถูกเขาผูกคอนำมา ได้รับทุกขเวทนา เสียใจ ชื่อว่า ย่อมประสพบาปมิใช่บุญ เป็นอันมาก

(3) ผู้นั้นพูดอย่างนี้ว่า ท่านทั้งหลายจงไปฆ่าสัตว์นี้ ชื่อว่าย่อมประสพบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก

(4) สัตว์นั้นเมื่อเขากำลังฆ่าย่อมได้รับทุกขเวทนา เสียใจ ชื่อว่า ย่อมประสพบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก

(5) ผู้นั้นให้ตถาคตและสาวกของตถาคต เกิดความยินดีในการฉันเนื้ออันไม่สมควร ชื่อว่าย่อมประสพบาปมิใช่บุญเป็นอันมาก

การฆ่าสัตว์นั้นถือเป็นบาปอยู่แล้ว หากการฆ่านั้นเป็นไปเพื่อทำอาหารถวายพระ (ผู้เป็นนักบุญ) พระมีความยินดีในอาหารที่ฉันนั้น เพราะไม่รู้ถึงที่มา ความทุกข์ทรมานของสัตว์ที่ถูกฆ่า บาปนั้นย่อมทวีคูณ เพราะ

---

[13] เรื่องเดียวกัน, ข้อ 60

แสดงถึงเจตนาในการฆ่าและยังถือเป็นการหลอกลวง ปกปิดพระไม่ให้ทราบถึงที่มาของเนื้อสัตว์ที่ไม่สมควรฉันนี้อีกทอดหนึ่ง

อย่างไรก็ตามในพุทธศาสนายังเปิดโอกาสให้มีการบริโภคเนื้อสัตว์ได้ คือ เนื้อสัตว์ที่ตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการฆ่า ไม่เคยได้ยินเรื่องการเจาะจงฆ่าเนื้อสัตว์ที่จะบริโภคนั้น และไม่ได้รังเกียจในเนื้อสัตว์นั้น ตามที่กล่าวมาแล้ว ก็สามารถบริโภคเนื้อสัตว์ได้โดยไม่ผิดศีลข้อ 1 สำหรับพระภิกษุก็เช่นเดียวกับฆราวาส คือไม่มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการฆ่าสัตว์ เพื่อนำมาทำอาหารนั้น ก็สามารถฉันเนื้อสัตว์ได้โดยไม่ผิดศีล และหากเป็นเนื้อสัตว์ที่เหลือทิ้งแล้ว คือเป็นเนื้อสัตว์จากสัตว์ที่ตายแล้ว ทั้งตายเอง ตายจากการถูกสัตว์ (เดรัจฉาน) อื่นๆฆ่า พระพุทธเจ้าก็ทรงอนุญาตให้สามารถนำเอาเนื้อสัตว์ที่ตายแล้วเหล่านั้นมาประกอบเป็นอาหารได้ โดยไม่อาบัติ ในศีลแต่อย่างใด

...สมัยนั้นแล ภิกษุหลายรูปลงจากภูเขาคิชฌกูฏ พบเนื้อเดนราชสีห์* จึงใช้อนุปสัมบันให้ต้มแกงฉัน แล้วมีความรังเกียจ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า “***ดูกรภิกษุทั้งหลาย ไม่เป็นอาบัติ เพราะเนื้อเดนราชสีห์***”....

...พบเนื้อเดนเสือโคร่งจึงใช้ อนุปสัมบันให้ต้มแกงฉัน แล้วมีความรังเกียจ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า “***ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ไม่เป็นอาบัติเพราะเนื้อเดนเสือโคร่ง***”...

---

* เนื้อเดน หมายถึง ซากเนื้อ (เช่น กวาง เป็นต้น) ที่ถูกสัตว์อื่นกินเหลือทิ้งไว้

... พบเนื้อเดนเสือเหลือง จึงใช้อนุปสัมบันให้ต้มแกงฉัน แล้วมีความรังเกียจ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า "***ดูกรภิกษุทั้งหลาย ไม่เป็นอาบัติ เพราะเนื้อเดนเสือเหลือง***"...

... พบเนื้อเดนเสือดาว จึงใช้อนุปสัมบันให้ต้มแกงฉัน แล้วมีความรังเกียจ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า "***ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ไม่เป็นอาบัติ เพราะเนื้อเดนเสือดาว***"...

... พบเนื้อเดนสุนัขป่า จึงใช้อนุปสัมบันให้ต้มแกงฉัน แล้วมีความรังเกียจ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า "***ดูกรภิกษุทั้งหลาย ไม่เป็นอาบัติ เพราะเนื้ออันสัตว์ดิรัจฉานหวงแหน***"[14]

หากเป็นเนื้อสัตว์ที่ตายเอง เพราะโดนสัตว์อื่นฆ่าตาย อาทิ ถูกสิงห์โตฆ่าตาย ถูกเสือโคร่ง เสือเหลือง เสือดาว หรือสุนัขป่า ฆ่าตายก็ตาม เนื้อที่ถูกสัตว์ฆ่าตายนี้ จัดเป็นเนื้อที่เหลือทิ้งแล้ว เป็นของเหลือเดน ไม่มีเจ้าของ ก็สามารถบริโภคเนื้อสัตว์นั้นได้ เพราะไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือรับรู้ในการตายของสัตว์นั้นแต่อย่างใด

---

[14] พระไตรปิฎกเล่มที่1, ทุติยปาราชิกกัณฑ์ วินีตวัตถุ ข้อ 137

นอกจากข้อห้ามและข้อพึงควรรู้และเข้าใจเกี่ยวกับการฆ่าและการบริโภคเนื้อสัตว์แล้ว พระพุทธเจ้ายังทรงบัญญัติให้เนื้อสัตว์ 10 ประเภท เป็นเนื้อสัตว์ต้องห้ามสำหรับภิกษุ

เนื้อสัตว์ต้องห้ามสำหรับภิกษุ 10 ชนิด[15] ได้แก่

- เนื้อมนุษย์	- เนื้อสุนัข	- เนื้อเสือโคร่ง
- เนื้อเสือดาว	- เนื้อช้าง	- เนื้องู
- เนื้อเสือเหลือง (ลายพาดกลอน)		-เนื้อม้า
- เนื้อราชสีห์ (สิงห์โต)		- เนื้อหมี

เนื้อสัตว์ต้องห้ามทั้ง 10 ประเภทนี้ ภิกษุห้ามฉันในทุกกรณี แม้ว่าเนื้อทั้งสิบรายการนี้จะเป็นเนื้อที่เป็นของเหลือทิ้ง เหลือเดน ตายเอง ถูกสัตว์อื่นฆ่าให้ตายแล้วก็ตาม พระพุทธเจ้าไม่ทรงอนุญาตให้ภิกษุฉันเด็ดขาด เพราะไม่เป็นไปเพื่อความน่าเลื่อมใส หากฉันภิกษุต้องอาบัติทันที คนทั้งหลายพึงควรระมัดระวังการทำอาหารถวายพระ อย่าให้เป็นเนื้อสัตว์ต้องห้ามนี้โดยเด็ดขาด พระเองก็ต้องพิจารณาเนื้อสัตว์ก่อนฉันทุกครั้งว่าเป็นเนื้อประเภทใด ข้อห้ามสำหรับภิกษุนี้ไม่เฉพาะเนื้อต้องห้ามเท่านั้น ที่ทำให้ไม่เป็นเรื่องน่าเลื่อมใส ในสัตว์บางประเภทพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติห้ามไม่ให้ภิกษุจับ แม้กระทั่งจับก็ไม่ได้ อย่าง โค กระบือ เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้

---

15 พระไตรปิฎกเล่มที่ 5, มหาวรรคภาค 2, อุบาสิกาสุปปิยาถวายเนื้อขา, ข้อ 58-60

ภิกษุถูกวิจารณ์จากคฤหัสถ์ไปในทางที่เสื่อมเสีย เพราะต้องการให้พระคงไว้ซึ่งความเป็นที่สักการะบูชาเป็นที่ตั้งมากกว่าอื่นใด

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุไม่พึงจับเขาโค หูโค คอโค หางโค ไม่พึงขี่หลังโค รูปใดจับและขึ้นขี่ ต้องอาบัติทุกกฎ. ดูกรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง องค์กำเนิดโค อันภิกษุมีจิตกำหนัด ไม่พึงถูกต้อง รูปใดถูกต้องต้องอาบัติถุลลัจจัย ภิกษุไม่พึงฆ่าลูกโค รูปใดฆ่า พึงปรับอาบัติตามธรรม"

(พระไตรปิฎกเล่มที่ 5, พระพุทธบัญญัติห้ามจับโค [ข้อ 13])

มีข้อน่าสังเกต เกี่ยวกับเนื้อต้องห้ามนี้ ในพระไตรปิฎกไม่ได้ระบุถึงการห้ามคนทั่วไปบริโภคเนื้อทั้งสิบประเภทแต่อย่างใด มีแต่ห้ามภิกษุเท่านั้น แต่ในเมื่อภิกษุเป็นผู้รับอาหารจากคนทั่วไปนำมาถวาย มีตักบาตรเป็นต้น บุคคลผู้ทำอาหารมาถวายพระก็ต้องไม่เป็นผู้แสวงหาเนื้อทั้งสิบนี้ด้วย ส่วนหากอุบาสกคนใดคิดจะกินเนื้อทั้งสิบนี้ขึ้นมา เหตุเพราะถือว่าไม่ได้เป็นเนื้อสัตว์ต้องห้ามสำหรับคฤหัสถ์ ก็อย่าลืมว่าการมีเจตนาฆ่าสิ่งมีชีวิตเป็นหนทางนำไปสู่ความพินาศ เพราะได้ล่วงละเมิดในศีลข้อปาณาติบาตนี้แล้ว สำหรับเนื้อมนุษย์นั้น นอกจากถือเป็นสัตว์ใหญ่มีคุณ หากกระทำการฆ่าแล้วย่อมมีผลในทางบาปมากแล้ว พระพุทธองค์ทรงเรียกเนื้อมนุษย์ว่าเป็นสิ่งปฏิกูล ชื่อว่าสิ่งปฏิกูลคือสิ่งที่ไม่ควรบริโภค ในสัมมาทิฏฐิสูตร[ข้อ 113] ว่าด้วยบทเปรียบเทียบสามีภรรยากินเนื้อบุตร (จากพระไตรปิฎกเล่มที่ 12) **กล่าวถึงเนื้อมนุษย์ว่าเป็นสิ่งปฏิกูล 9 ประการ ได้แก่**

1) เพราะเป็นเนื้อที่เกิดจากตน

2) เพราะเป็นเนื้อของญาติ

3) เพราะเป็นเนื้อของลูก

4) เพราะเป็นเนื้อของลูกรัก

5) เพราะเป็นเนื้อของเด็กอ่อน

6) เพราะเป็นเนื้อดิบ

7) เพราะเป็นเนื้อที่ไม่ใช้กิน

8) เพราะไม่ได้ใส่เกลือ และ

9) เพราะไม่ได้ย่าง

บุคคลผู้หลงบริโภคเนื้อมนุษย์ โดยเฉพาะเนื้อเด็กทารก ไม่ว่าจะตายเองจากการทำคลอด ทำแท้ง หรือจงใจฆ่าเพราะได้เพศของลูกไม่ตรงกับความต้องการของผู้เป็นพ่อแม่ หรือฆ่าด้วยเพราะความหลงผิดคิดว่าการบริโภคเนื้อมนุษย์ (ทารก) นั้น เป็นเสมือนยาวิเศษ เหล่านี้พระพุทธองค์ทรงเรียกว่าเป็นการบริโภคสิ่งปฏิกูลดั่งในเรื่องสองสามีภรรยาในครั้งพุทธกาล คิดกินเนื้อบุตรของตนเอง เพราะต้องการเดินทางไปยังถิ่นทุรกันดารเป็นระยะทาง 100 โยชน์ แต่เมื่อเดินไปได้ 50 โยชน์ เกิดเสบียงหมด ฝ่ายผู้เป็นสามีเสนอให้ภรรยาฆ่าตนเสีย เพื่อภรรยาและลูกจะได้กินเนื้อของตน ฝ่ายภรรยาก็เสนอให้ฆ่านางเสีย เพื่อให้สามีและลูกได้กินเนื้อของตนเพื่อประทังชีวิต ครั้นแล้วฝ่ายสามีเกิดความคิดว่าหากผู้เป็นพ่อแม่ตายลูกก็จักอยู่ไม่ได้ จึงชวนภรรยาฆ่าลูกเสียเพื่อจะได้นำเนื้อลูกมากินประทังชีวิต เพราะคิดว่าเราทั้งคู่สามารถมีลูกใหม่ได้ และบอกกับลูกให้ไปหาแม่ (เพื่อหวังให้ภรรยาฆ่าบุตรเสีย) ฝ่ายภรรยาไม่กล้าฆ่า บอกให้ลูกไปหาพ่อ และผู้เป็นพ่อไม่กล้าฆ่า บอกให้ลูกไปหาแม่อีก ฝ่าย ผู้เป็น

ลูกเดินวนเวียนไปมาอยู่อย่างนี้หลายรอบ และได้ตายลงในที่สุด สองสามีภรรยาพากันกินเนื้อลูกตนเองเพื่อประทังชีวิตให้เดินทางต่อไปได้ หากแต่พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึงเรื่องนี้ว่าเป็นสิ่งผิด เพราะเนื้อบุตรนี้ถือเป็นสิ่งปฏิกูลตามนัย 9 ข้อข้างต้น ไม่ควรกินด้วยประการทั้งปวง

สำหรับประชาชนทั่วไปก็เช่นกัน การไม่แสดงเจตนาเจาะจง ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่ได้ยิน ในเรื่องการฆ่าของเนื้อสัตว์ที่บริโภค ถือว่าไม่ผิดในศีลข้อ 1 แต่ก็ยังเกิดความสงสัยแคลงใจในเรื่องการบริโภคอาหาร โดยการไปซื้อเนื้อสัตว์ที่ตายแล้วตามท้องตลาด เหมือนกับเป็นการกระตุ้นผู้ขายให้เกิดการฆ่าสัตว์ เพื่อนำเนื้อสัตว์มาวางขายหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนี้ก็ไม่ต่างอะไรกับการฆ่าสัตว์ทางอ้อมหรือไม่ จนเป็นคำถามที่หลายคนสงสัยว่า **“คนที่กินมังสวิรัติ กับคนที่บริโภคเนื้อสัตว์ (แต่ไม่ได้มีเจตนาฆ่า) นั้น ยังคงอยู่ในศีลข้อ 1 เหมือนหรือต่างกันหรือไม่?”** ในเรื่องนี้ พุทธศาสนาสามารถอธิบายได้ว่าให้ดูที่เจตนาเป็นสำคัญ <u>อย่างแรก</u> คนที่บริโภคอาหารมังสวิรัติมีความหมายชัดเจนว่ามีเจตนาในการละการเบียดเบียนชีวิตของสัตว์อื่นในเรื่องของการบริโภคเท่านั้น ส่วนการดำรงชีวิตในด้านอื่น ก็ต้องพิจารณาประกอบด้วยว่าละแล้วซึ่งการเบียดเบียนชีวิตสัตว์อื่นด้วยหรือไม่ การทานมังสวิรัติไม่ได้เป็นคำตอบสุดท้ายเสมอไปว่า เป็นผู้ที่มีศีลข้อ 1 บริสุทธิ์ เพราะหากคุณเป็นนักมังสวิรัติแต่เวลายุงกัดปุ๊บ คุณเห็นว่ายุงกัด ง้างฝ่ามือตบทันที เห็นมดอยู่ในอาหารก็เขี่ยมาออกบี้ให้ตาย เวลาว่างก็ชอบไปตกปลา ตกได้ปลามาก็เอาไปให้เพื่อน เพราะตัวเองไม่กิน ถ้าเป็นลักษณะเช่นนี้ถือว่าคุณมีเจตนาในศีลข้อ 1 ที่ไม่บริสุทธิ์ ในพระพุทธศาสนา สัตว์โลกจะบริสุทธิ์ได้ ไม่ได้เป็นเพราะอาหาร หากเป็นเพราะ

ปัญญาที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติตามคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า การเลือกรับประทานอาหารมังสวิรัติเฉพาะที่อร่อย ๆ มีรูปลักษณ์เหมือนการปรุงด้วยเนื้อสัตว์ แต่จริงๆ เป็นเต้าหู้และโปรตีนเกษตร ที่ปรุงและดัดแปลงเลียนแบบให้เหมือนการปรุงด้วยเนื้อสัตว์นั้น เพื่ออะไร? เพราะหากใจยังติดอยู่ในกิเลส รูป รส กลิ่น เสียง ยังติดในโลภะต่าง ๆ การทานมังสวิรัตินั้นก็ไม่ได้หมายถึง "บุญ" แต่เมื่อใดที่การทานมังสวิรัติเป็นไปทั้งทางกาย วาจา และใจ กล่าวคือมีจิตน้อมนำไปในทางกุศล ไม่เฉพาะเรื่องการบริโภคอาหาร หากแต่การประพฤติตน (ทางกาย) ก็บริสุทธิ์ปราศจากแล้วซึ่งการมีเจตนาในการฆ่าทั้งปวง แบบนี้อานิสงส์ผลบุญจากการรักษาศีลข้อนี้บริสุทธิ์แน่นอน

<u>อย่างที่สอง</u> สำหรับคนที่ทานเนื้อสัตว์ทั่วไป และไม่ได้มีเจตนาในการฆ่าสัตว์นั้นตามนัยเนื้อที่สามารถบริโภคได้ 3 อย่างข้างต้น คือ เนื้อที่ตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็น ไม่ได้ยิน ไม่ได้ลังเลสังสัยในการฆ่าว่าเจาะจงมาเพื่อตน (คือไม่ได้รังเกียจ) ตามที่กล่าวมาแล้วก็ไม่ถือว่าได้กระทำการผิดศีลข้อ 1 ในเรื่องของการบริโภค หากแต่พฤติกรรมการดำรงชีพไม่ได้มีเหตุน้อมนำไปในทางอกุศลด้วย คือ ไม่คิดฆ่าสัตว์ใด ๆ ไม่ฆ่าสัตว์ใด ๆ และไม่ชอบใจเมื่อเห็นใครฆ่าสัตว์ใด ๆ ก็เป็นผู้หนึ่งที่สามารถมีศีลข้อ 1 ที่บริสุทธิ์ได้ เพียงแต่ผู้ที่บริโภคเนื้อสัตว์อาจต้องระมัดระวังมากขึ้น ต้องมีสติในการบริโภคมากกว่าคนทานมังสวิรัติ เพราะต้องพิจารณาว่าเนื้อสัตว์ที่จะบริโภคนั้นตายเพราะเขาเจาะจงฆ่ามาเพื่อเราหรือไม่ ในพระพุทธศาสนาสอนให้เชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม การตายของสัตว์ในทางศาสนานั้น เป็นเรื่องของกรรมที่ตามส่งผล ถึงเราไม่ฆ่าสัตว์นั้น สัตว์นั้นก็ต้องตายเพราะเหตุ

และปัจจัยตามกรรมของเขา ดังนั้นการที่ไปซื้อเนื้อสัตว์ในท้องตลาดที่ตายแล้ว ไม่ถือเป็นบาปในศีลข้อหนึ่ง เพราะเราไม่ได้มีเจตนาฆ่าในขณะนั้น เราซื้อหลังจากที่มันตายแล้ว เราจะซื้อหรือไม่ซื้อมันก็ตาย เพราะกรรมของสัตว์นั้นตามส่งผล ยกตัวอย่างเกี่ยวกับมนุษย์บ้าง เราจะเห็นว่ามนุษย์มีการฆ่ากันตายทุกวัน ทั้งที่เราเองก็ไม่ได้กินเนื้อมนุษย์ ไม่ได้มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการฆ่าในมนุษย์เพื่อนำเนื้อมาวางขายให้เรากิน แต่มนุษย์ก็มีการฆ่ากันตายไม่เว้นในแต่ละวัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะการตายนั้นเป็นเรื่องกรรม มีเหตุและปัจจัยเป็นตัวกำหนดให้ตาย ย้อนกลับมาที่การบริโภคเนื้อสัตว์ก็เช่นกัน ถึงเราไม่กินเนื้อสัตว์สัตว์นั้นเมื่อถึงเวลาตาย และตายแบบไหน หากแต่มีเหตุและปัจจัยทางกรรมมาเป็นตัวกำหนดอยู่แล้ว การบริโภคเนื้อสัตว์แบบไม่มีเจตนาฆ่าในสัตว์นั้น ๆ จึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับการฆ่าทางอ้อมแต่อย่างใด และนี่คงเป็นคำตอบให้กับอุบาสกอุบาสิกา ได้หายสงสัยในคำถามเรื่องการบริโภคเนื้อสัตว์ข้างต้นตามสมควร

ในเรื่องของการบริโภคอาหารนี้ เพราะร่างกายคนเราอยู่ได้ด้วยอาหาร เป็นปัจจัยหล่อเลี้ยงชีวิต พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าอาหารเป็นสิ่งสำคัญ *"ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ร่างกายนี้อาศัยอาหารจึงดำรง (ชีพ) อยู่ได้ ไม่มีอาหารดำรง(ชีพ) อยู่ไม่ได้ ฉันใด เหมือนอย่างเวทนาเกิดมี เพราะผัสสะเป็นปัจจัย วิญญาณเกิดมีเพราะสังขารเป็นปัจจัย นามรูปเกิดมีเพราะวิญญาณเป็นปัจจัย"*[16] หากแต่การเลือกรับประทานอาหาร โดยเฉพาะอาหารที่มีเนื้อสัตว์เป็นส่วนประกอบ ต้องพิจารณาเนื้อที่ควรบริโภค 3 อย่างตามที่พระพุทธองค์ตรัส

---

[16] เรื่องเดียวกัน

ไว้เท่านั้น ถึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ไม่ผิดในศีลข้อหนึ่ง ขณะเดียวกันเมื่ออาหารเป็นสิ่งสำคัญ ก็มักจะมีสิ่งที่เป็นอันตรายควบคู่กันไปด้วย พระพุทธเจ้าได้แสดงให้เห็นถึงภัย 4 ประการ[17] อันเกิดจากอาหาร ได้แก่

(1) ภัยคือความใคร่ ความอยาก ในอาหารนั้น

(2) ภัยคือการข้องแวะ (ติด) ในอาหารนั้น

(3) ภัยคือการประมวลมา (สั่งสม) ในอาหารนั้น และ

(4) ภัยคือการตกลงจำเพาะ (การถือกำเนิด) ในอาหารนั้น

ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตือนสติ เพราะอาหารเป็นเหตุให้เกิดการแสวงหา ความอยากในอาหารนั้น ความติดใจในอาหารนั้น การสะสมในอาหารนั้น และการเลือก (กิน) เฉพาะในอาหารนั้น เป็นมูลเหตุให้นำไปสู่การฆ่าในสัตว์นั้น เพราะฉะนั้นการเลือกที่จะประพฤติตามคำสอนของพระพุทธองค์ จึงเป็นหนทางนำไปสู่ความไม่ประมาทในการดำรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ของศีลข้อนี้

พระพุทธเจ้าและพระอริยบุคคลทั้งหลายไม่เคยแม้แต่จะเกิดความคิดว่า เราจักฆ่าสัตว์มีชีวิต ปุถุชนทั้งหลายก็เช่นกัน เมื่อสัตว์โลกทั้งหลายย่อมเป็นไปตามกรรม เราไม่ต้องฆ่าเขาวันนี้ เขาก็ต้องตาย และถึงเขาไม่ฆ่าเราวันหนึ่งเราก็ต้องตาย สัตว์ใด ๆ ในโลกก็ต้องตาย ดังนั้นหากผู้ใดปรารถนามีศีลข้อหนึ่งบริสุทธิ์ มีจิตอันเป็นกุศล ละแล้วซึ่งความเบียดเบียนในชีวิตของสัตว์อื่น ก็โดยแสดงเจตนาในการงดเว้นจากการฆ่าทั้งปวง ดั่งในนิทาน 2 เรื่อง จาก

---

[17] เรื่องเดียวกัน

สัมมาทิฏฐิสูตร พระสูตรว่าด้วยความเห็นถูกต้อง ข้างล่างนี้ แสดงถึงการตั้งสมาทานในศีลข้อ 1 แล้วสิ่งดี ๆ ก็ตามมา

นิทานประกอบสัมปัตตวิรัติ

"ได้ทราบว่า ในเวลาเขายังหนุ่มอยู่นั้นแหละ มารดาของเขาเกิดโรคและหมอบอกว่าควรจะได้เนื้อกระต่ายสด ๆ (มาประกอบยา) ลำดับนั้นพี่ชายของจักกนะสั่งว่า ไปเถอะเจ้าจงไปนา แล้วส่งจักกนะไป เขาก็ได้ไปที่นานั้น และเวลานั้นมีกระต่ายตัวหนึ่งมาเล็มหญ้าอ่อนอยู่ มันเห็นเขาแล้วรีบวิ่งหนีไป แต่ไปข้องเถาวัลย์ จึงส่งเสียงร้อง แกร่ก แกร่ก (กริ กริ) ขึ้น จักกนะตามเสียงนั้นไป จับกระต่ายไว้ได้ ตั้งใจว่าจะเอามาทำยาให้แม่ แต่ก็ฉุดคิดขึ้นมาว่าไม่เป็นการสมควรสำหรับเขาที่จะทำลายชีวิตสัตว์อื่นแลกชีวิตแม่ของเรา จึงพูดว่า ไปเถิดเจ้าไปกินหญ้ากินน้ำร่วมกับกระต่ายทั้งหลายในป่าเถิดแล้วปล่อยมันไป และเมื่อกลับถึงบ้าน เขาถูกพี่ชายถามว่า เป็นอย่างไรน้อง ได้กระต่ายไหม? จึงได้บอกความเป็นไปนั้นให้ทราบ บัดนั้น พี่ชายก็ได้บริภาษเขา เขาเข้าไปหาแม่แล้ว ได้ยืนตั้งสัตยาธิษฐานว่า ข้าพเจ้าตั้งแต่เกิดมาจำความได้ไม่เคยจงใจฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเลย ทันใดนั้น แม่ของเขาได้หายจากโรค" [จาก พระไตรปิฎกเล่มที่ 12]

นิทานประกอบสมาทานวิรัติ

"ได้ทราบว่า อุบาสกนั้นรับสิกขาบทในสำนักของท่านปิงคลพุทธรักขิตเถระ ชาวอัมพริยวิหาร แล้วไปไถนา ต่อมา โคของเขาหายไป เมื่อเขาตามหามัน ได้ขึ้นภูเขาอุตรวัฑฒมานะ

งูใหญ่ได้รัดเขาอยู่บนภูเขานั้น เขาคิดว่า จะเอามีดที่คมนี้ตัดหัวมัน แต่ก็ยังคิดอีกว่า การที่สมาทานสิกขาบทในสำนักของครูผู้น่านับถือแล้วทำลายเสียไม่สมควรเลย ครั้นคิดอย่างนี้ถึง ๓ ครั้งแล้ว ก็ตัดสินใจว่า เราจะสละชีวิต ไม่ยอมสละสิกขาบท (ศีล) แล้วได้ขว้างมีดโต้เล่มที่แบกมาอยู่บนบ่าเข้าป่าไป ทันใดนั้น งูใหญ่ก็ได้คลายตัวออกแล้วเลื้อยไป” [เรื่องเดียวกัน]

การตั้งสมาทานงดเว้นปาณาติบาตถือเป็นจิตในทางกุศล และมีอานิสงส์สูงมาก จากนิทานทั้งสองเรื่องไม่ได้มีความหมายถึงผลของการสมาทานในศีลข้อนี้ จะทำให้เกิดปาฏิหาร์ยส่งผลในทันทีทันใด แต่หากเป็นเพราะผลแห่งกุศลกรรมตามส่งผลในสัตว์นั้น นิทานสองเรื่องนี้เป็นตัวอย่างที่ดีของการเป็นผู้คิดดี มีความตั้งใจที่จะงดเว้นการเบียดเบียนในชีวิตผู้อื่น และเมื่อถึงเวลาผลแห่งกรรมดีก็ตามส่งผล ในพุทธศาสานาเชื่อว่าคนที่มีกิเลสเท่านั้นย่อมฆ่าสัตว์ คนไม่มีกิเลสย่อมไม่ฆ่าสัตว์ เพราะฉะนั้นการทำปาณาติบาต จึงถือเป็นกรรมกิเลส สำหรับผู้ที่มีกิเลส และผลแห่งการเป็นผู้มีกิเลสฆ่าสัตว์นี้จะเป็นเช่นไรบ้าง จะกล่าวในข้อต่อไป

3. อะไรคือผลกรรมแห่งการกระทำผิดศีลข้อ 1 ตามหลักพุทธศาสนา?

มาถึงหัวข้อนี้ ผู้อ่านคงเข้าใจดีแล้วว่าอะไรคือความหมายที่เป็นแก่นแท้ในศีลข้อ 1และกระทำการแบบไหนบ้างถึงเรียกว่าได้ทำผิดศีลข้อหนึ่ง หลายคนตรวจพบว่า ไม่อยู่ในข่ายที่ได้กระทำผิดศีลข้อ 1 ก็อาจจะอยากรู้ว่ากรณีเป็นผู้อยู่ในศีลข้อนี้จะส่งผลให้เกิดอานิสงส์ผลบุญใดบ้าง ก็สามารถ

ข้ามไปอ่านในหัวข้อที่ 4 ต่อไปได้เลย แต่หากท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่พบว่าตนเองได้กระทำการผิดในศีลปาณาติบาตไว้ (ตามรายละเอียดในหัวข้อที่ 2) เชื่อว่า หลาย ๆ คนคงอยากรู้แล้วว่า ผลแห่งกรรมในทางอกุศลที่เคยได้กระทำไว้นั้นจะส่งผลอย่างไร ในหัวข้อนี้มีคำตอบที่ชัดเจน แล้วหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่ออ่านหนังสือธรรมะเล่มนี้จบแล้ว จะทำให้หลายคนหยุดการกระทำ อันอาจก่อให้เกิดการกระทำที่ผิดในศีลข้อปาณาติบาตนี้ได้โดยสิ้นเชิง ก็ขออนุโมทนาสาธุด้วย

พระพุทธเจ้าตรัสว่าผู้ใดทำดีย่อมได้ดี หากทำชั่วย่อมได้ชั่ว สัตว์ทุกผู้ต่างต้องเสวยผลของกรรมดีและกรรมชั่วในภพนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์คือทุกอย่างเป็นไปตามหลักเหตุและผล เพียงแต่วิทยาศาสตร์สามารถพิสูจน์ให้เห็นได้ในทันทีที่ต้องการหรืออาจต้องรอคอยผลการพิสูจน์บ้าง หากแต่พุทธศาสนาผลแห่งกรรมเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้ด้วยเครื่องมือวิทยาศาสตร์และหลายๆ กรรมอาจส่งผลข้ามภพข้ามชาติ ไม่สามารถเห็นได้ในชาติปัจจุบันนี้ และกรรมบางอย่างต้องรอให้ตายไปเสียก่อนถึงจะได้รับผลแห่งกรรมนั้น ซึ่งเราเองก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าหลาย ๆ สิ่งที่เกิดขึ้นกับเราในชาติปัจจุบันนี้ เป็นสิ่งที่เราไม่ได้ตั้งใจก่อหรือสร้างให้มันเกิดขึ้นมา แล้วทำไมมันถึงเกิดขึ้นกับเรา ในพระพุทธศาสนาได้สอนให้เราเข้าใจเหตุและปัจจัยอันเป็นที่มาที่ไปของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น คงไม่มีใครที่เกิดมาแล้วมีแต่ความสุข หรือมีแต่ความทุกข์ ล้วนๆ อย่างเดียว ไม่ว่าจะเป็นคนรวย คนจน ต่างต้องมีสุขบ้าง ทุกข์บ้าง เพียงแต่จะมากน้อยแตกต่างกันไป และเพื่อให้มองเห็นภาพแห่งอกุศลกรรมจากปาณาติบาตได้อย่างชัดเจนขึ้น จะขอแบ่งออกเป็นสอง

หัวข้อย่อย คือ 1) ผลกรรมหลังตายจากโลกนี้ไป และ 2) ผลกรรมหลังจากปวัติกาลหรือการกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้งย่อมยังคงได้รับเศษของกรรมนั้นอยู่ ฟังดูเป็นเรื่องที่น่ากลัว แต่ก็เป็นเรื่องที่ควรรู้ ตามที่พระไตรปิฎกเขียนไว้ ดังนี้

3.1 ผลกรรมหลังตายจากโลกนี้ไป (ในนรกภูมิ)

เมื่อทำกรรมปาณาติบาตไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์อยู่ เมื่อได้ละสังขาร (กายมนุษย์) หรือได้ตายจากโลกนี้ไปแล้ว ย่อมต้องไปชดใช้กรรมตามที่ตนเองได้ก่อไว้ มากน้อยก็ขึ้นอยู่กับเจตนาที่ได้กระทำไว้ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ขึ้นชื่อว่าทำกรรมชั่ว โดยเฉพาะกรรมในการ "ฆ่า" สัตว์อื่นให้ตายไปคงไม่ได้ไปเสวยกรรมในสวรรค์แน่นอน หากต้องไปเสวยความทุกข์ในนรกภูมิ เพราะนรกเป็นสถานที่อยู่อาศัยสำหรับผู้กระทำกรรมชั่ว พระพุทธเจ้าได้ตรัสเกี่ยวกับนรกไว้ว่า นรกคือที่ที่ปราศจากความเจริญ เป็นที่พึ่งอาศัยแห่งทุกข์ เป็นที่คนชั่วทั้งหลายต้องไปอยู่อาศัย และรับผลแห่งกรรมนั้น อย่างหลีกหนีไม่พ้น

ในเรื่องของกรรมนี้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงกรรมที่หนักที่สุดที่ให้ผลหนักที่สุด เรียกว่า "ครุกรรม"[18] หมายถึงกรรมที่เที่ยงต่อการให้ผลตามเวลา บุคคลใดทำครุกรรมแล้ว เมื่อถึงกำหนดเวลาให้ผล กรรมอื่นจะมา

---

[18] ครุกรรม คือ กรรมหนัก มีทั้งที่เป็นกุศลและอกุศล ในฝ่ายกุศล ได้แก่ ฌานสมาบัติ ในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม โดยกรรมนี้จะให้ผลก่อนกรรมอื่น เพราะถือเป็นกรรมที่หนักมาก เปรียบเหมือนคนอยู่บนที่สูงเอาวัตถุต่าง ๆ ทิ้งลงมา อย่างไหนหนักที่สุดอย่างนั้นถึงพื้นก่อน, ที่มา ป.อ.ปยุตฺโต, พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์

แทรกแซงให้ผลก่อนไม่ได้ เพราะครุกรรมนี้จัดเป็นกรรมหนักสุด มีทั้งหมด 4 ชนิด ทั้งที่เป็นฝ่ายกุศล และฝ่ายอกุศล ในที่นี้จะขอกล่าวเฉพาะครุกรรมที่เป็นไปในทางอกุศล อันได้แก่ "อนันตริยกรรม"

อนันตริยกรรม[19] **คือ กรรมที่เป็นฝ่ายบาปหนักที่สุด** ตัดทางสวรรค์ ตัดทางนิพพาน ตัดกรรมดี ใด ๆ ทั้งปวงไม่ให้สามารถบรรลุผลได้ จัดเป็นกรรมที่ทำแล้วให้ผล คือ ความเดือดร้อน ไม่เว้นระยะห่าง ไม่มีระหว่างกลางให้กรรมอื่นมาแทรกหรือคั้นได้เลย ถ้าได้ทำอนันตริยกรรมนี้แล้ว **เมื่อตายลงแล้วต้องตกนรกเพื่อชดใช้กรรมนี้ทันที** พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ว่าอนันตริยกรรมนี้มี 5 ประการ คือ

1) **มาตุฆาต ฆ่ามารดา**
2) **ปิตุฆาต ฆ่าบิดา**
3) **อรหันตฆาต ฆ่าพระอรหันต์**
4) **โลหิตุปบาท ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงห้อเลือด**
5) **สังฆเภท ทำสงฆ์ให้แตกแยกจากกัน**

(ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 35, วิภังคปกรณ์ ข้อ 984)

เมื่อตายลง กรรมที่ทำนั้นจะให้ผลไปเกิดในอเวจีมหานรกทันที ไม่มีกรรมอื่นใดจะมาแทรกให้ผลก่อนได้ กรรมอันเกิดจากการทำปาณาติบาตอื่นใด ทั้งฆ่าคน ฆ่าสัตว์ ก็ยังไม่อาจให้ผลได้ ต้องให้อนันตริยกรรมนี้ให้ผลก่อน ในกรณีนี้หากเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ ได้ทำอนันตริยกรรมมากกว่า 1 อย่าง กรรมที่หนักที่สุดและให้ผลแรงมากที่สุด จะ

---

[19] ป.อ.ปยุตฺโต, ฉบับประมวลศัพท์

ส่งผลก่อน พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสถึงสังฆเภท เป็นกรรมหนักอันดับที่หนึ่ง รองลงมาคือ การทำร้ายพระพุทธเจ้าให้ห้อเลือด การฆ่าพระอรหันต์ และการฆ่ามารดาบิดา

การจัดลำดับกรรมหนักจากให้ผลแรงที่สุดลงไป

- ทำสงฆ์ให้แตกแยกจากกัน
- ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงห้อเลือด
- การฆ่าพระอรหันต์
- การฆ่ามารดาบิดา

ในพระวินัยปิฎกเล่มที่ 4 มหาวรรค ภาค 1 [หน้า 246-8] กล่าวถึงกรรมหนักอันเกิดจากการทำลายสงฆ์ให้แตกแยกกัน ซึ่งพระผู้มีพระภาค ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลาย เป็นสิ่งไม่ควรกระทำอย่างยิ่ง เพราะการทำสงฆ์ในเกิดการแตกแยกกันนั้น ถือเป็นกรรมหนักที่สุด

"...ดูกรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในศาสนานี้จำพรรษาแล้ว ได้สดับข่าวว่า ภิกษุมากรูปด้วยกัน กำลังตะเกียกตะกายเพื่อทำลายสงฆ์. ในเรื่องนั้น ถ้าภิกษุจะคิดอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาคตรัสว่า การทำลายสงฆ์เป็นกรรมหนักนัก เมื่อเรายังอยู่พร้อมหน้า สงฆ์อย่าแตกกันเลย พึงหลีกไปเสีย ไม่ต้องอาบัติ แต่พรรษาขาด...

...ดูกรภิกษุทั้งหลาย อนึ่ง ภิกษุในศาสนานี้จำพรรษาแล้ว ได้สดับข่าวว่า ในอาวาสชื่อโน้น

ภิกษุณีมากรูปด้วยกันได้ทำลายสงฆ์แล้ว. ในเรื่องนั้น ถ้าภิกษุจะคิดอย่างนี้ว่า ภิกษุณีเหล่านั้น ล้วนเป็นมิตรของเรา เราจักว่ากล่าวพวกเธอว่า ดูกรน้องหญิงทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคตรัสว่า การทำลายสงฆ์เป็น<u>กรรมหนัก</u>นัก พวกน้องอย่าพอใจทำลายสงฆ์เลย...”

กรรมในการยุแหย่ หรือกระทำการอันใดให้หมู่สงฆ์เกิดการแตกแยกกันขึ้น ในพุทธศาสนาถือเป็นบาปหนักที่สุด หากแต่ในส่วนของสังฆเภทกรรมนี้พระพุทธองค์ตรัสว่า ผู้ที่จะกระทำการสังฆเภท อนันตริยกรรมนี้ มีเพียงภิกษุสงฆ์ด้วยกัน หรือ เพศบรรพชิตเท่านั้น ปุถุชนทั่วไปไม่สามารถกระทำกรรมนี้ ขณะที่อีก 4 ประการ ทั้งการทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงขั้นห้อเลือด การฆ่าพระอรหันต์ และการฆ่ามารดาบิดา เป็นอนันตริยกรรมทั่วไปที่ทั้งบรรพชิต และฆราวาสทั่วไปกระทำได้ อย่างไรก็ตาม กรรมอันเกิดจากการทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงห้อเลือด เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้สำหรับมนุษย์ในยุคปัจจุบัน เพราะเราต่างเกิดไม่ทันในยุคพระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์ชีพอยู่ เพราะฉะนั้น เหลือเพียงอีก 3 ประการเท่านั้น ที่คนทั้งหลายมีโอกาสทำ จึงพึงระวังให้จงหนัก อย่าได้กระทำกรรมนี้โดยเด็ดขาด ได้แก่ การฆ่าพระอรหันต์ มารดา และบิดา

ตัวอย่างในครั้งพุทธกาลในนครราชคฤห์ เมื่อพระเทวทัต เห็นพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ และพระมหากัสสปะ มีพุทธบริษัทศรัทธาเลื่อมใสมากมาย จึงอยากได้อย่างนั้นบ้าง จึงออกอุบายโดยการแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ให้พระเจ้าอชาตศัตรู ผู้ซึ่งเป็นราชกุมารแห่งพระเจ้าพิมพิสารแห่งนคร

ราชคฤห์เห็นจนอชาตศัตรูราชกุมารเกิดความเลื่อมใสและคิดว่าสิ่งที่พระเทวทัตไม่รู้แจ้งเป็นไม่มี จึงหลงเชื่อ เมื่อพระเทวทัตยุแหย่ให้อชาตศัตรูราชกุมารผู้นี้ปลงพระชนม์พระบิดาเสียแล้วขึ้นครองราชย์แทน ส่วนตนก็จักปลงพระชนม์พระพุทธเจ้าเพื่อขึ้นเป็นพระพุทธเจ้าเสียเอง ในการนี้เองพระสมณโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสว่า พระเทวทัตผู้นี้ได้กระทำกรรมหนัก (อนันตริยกรรม) ถึงสองอย่างเมื่อครั้งมีชีวิตอยู่ คือ หนึ่ง ทำโลหิตุปบาทอนันตริยกรรม ได้ทำร้ายพระพุทธเจ้าถึงขั้นห้อพระโลหิต โดยส่งคนที่พระเจ้าอชาตศัตรูพระราชทานให้ (หลังจากที่ขึ้นครองราชย์เป็นกษัตริย์แล้ว) ขึ้นเขาคิชฌกูฏ ส่งช้างนาฬาคีรีอันดุร้ายให้วิ่งเข้าใส่และ เพื่อกลิ้งศิลาหวังให้ตกลงมาใส่พระพุทธเจ้าซึ่งกำลังเสด็จจงกรมอยู่ แต่ศิลากลิ้งลงมากระทบชะง่อนผา (ที่โน้มมารับแทน) ทำให้แตกเป็นสะเก็ด และกระเด็นมาถูกนิ้วพระบาทของพระพุทธเจ้าห้อพระโลหิต เป็นอย่างที่หนึ่ง

และสอง เมื่อพยายามไม่สำเร็จ ได้กระทำสังฆเภทอนันตริยกรรมอีก โดยการทำลายสงฆ์ให้แตกแยกกัน แต่งเรื่องให้มหาชนทั้งหลายเข้าใจกันผิดเอง เพื่อหวังจะได้ตั้งตนเป็นพระพุทธเจ้าเสียเอง เป็นอย่างที่สอง[20]

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้จัดเป็นอนันตริยกรรมข้อที่ ๑ ที่เทวทัตสั่งสมแล้ว เพราะเธอมีจิตคิดประทุษร้าย มีจิตคิดฆ่า ทำโลหิตของตถาคตให้ห้อขึ้น....

---

[20] ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 9, สีลขันธวรรค สามัญญผลสูตร

....ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อที่บุคคลจะปลงชีวิตตถาคตด้วยความพยายามของผู้อื่นนั่น มิใช่ฐานะ มิใช่โอกาส เพราะตถาคตทั้งหลายย่อมไม่ปรินิพพานด้วยความพยายามของผู้อื่น”

[ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 7 จุลวรรค ภาค 2 หน้า 150-1]

การกระทำของพระเทวทัตในครั้งนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นการสั่งสมบาปไว้มาก เป็นเหตุให้พระเทวทัตเกิดอาการรากเลือดในเวลาต่อมา ต้องนอนอยู่บนเตียงเป็นเวลา 9 เดือน และใช้ให้คนหามไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ณ วิหารเชตวัน แต่พอมาถึงไม่ทันได้เข้าเฝ้า ผลของครุกรรมฝ่ายอกุศลให้ผล ก็ถูกธรณีสูบเสียก่อน ณ วิหารเชตวันแห่งนั้น ลงไปอยู่ มหานรกอเวจีทันที และต้องไหม้อยู่ในนรกตลอดชั่วกัลป์ เนื่องจากเป็นผู้ที่ยินดีในการแตกแยก ไม่ตั้งอยู่ในธรรม เป็นเหตุให้ต้องคลาดจากธรรมอันเป็นดินแดนเกษม[21]

พระพุทธองค์ตรัสถึงอนันตริยกรรมนี้ เพราะเป็นกรรมที่หนักมาก ถึงแม้จะไม่มีเจตนาในการฆ่า ก็ได้รับผลของกรรมทันที ต่างจากการทำปาณาติบาตกรรมทั่วไป หากฆ่า (สัตว์) โดยไม่มีเจตนา ไม่มีความจงใจในการฆ่า ไม่ถือว่าผิดในศีลข้อ 1 ดั่งบทสนทนาของสกวาที (พระผู้ทำหน้าที่ถาม) และปรวาที (พระผู้ทำหน้าที่ตอบ) สนทนาธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

---

[21] อ้างจาก สามัญญผลสูตร และบท กถาวัตถุปกรณ์

“สกวาที บุคคลฆ่าสัตว์โดยมิได้แกล้ง เป็นผู้ชื่อว่าทำปาณาติบาตหรือ?

ปรวาที *ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ*

ส *บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แกล้ง โดยไม่ได้เจตนา เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรมหรือ?*

ป *ถูกแล้ว*

....

....

[๑๘๑๐] ส *บุคคลฆ่าสัตว์โดยมิได้แกล้ง ไม่เป็นผู้ชื่อว่า ทำปาณาติบาต หรือ?*

ป *ถูกแล้ว*

ส *บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แกล้ง ไม่เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?*

ป *ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ”* [อ้างจาก บท กถาวัตถุปกรณ์]

ในบทสนทนาธรรมนี้รวมหมายถึงการไม่มีเจตนาฆ่าพระอรหันต์ และฆ่าบิดาด้วย ถึงไม่ได้ตั้งใจ ไม่มีเจตนาแต่หากทำชีวิตให้ตายลงถือเป็นอนันตริยกรรมทั้งสิ้น และสำหรับผู้ที่จ้างวานผู้อื่นให้ทำอนันตริยกรรมให้ตน ถึงแม้จะไม่ได้เป็นผู้ฆ่าพระ(อรหันต์) ฆ่าแม่ และฆ่าพ่อด้วยตนเอง หรือทำให้สงฆ์แตกแยกด้วยตนเอง ก็ถือว่าได้ทำอนันตริยกรรมเช่นกัน ผลแห่งกรรมที่ใช้ผู้อื่นทำหรือจ้างวานนี้ ส่งผลให้ไม่สามารถบรรลุธรรมอันนำไปสู่ความหลุดพ้น หรือ “สัมมัตตนิยาม” ได้ (สัมมัตตนิยาม แปลว่า ความ

เป็นเหตุให้เกิดความบริบูรณ์*) และ/หรือ แม้แต่มีจิตคิดประทุษร้าย จ้างวานให้ผู้อื่นทำ ต่อมาภายหลังสำนึกได้ และเกิดเปลี่ยนใจได้ล้มเลิกการกระทำนี้เสีย ผลแห่งกรรมนี้ก็ส่งผลให้ไม่สามารถเป็นผู้ไปสู่ความแห่งความบริบูรณ์นี้ได้เช่นเดียวกัน[22]

> *[๑๕๑๙] ส. บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามหรือ?*
>
> *ป. ถูกแล้ว*
>
> *ส.เขาได้ปลงชีวิตมารดา ได้ปลงชีวิตบิดา ได้ปลงชีวิตพระอรหันต์ ได้มีจิตประทุษร้าย ยังพระโลหิตแห่งพระตถาคตให้ห้อได้ ยังสงฆ์ให้แตกจากกัน หรือ?*
>
> *ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ*
>
> *ส.บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม ล้มเลิกกรรมนั้นแล้ว บรรเทาความรำคาญใจได้แล้ว กำจัดความวิปฏิสารได้แล้ว เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม หรือ?*
>
> *ป.ถูกแล้ว*

---

* สัมมัตตนิยาม แปลว่า "ความเป็นเหตุให้เกิดความบริบูรณ์" มี 10 ประการ คือ สัมมาทิฏฐิ (เห็นถูกต้อง) สัมมาสังกัปปะ (ดำริถูกต้อง) สัมมาวาจา (เจรจาถูกต้อง) สัมมากัมมันตะ (ประพฤติถูกต้อง) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพถูกต้อง) สัมมาวายามะ (พยายามถูกต้อง) สัมมาสติ (ระลึกถูกต้อง) สัมมาสมาธิ (ตั้งใจถูกต้อง) สัมมาญาณะ(รู้ถูกต้อง) สัมมาวิมุติ (หลุดพ้นถูกต้อง)

[22] พระไตรปิฎกเล่มที่ 37, บท กถาวัตถุปกรณ์ หน้า 646

ส.เขาได้ปลงชีวิตมารดา ได้ปลงชีวิตบิดา ฯลฯ ได้ยังสงฆ์ให้แตกจากกันหรือ?

ป.ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส.บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม ล้มเลิกกรรมนั้นแล้ว บรรเทาความรำคาญใจได้แล้ว กำจัดความวิปฏิสารได้แล้ว เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม หรือ?

ป.ถูกแล้ว

ส.กรรมนั้นได้ล้มเลิกแล้ว ความรำคาญใจก็ได้บรรเทาแล้ว ความวิปฏิสารก็ได้กำจัดแล้ว มิใช่หรือ?

ป.ถูกแล้ว

ส.หากว่า กรรมนั้นได้ล้มเลิกแล้ว** ความรำคาญใจก็ได้บรรเทาแล้ว ความวิปฏิสารก็ได้กำจัดแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม ล้มเลิกกรรมนั้นแล้ว บรรเทาความรำคาญใจได้แล้ว กำจัดความวิปฏิสาร ได้แล้ว **เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก้าวลงสู่สัมมัตตนิยาม

[๑๕๒๐]........................

....

ป.เขาได้ใช้ให้ทำกรรมนั้นแล้ว มิใช่หรือ?

ส.ถูกแล้ว

ป.หากว่า เขาได้ใช้ให้ทำกรรมนั้นแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม พึงก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

[ที่มา บท กถาวัตถุปกรณ์ หน้า646-8]

ต่อไปจะกล่าวถึงผลกรรมอันเกิดจากการทำอนันตริยกรรม ในการฆ่าพระ (อรหันต์) มารดา และบิดา อันเป็นกรรมหนักที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า ต้องชดใช้เป็นเวลานานแสนนาน และยังส่งผลต่อเนื่องไปยังภพชาติต่อไป ให้ได้รับวิบากกรรมนั้น ๆ อีก ดังตัวอย่าง

● ผลแห่งการทำอนันตริยกรรมฆ่ามารดาบิดา

ในพระพุทธศาสนาสอนให้รู้จักความกตัญญูกตเวที รู้คุณคน โดยเฉพาะคุณของมารดา บิดา ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่ามารดาบิดาเปรียบเหมือนพรหมของบุตร เพราะเป็นผู้อนุเคราะห์บุตร ทั้งข้าวปลาอาหาร ป้อนน้ำ ป้อนข้าว คุ้มครองดูแล เลี้ยงดูจนเติบใหญ่ และเป็นทั้งครูบาอาจารย์คนแรกของบุตร คอยสั่งสอนให้ความรู้แก่บุตร ถือเป็นผู้มีอุปการะมาก นอกจากความเป็นมนุษย์ที่ถือเป็นสัตว์ใหญ่ให้คุณแล้ว ความเป็นผู้มีอุปการะมากแก่บุตรนี้ ถือเป็นผู้ที่บุตรทั้งหลายพึงสักการะบูชา และเลี้ยงดูมารดาบิดายามแก่เฒ่า หากบุตรคนใดทำร้ายผู้มีพระคุณเหล่านี้จนถึงแก่ชีวิต ย่อมถือเป็นบาปมหันต์ เพราะนอกจากจะถูกสังคมประณามว่าเป็นลูกชั่ว อกตัญญูเป็นที่รังเกียจแก่คนทั่วไป เมื่อถูกตำรวจจับได้ ก็ต้องได้รับโทษสูงสุดคือประหารชีวิต และเมื่อรับโทษทางโลกก่อนตายแล้ว หลังจากตายไปก็ต้องรับโทษทางธรรม ตามกรรมที่

ทำไว้ในนรกอีก จนสุดประมาณมิได้ดั่งตัวอย่างผลกรรมแห่งการฆ่ามารดาบิดา 3 เรื่องจากพระไตรปิฎก ต่อไปนี้

เรื่อง เมื่อครั้งพระมหาโมคัลลานะฆ่ามารดาบิดา

พระมหาโมคคัลลานะผู้ซึ่งได้ชื่อว่าเปรียบเสมือนพระอัครสาวกเบื้องซ้ายขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้รับการกล่าวขานกันมากถึงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ ที่ท่านมี แต่หากเวลามรณภาพนั้นกลับได้รับทุกขเวทนาแสนสาหัส ถูกโจรทุบจนกระดูกแตกแหลกเหลวละเอียดไปทั้งสรรพางค์กาย สภาพศพเป็นที่น่าเวทนายิ่งนัก ทำให้ภิกษุทั้งหลายต่างพากันสงสัยถึงสภาพสรีรขันธ์ของพระอรหันต์รูปนี้ พากันทูลถามพระพุทธเจ้าถึงสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะกรรมอะไร พระพุทธเจ้าตรัสว่า การตายของพระมหาโมคัลลานะ ไม่เหมาะสมเฉพาะอัตภาพในภพนี้เท่านั้น แต่หากเหมาะสมแล้วกับกรรมที่เคยได้กระทำไว้ในอดีตชาติ และทรงเล่าถึงบุพกรรมของพระเถระรูปนี้ว่า

ครั้งหนึ่ง ในอดีตชาติของพระมหาโมคัลลานะ ได้เกิดเป็นชาวพาราณสี เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ ทำทั้งงานในบ้านและงานนอกบ้าน เพื่อหาเลี้ยงมารดาบิดา ที่แก่ชราและยังตาบอด จนบุพการีทั้งสองรู้สึกสงสารลูกชายที่เป็นคนดีทำแต่งาน ครั้นกลับมาบ้านยังต้องคอยหุงหาอาหารให้มารดาบิดากินอีก จึงชักนำหญิงผู้หนึ่งชื่อนางกุมาริกา เพื่อหวังให้ลูกชายได้แต่งงานมีความสุขบ้าง แต่นางกุมาริกาเมื่อแต่งเป็นสะใภ้เข้าบ้านกลับดูแลปรนนิบัติพ่อแม่สามีได้เพียง 2 – 3 วันเท่านั้น เพราะขี้เกียจเลี้ยงดูคนแก่พิการ จึงแต่งเรื่องหลอกให้สามี

เชื่อว่า คนแก่ทั้งสองทำแต่ความรำคาญ รื้อข้าวของกระจัดกระจาย ทำให้บ้านสกปรกไปทั่ว และไม่ปรารถนาจะอยู่ร่วมด้วย พูดบ่อย ๆ เข้าทุกวัน ๆ จนสามีเริ่มคล้อยตาม ประกอบกับความหลงในตัวภรรยา วันหนึ่ง ผู้เป็นลูกชายจึงแต่งอุบายหลอก พ่อแม่ว่าจะพาไปพบญาติที่อยู่ไกล แล้วพาขึ้นเกวียนใช้โคลากไป พอถึงระหว่างทางผู้เป็นลูกบอกพ่อแม่ว่าให้ถือเชือกบังคับโคไว้ ส่วนตนจะลงไปเดินข้างล่างเพราะที่นี้มีโจรชุกชุมนัก แล้วก็ได้เปลี่ยนเสียงทำเป็นเสียงโจร พ่อแม่ได้ยินเสียงนึกว่าเป็นโจรจริง ส่งเสียงบอกให้ลูกชายรีบหนีไปเสียเพราะตนทั้งสองแก่แล้ว ลูกชายเห็นว่าพ่อแม่เข้าใจว่าตนนั้นเป็นโจรแล้ว จึงลงมือทุบมารดาบิดาทั้งสองจนตาย แล้วนำศพไปทิ้งในดงหญ้า

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ผลแห่งกรรมหนักที่ได้กระทำการอันหยาบช้าทุบมารดาบิดาจนตายนี้ ทำให้พระมหาโมคคัลลานะในอดีตชาติ เมื่อตายลงต้องตกนรกทันที หมกไหม้อยู่ในนรก ทนทุกขเวทนาในนั้นเป็นเวลาช้านานหลายแสนปี ด้วยกรรมที่ทุบตีมารดาบิดาจนตาย ครั้นเมื่อพ้นนรกแล้วได้เกิดใหม่เป็นมนุษย์ ผลแห่งเศษกรรมนี้ยังคงติดตามมา ต้องถูกโจรทั้งหลายฆ่าให้ตายโดยการทุบแหลกละเอียดแบบนั้นถึง 100 ชาติ จนกว่าจะสิ้นสุดชาติแห่งการเกิดอีก

"ภิกษุทั้งหลาย โมคคัลลานะทำกรรมประมาณเท่านี้ไหม้ในนรกหลายแสนปี ด้วยวิบากที่ยังเหลือจึงถูกทุบตีอย่างนั้นนั่นแล ละเอียดหมดถึงมรณะสิ้น ๑๐๐ อัตภาพ โมคคัลลานะได้มรณะอย่างนี้ ก็พอสมแก่กรรมของตนเองแท้".

พวกเหล่าโจรหลังจากทุบพระมหาโมคคัลลานะจนละเอียด เข้าใจว่าตายแล้วจึงนำร่างไปทิ้งไว้ในพุ่มไม้ จากนั้นหลบนี้ไป แต่หากพระเถระรูปนี้ เป็นพระอรหันต์ ด้วยอำนาจฤทธิ์จึงได้ประสานอัตตภาพเสียใหม่ แล้วเหาะไปทูลลาพระบรมศาสนาองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อปรินิพพาน จากเรื่องการประสานกระดูกนี้เองทำให้คาถาที่พระมหาโมคคัลลานะใช้ร่ายนั้นโด่งดังไปทั่ว ในที่นี้จึงขอนำเนื้อความแห่งพระคาถานั้นมากล่าว เพื่อเป็นประโยชน์ต่ออุบาสกทั้งหลายด้วย ดังนี้

"เถโร โมคคัลลาโน
อันตะระธายิต์วา ภูมิสุขุ มัง
ปรมาโน ภควโต อิทธิยา
อัตตโน สรีเร มังสัง โลหิตัง"

และจากการที่พวกโจรทุบพระอรหันต์โมคคัลลานะเพื่อหวังฆ่าให้ตายนี้เอง ถือเป็นอนันตริยกรรม เป็นบาปหนักเช่นกัน เป็นเหตุให้ตัดทางสวรรค์ ทางนิพพาน เมื่อตายลงต้องชดใช้กรรมในนรกทันที พระพุทธเจ้าตรัสถึงโทษของเหล่าโจร ผู้ที่ประทุษร้าย ต่อบุคคลผู้ไม่ประทุษร้าย (อย่างพระโมคคัลลานะ) นี้ ย่อมถึงความพินาศฉิบหายด้วยเหตุ 10 ประการ อย่างฉับพลันอย่างใดอย่างหนึ่งก่อนที่จะตายและเมื่อตายลง ต้องไปรับทุกขเวทนาหมกไหม้ในนรกนานชั่วกัลป์

โทษของการประทุษร้ายผู้ไม่ประทุษร้าย 10 ประการในปัจจุบันก่อนตาย

(1) ย่อมถึงเวทนากล้า โรคต่าง ๆ รุมเร้า มีโรคเกี่ยวกับศรีษะ เป็นต้น

(2) เกิดความเสื่อมในทรัพย์ที่หาได้โดยยาก

(3) เกิดความสลายในสรีระร่างกาย ทรุดโทรม มีการตัดมือ เป็นต้น

(4) เกิดการอาพาธ หรือป่วยหนัก ด้วยโรคอัมพาต นัยน์ตาเหลือข้างเดียว เปลี้ยง่อย และโรคเรื้อน เป็นต้น

(5) เกิดอาการฟุ้งซ่านทางจิต เป็นบ้า เป็นต้น

(6) เกิดความขัดข้องแต่พระราชา ถูกถอดยศ ลดตำแหน่งทางราชการ เป็นต้น

(7) ถูกกล่าวตู่อย่างร้ายแรง เช่นถูกหาว่ากระทำความผิดร้ายแรง ซึ่งตนไม่ได้ทำ เป็นต้น

(8) เกิดความย่อยยับแห่งเครือญาติ ขาดญาติผู้ให้ที่พักพิงพึ่งพิงไม่ได้อีกต่อไป

(9) เกิดความเสียหายแห่งโภคทรัพย์ เช่น แก้วแหวนเงินทองค่อยสูญหายไป บริวารค่อยสูญหายไป ทรัพย์สินต่าง ๆ ค่อยสูญหายไป ทุกอย่างเหมือนมืดบอดสนิท

(10) เกิดไฟไหม้บ้าน หรือถูกไฟป่าลุกลามเผาผลาญเรือนโรงเรือน ปีละ 2-3 ครั้ง

[ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 25 ทัณฑวรรคที่ 10, เรื่องพระมหาโมคคัลลานเถระ [113]]

****

ในครั้งที่พระเจ้าอชาตศัตรู หลงเชื่อพระเทวทัตยุแหย่ให้ฆ่าพระเจ้าพิมพิสาร กษัตริย์แห่งนครราชคฤห์ พระราชบิดาของตนเอง เพื่อตั้งตนเป็นพระราชาแทนนั้น เพราะความหลงเชื่อในพระเทวทัตว่าเป็นผู้วิเศษมีคุณมาก ทำให้พระเจ้าอชาตศัตรูกระทำการกักขังและทรมานพระราชบิดาสารพัดจนสิ้นพระชนม์ในที่สุด ด้วยการทรมานนั้น ผลกรรมในครั้งนั้น ทำให้พระเจ้าอชาตศัตรูไม่สามารถกระทำการนอนหลับได้ หากต้องกระทำการนั่งหลับแทนอย่างทรมาน และเมื่อจะหลับตาลงก็ต้องสะดุ้ง เพราะเหมือนถูกหอกร้อยเล่มทิ่มแทงพระวรกายอยู่ตลอดเวลา

แม้ต่อมา พระเจ้าอชาตศัตรูจะทรงสำนึกได้ ในความผิดที่ได้กระทำต่อพระราชบิดา ได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า ฟังพระธรรมเทศนาที่พระผู้มีพระภาคแสดง จึงทำให้สามารถนอนหลับลงได้ และเกิดศรัทธากระทำการสักการะใหญ่แด่พระรัตนตรัย บำเพ็ญพระราชกุศลในพระพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกอย่างมากมายมหาศาล จนได้ชื่อว่า ผู้ประกอบด้วยศรัทธาแห่งพระพุทธศาสนาระดับปุถุชนที่เสมอเหมือนพระราชาองค์นี้ไม่มี กระนั้นก็ตามบุญมหาศาลที่พระเจ้าอชาตศัตรูกระทำ ก็ไม่อาจจะลบล้างกรรมที่ได้ทำการปิตุฆาต และการให้ความช่วยเหลือพระเทวทัต โดยส่งคนไปให้เพื่อหวังฆ่าพระพุทธเจ้าลงได้ เมื่อตายลงต้องชดใช้ในนรกก่อน ซึ่งผลแห่งกรรมหนักนี้

พระพุทธเจ้าตรัสว่าทำให้พระเจ้าอชาตศัตรูต้องตกนรกอเวจีชั้นโลหกุมภี* เบื้องล่าง ถึง 3 หมื่นปี และเขยิบขึ้นมาเหนือชั้นโลหกุมภี เบื้องบน อีก 3 หมื่นปี ถึงจะพ้นจากชั้นนรกได้เกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง ดังว่า

"....*หากพระเจ้าอชาตศัตรูมิได้ปลงพระชนม์พระบิดา พระองค์ประทับนั่งบนอาสนะนี้แหละจักได้ทรงบรรลุโสดาปัตติมรรคในบัดนี้ แต่เพราะทรงคบมิตรชั่ว จึงเกิดอันตรายแก่พระองค์ แม้เมื่อเป็นเช่นนั้นพระเจ้าอชาตศัตรูนี้เข้าเฝ้าพระตถาคต ถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เพราะฉะนั้น พระเจ้าอชาตศัตรูจะบังเกิดในโลหกุมภี ตกอยู่ในเบื้องต่ำ ๓ หมื่นปี ถึงพื้นเบื้องล่าง แล้วผุดขึ้นเบื้องบน ๓ หมื่นปี ถึงพื้นเบื้องบน อีกจึงจักพ้นได้เหมือนใครๆ ฆ่าคนแล้ว พึงพ้นโทษได้ด้วยทัณฑกรรมเพียงดอกไม้กำมือหนึ่งฉะนั้น เพราะพระศาสนาของเรามีคุณใหญ่*" [ที่มา พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปลเล่มที่ 9, อรรถกถาสามัญญผลสูตร หน้า 496]

****

---

* โลหกุมภี เป็นนรกขุมที่ 1 สำหรับรองรับคนที่ทำกรรมเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์ มีลักษณะเป็นหม้อเหล็กร้อนขนาดใหญ่เท่าภูเขา น้ำเดือดพล่านอยู่ตลอดเวลา ตั้งอยู่บนไฟนรก มีนายกุมภัณฑ์จับสัตว์นรกที่ข้อเท้าทั้งสองข้างแล้วเอาหัวคว่ำลง หย่อนทิ้งลงในหม้อเหล็กร้อน สัตว์นรกจะได้รับทุกขเวทนามาก เพราะถูกต้มร้อน ๆ ตลอดเวลา บางครั้งนายกุมภัณฑ์ก็เอาเชือกเหล็กแดงลุกเป็นเปลวไฟ ไล่กระหวัดรัดคอแล้วบิดจนกระทั่งคอขาด แล้วเอาศีรษะที่ขาดไปทอดในหม้อเหล็กแดงใหม่ สัตว์นรกก็ยังไม่ตาย มีหัวใหม่เกิดขึ้นมาอีก แล้วก็ถูกทำซ้ำเช่นนี้ครั้งแล้วครั้งเล่า เป็นหมื่นๆ ปี จนกว่าจะหมดกรรม ทรมานอยู่ในหม้อต้มร้อน ๆ ผุดขึ้น จมลงแบบนั้น บุพกรรม ของสัตว์นรกนี้ คือ ได้กระทำกรรมปาณาติบาต ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต แล้วต่อมาสำนึกได้ โดยการกระทำกุศลกรรมเป็นการสำนึกผิด และจิตอกุศลได้ค่อย ๆ ผ่อนคลายลง ทำให้ได้รับโทษเพียงตกมาเกิดในโลหกุมภีนี้ อย่างพระเจ้าอชาตศัตรูเป็นต้น [ที่มา อรรถกถาขุททกนิกาย ชื่อ ปรมัตถโชติกา บทโกกาลิกสูตรที่ 10]

ภาพนรกขุมที่ 1 โลหกุมภีนรก สำหรับรองรับพวกทำกรรมฆ่าสัตว์
(ภาพประกอบจากเว็ปไซค์ www.dmc.tv)

เรื่อง พระธัมมรุจิฆ่ามารดา

ครั้งหนึ่งในสมัย พระทีปังกรสัมมาสัมพุทธเจ้า มีมาณพหนุ่มผู้หนึ่งชื่อว่าเมฆะเป็นนักศึกษาอยู่ในขณะนั้น ได้อยู่ในเหตุการณ์ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทีปังกร ได้ทรงพยากรณ์แก่สุเมธดาบสว่าในอนาคตกาลเบื้องหน้า ดาบสผู้นี้จักได้เป็นพระพุทธเจ้า มีพระนามว่าโคดม (พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน) โดยจักเริ่มตั้งความเพียรทำทุกกรกิริยาแล้วจักเป็นพระสัมพุทธเจ้า ซึ่งในขณะนั้นเมฆะหนุ่มผู้นี้ได้สนิทสนมอยู่กับสุเมธดาบสจึงได้ออกบวชตาม และประพฤติพรหมจรรย์ เป็นผู้สำรวมในปาฏิโมกข์และอินทรีย์5 ดั่งสุเมธดาบส ต่อมาเมฆะถูกมิตรชั่วบางคนชักชวนไปในทางเสื่อมทำให้หนทางอันชอบที่กำลังดำเนินอยู่ถูกตัดขาด ได้ออกจากพระศาสนากลายเป็นคนนอกศาสนา ภายหลังถูกมิตรชั่วนั้น ชักชวนให้ทำเรื่อง ที่เป็นบาปหนักอีก คือการฆ่ามารดา ขณะนั้นเมฆะกลายเป็นผู้มีจิตใจชั่ว ทำอนันตริยกรรมฆ่ามารดาตัวเอง เมื่อตายจากภพนั้นแล้ว เมฆะได้ไปเกิดในอเวจีมหานรกอันแสนทารุณ ไปสู่วินิบาตถึงความลำบากท่องอยู่ในวัฏฏะนานแสนนาน ไม่ได้พบสุเมธดาบสผู้ประเสริฐนั้นอีกเลย

เวลาได้ดำเนินต่อมาเรื่อย ๆ สุเมธดาบสในชาตินั้น ชาตินี้ได้เกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมณโคดมองค์ปัจจุบัน ส่วนเมฆะได้เกิดอยู่ในภพของสัตว์เดรัจฉานเป็นปลาติมิงคละว่ายอยู่ในมหาสมุทร วันหนึ่งเห็นเรือพ่อค้าจึงว่ายเข้าไปหาหวังจะกินเป็นอาหาร พวกพ่อค้าตกใจเปล่งเสียงระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐว่าโคตโม คำว่า "โคตโม" ด้วยอำนาจวาสนาที่เคยทำมา ทำให้นึกถึงเรื่องราว

เก่า ๆ ในอดีตขึ้นมาได้ เกิดความศรัทธาในพระพุทธเจ้า หลังจากนั้นปลาติมิงคละได้ตายจากภพนั้นทันที ไปเกิดใหม่ในตระกูลพราหมณ์ สกุลมั่งคั่งในนครสาวัตถี ชื่อว่า ธัมมรุจิ ในชาตินี้ธัมมรุจิเป็นคนเกลียดบาปทุกอย่าง พออายุได้ 7 ขวบ ก็ได้พบพระพุทธเจ้า ได้ฟังธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้า และได้ออกบวช ณ พระวิหารเชตวัน ต่อมาได้บรรลุเป็นพระอรหันต์ด้วยปฏิสัมภิทา 4 วันหนึ่งได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า เมื่อพระพุทธเจ้าทอดพระเนตรมายังพระธัมมรุจิ ได้ตรัสว่า

"ดูกรธัมมรุจิ ท่านจงระลึกถึงเรา"

ลำดับนั้นพระธัมมรุจิได้แจ่มแจ้งในบุรพกรรมของตนเอง เห็นถึงปัจจัยในปางก่อน เพราะกรรมหนักที่เคยทำไว้ ทำให้ต้องไปชดใช้ในนรกนานถึง 4 อสงไขยแสนกัป จึงกราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า

" เพราะบาปกรรมในปางก่อน ทำให้ข้าพระองค์มิได้พบพระองค์เสียนาน มาบัดนี้ข้าพระองค์ได้มีโอกาสพบพระองค์แล้ว ข้าพระองค์ตามหาพระองค์มานานนักหนาแล้ว ข้าพระองค์ได้ทำให้ตัณหาเหือดแห้ง ได้ชำระพระนิพพานหมดมลทิน ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กว่าข้าพระองค์จะพบพระองค์ก็นานนักหนา เนื่องจากข้าพระองค์ได้พินาศไปเวลานาน แต่มาในวันนี้ ข้าพระองค์ได้มาสมาคมกับพระองค์อีกครั้ง ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายสิ้นแล้ว กิจในศาสนาพุทธข้าพระองค์ได้ทำสำเร็จหมดสิ้นแล้ว"

ในชาตินี้พระธัมมรุจิได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ส่วนจะมรณภาพด้วยเหตุใดนั้น ในพระไตรปิฎกไม่ได้กล่าวไว้ แต่เมื่อพิจารณาด้วยเรื่องของกฎแห่งกรรมแล้วก็สามารถเชื่อได้ว่าผลแห่งเศษกรรมที่ท่านได้เคย

ทำไว้กับมารดาในอดีตชาตินานโพ้น คงต้องตามส่งผลและทำให้ท่านมรณภาพเช่นเดียวกับที่เคยได้กระทำไว้กับมารดาในอดีต

[พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปลเล่มที่ 32, ธัมมรุจิเถราปทานที่ 9 ว่าด้วยผลแห่งความพอใจในธรรม หน้า 140-144]

****

ในสังกิจชาดก ยังได้กล่าวถึงเมื่อครั้งที่พระเจ้าพรหมทัตกษัตริย์แห่งแคว้นกาสีได้ขอให้ สังกิจฤาษีแสดงธรรมให้ฟังเพื่อประโยชน์แห่งตนและชาวเมืองกาสี ทั้งที่เป็นธรรมฝ่ายกุศลและฝ่ายอกุศล สำหรับธรรมในฝ่ายอกุศลนั้น สังกิจฤาษีได้แสดงถึงโทษทัณฑ์ที่เมื่อกระทำแล้วต้องไปตกอยู่ในอบายทันที อันมีนรกภูมิเป็นที่ตั้งอาศัย ได้แก่ อกุศลกรรมจากการฆ่าบิดามารดา โดยแสดงธรรมถึงภาพในนรกที่ต้องไปชดใช้หลังจากตายจากการเป็นมนุษย์ไป ดังว่า

*"ฉะนั้น **ผู้ใดเป็นคนต่ำช้าฆ่าบิดา** เพราะความโลภหรือเพราะความโกรธ ผู้นั้นต้องหมกไหม้อยู่ในกาฬสุตตนรกสิ้นกาลนาน บุคคลผู้ฆ่าบิดาเช่นนั้น ต้องหมกไหม้อยู่ในโลหกุมภีนรก นายนิริยบาลทั้งหลายเอาหอกแทงสัตว์นรกนั้น ผู้ถูกไฟไหม้อยู่จน จนไม่มีหนัง ทำให้ตาบอดให้กินมูตรกินคูถ กดสัตว์นรกเช่นนั้นให้จมลงในน้ำแสบ นายนิริยบาลทั้งหลาย ให้สัตว์นรกกินก้อนคูถที่ร้อนจัด และก้อนเหล็กแดงอันลุกโพลงให้ถือผานทั้งยาวทั้งร้อนสิ้นกาลนาน งัด ปากให้อ้าแล้วเอาเชือกผูกไว้ ยัดก้อนเหล็กแดงเข้าไปในปาก ฝูงสุนัข แดง ฝูงสุนัขด่าง ฝูงแร้ง ฝูงกา และฝูงนกตระกรุม ล้วนมีปากเป็นเหล็ก*

มากลุ้มรุมจิกกัดลิ้นให้ขาดแล้วกินลิ้นอันมีเลือดไหล เหมือนกินของอันเป็นเดนเต็มไปด้วยเลือดฉะนั้น นายนิริยบาลเที่ยวเดินทุบตีสัตว์นรกผู้ฆ่าบิดานั้นซึ่งมีร่างกายอันแตกไปทั่ว เหมือนผลตาลที่ถูกไฟไหม้ จริงอยู่ ความยินดีของนายนิริยบาลเหล่านั้น เป็นการเล่นสนุก แต่สัตว์นรกต้องได้รับทุกข์ คนผู้ฆ่าบิดาเหล่าใดเหล่าหนึ่งในโลกนี้ ต้องอยู่ในนรกเช่นนั้น"

"ก็บุตรฆ่ามารดา จากโลกนี้แล้วต้องไปสู่ที่อยู่แห่งพระยายม *ย่อมเข้าถึงความทุกข์อย่างยิ่งด้วยผลแห่งกรรมของตน พวกนายนิริยบาล ที่ร้ายกาจย่อมบีบคั้นสัตว์ผู้ฆ่ามารดา ด้วยผาลเหล็กแดงบ่อยๆ ให้สัตว์นรกดื่มกินโลหิตที่เกิดแต่ตน อันไหลออกจากกายของตน ร้อนดังหนึ่งทองแดงที่ละลายคว้างบนแผ่นดิน สัตว์นรกนั้นลงไปสู่ห้วงน้ำเช่นกับ หนองและเลือด น่าเกลียดดังซากศพเน่ามีกลิ่นเหม็นดุจก้อนคูถ หมู่นอนในห้วงน้ำนั้น มีกายใหญ่มีปากเป็นเหล็กแหลม ทำลายผิวหนังชอนไชไปในเนื้อและเลือด กัดกินสัตว์นรกนั้น ก็สัตว์นั้นถึงนรกนั้น แล้วจมลงไปประมาณชั่วร้อยบุรุษ ศพเน่าเหม็นฟุ้งไปตลอดร้อยโยชน์ โดยรอบ จริงอยู่ แม้จักษุของตนผู้มีจักษุย่อมคร่ำคร่าเพราะกลิ่นนั้น ดูกรพระเจ้าพรหมทัตต์ บุคคลผู้ฆ่ามารดาย่อมได้รับทุกข์เห็นปานนี้"*

[ที่มา พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปลเล่มที่ 28 [ข้อ92]]

นอกจากผลกรรมอันเกิดจากการฆ่า ที่เรียกว่าอนันตริยกรรม ซึ่งจัดเป็นกรรมฝ่ายบาปหนักสุดแล้ว ปาณาติบาตกรรมอื่น ๆ ที่มีเจตนาในการฆ่าก็ถือเป็นกรรมฝ่ายบาปรองลงมา ทั้งการฆ่ามนุษย์และสัตว์เดรัจฉาน

เมื่อถึงเวลาแห่งผลของกรรมนั้นมาถึง ก็ต้องไปชดใช้กรรมในนรกเช่นกัน ได้แก่ การฆ่ามนุษย์ด้วยกันเอง การฆ่าตัวเองตาย การฆ่าพระภิกษุ การทำแท้ง การฆ่าสัตว์ต่าง ๆ ทั้งสัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ เป็นต้น พระพุทธองค์ตรัสถึง "อาสวะ" ซึ่งหมายถึง กิเลสทั้งหลายที่หมักหมมหรือดองอยู่ในสันดาน และไหลซึมซ่านไปย้อมจิต เมื่อประสบกับอารมณ์ต่าง ๆ (ป.อ.ปยุตฺโต) ซึ่งอาสวะหรือกิเลสนี้เป็นมูลเหตุให้ก่อการทะเลาะวิวาท ทำให้เกิดโมหะและโทสะ จนนำไปสู่อกุศลกรรมทั้งหลาย ทั้งการประทุษร้ายผู้อื่น การฆ่า และการจองจำเป็นต้น เป็นเหตุให้สัตว์ (โลก) ทั้งหลายต้องไปเสวยทุกข์ในอบาย เป็นสัตว์นรก เป็นเปรต เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นมนุษย์โลก หรือไปสู่เทวโลก ก็เพราะอาศัยอาสวะนี้ ดังคำพระพุทธองค์

"ภิกษุทั้งหลาย อาสวะซึ่งเป็นเหตุยังสัตว์ให้เข้าถึงนรกก็มีอยู่
อาสวะซึ่งเป็นเหตุให้สัตว์ไปสู่กำเนิดสัตว์ดิรัจฉานก็มีอยู่
อาสวะซึ่งเป็นเหตุให้สัตว์ไปสู่วิสัยแห่งเปรตก็มีอยู่
อาสวะซึ่งเป็นเหตุให้สัตว์ไปสู่มนุษย์โลกก็มีอยู่
และอาสวะอันเป็นเหตุยังสัตว์ให้ไปสู่เทวโลกก็มี"

[ที่มา สัพพาสวสังวรสูตร ว่าด้วยเรื่องการสังวรในอาสวะทั้งปวง]

พูดให้เข้าใจง่ายขึ้นก็คือเมื่อจิตมีทุกข์ (ปราศจากสุข) จิตก็จะเศร้าหมอง เพราะโดยธรรมชาติของจิตย่อมสะอาด พระพุทธเจ้าอุปมาจิตของคนเราเปรียบดั่งผ้าขาวสะอาดตามปกติ หากเมื่อใดเศร้าหมองแล้ว เป็นเพราะฝุ่นละอองเป็นต้นที่ปลิวมาเกาะ เมื่อฝุ่นเกาะแล้ว ก็ชื่อว่ามีมลทินจับแล้ว

เหมือนน้ำย้อมผ้าสีเขียว ผ้าก็เป็นสีเขียว น้ำย้อมสีดำผ้าก็เป็นสีดำ น้ำย้อมสีเหลืองผ้าก็เป็นสีเหลือง แต่หากจิตเศร้าหมอง ผ้าขาวที่หมองแล้วถึงจะนำน้ำสีเขียว สีแดง สีเหลืองสดใสมาย้อม ก็กลายเป็นสีเขียวซีด สีแดงซีด และสีเหลืองซีด เหตุเพราะผ้าผืนนั้นไม่สะอาด แม้เมื่อจิตเศร้าหมองก็เพราะกิเลสทั้งหลายที่จรมา (ปลิวมาเกาะ) เช่นเดียวกัน ความเศร้าหมองของจิตใจก็เพราะกิเลสที่เข้ามาเกาะกุมใจเรานั่นเอง

หากเราต้องการให้ผ้าขาวเหมือนเดิมก็ต้องใช้ความพยายามมากในการซักฟอกสีเหล่านั้นให้ออกไป จิตก็เช่นกัน หากเราต้องการให้สะอาดบริสุทธิ์ก็ต้องใช้ความพยายามมากในการชำระจิตใจ คือการกำจัดกิเลสนั้นออกไป หากไม่ จิตที่เศร้าหมองอยู่ (ด้วยกิเลส) ก็จะนำเราไปสู่ทางแห่งทุคคติ (ความทุกข์) โดยการนำไปสู่การทำอกุศลกรรมทั้งหลาย เช่น การฆ่าสัตว์บ้าง การลักทรัพย์บ้าง เป็นต้น พระพุทธองค์ตรัสว่า เหล่านี้คือทุกข์ของปุถุชนทั้งหลาย เพราะเมื่อตายไป ย่อมไปชดใช้อกุศลกรรมนั้นในนรก บางคนเกิดเป็นเปรต เป็นสัตว์เดรัจฉาน สำหรับเพศบรรพชิตก็เช่นกัน หากภิกษุสงฆ์ใดมีจิตใจเศร้าหมองด้วยเพราะกิเลสเข้าเกาะกุมจิตใจ ทำให้กระทำการไปในทางอกุศล เช่น ทำลายสงฆ์ให้แตกแยก ทำลายเจดียสถาน ประพฤติอนาจาร มีฆ่าสัตว์เป็นต้น และเที่ยวไปในสถานที่อโคจร เหล่านี้ พระพุทธเจ้าตรัสว่า คือทุกข์ของบรรพชิต เมื่อตายไป ย่อมต้องไปชดใช้กรรมในนรกเช่นเดียวกัน บางคนเกิดเป็นเปรต เป็นสัตว์เดรัจฉาน หากแต่เพศบรรพชิตให้

เรียกว่า สมณยักษ์ สมณเปรต มีกายลุกโชติช่วงด้วยผ้าสังฆาฏิที่ถูกไฟเผาไหม้แล้ว ส่งเสียงร้องครวญครางไปทั่วนรก[23]

ในพุทธศาสนากล่าวว่า**ปาณาติบาตกรรมนั้น เกิดจากมูลเหตุในทางอกุศล 2 อย่าง คือ อำนาจแห่งโทสะและโมหะ**[24] ที่เรียกว่าโทสะก็เพราะประทุษร้ายในสัตว์นั้น และที่เรียกว่าโมหะก็เพราะหลง (มัวเมา) ในสัตว์นั้น เมื่อจิตถูกราคะทั้งสองนี้ครอบงำจิตใจ ก็ย่อมฆ่าสัตว์มีชีวิตได้ และเมื่อมีเหตุคือ การฆ่าเกิดขึ้น ก็ต้องมีผลของการฆ่าตามมา จึงขอหยิบยกบางตัวอย่างของผลแห่งปาณาติบาต เพื่อให้เห็นภาพของโทษที่ได้รับในนรกภูมิเป็นอย่างไรบ้าง พอสังเขป ดังนี้

- **ผลกรรมแห่งการฆ่ามนุษย์ด้วยกันเอง**

เมื่อได้ทำกรรมปาณาติบาต ไม่ว่าผู้ทำจะเป็นใคร เป็นปุถุชนทั่วไป เป็นพระภิกษุ เป็นเณร เป็นเด็ก เป็นคนชรา เป็นขอทาน เป็นรัฐมนตรี และไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด จะอ้างว่าทำตามหน้าที่ อย่างเช่น ตำรวจ ทหาร เพชฌฆาต หรืออาชีพใดก็ตาม ที่ทำให้อีกชีวิตหนึ่งต้องตายไปนั้น หากกระทำเพราะมีเจตนาในการฆ่าครบตามองค์ห้าประการ คือ เป็นสัตว์มีชีวิต รับรู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต มีจิตคิดฆ่า มีความพยายามที่จะลงมือทำ และสัตว์นั้นตายเพราะความพยายามนั้น ถือเป็นบาป เป็นอกุศลกรรมเหมือนกันหมด ไม่มีข้อยกเว้น

---

[23] ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 12, วัตถูปมสูตร ว่าด้วยข้ออุปมาด้วยผ้า

[24] ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 12, สัมมาทิฏฐิสูตร ว่าด้วยความเห็นชอบ

จะอ้างถึงความจำเป็นใดๆ ไม่ได้ เพราะชีวิตเมื่อตายไปแล้ว จะทำให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาไม่ได้ ตายแล้วตายเลย

ยกตัวอย่างอาชีพเพชฌฆาต ขณะที่กำลังประหารชีวิตนักโทษ รับรู้ว่านักโทษมีชีวิตอยู่ มีจิตคิดฆ่านักโทษนั้นให้ตาย มีความพยายามลงมือทำในการฆ่า และนักโทษนั้นตายเพราะการฆ่า แม้จะทำเพราะคำสั่งก็ถือเป็นบาปแน่นอน เพียงแต่ว่าในพระพุทธศาสนาสอนในพิจารณากันที่มูลเหตุของเจตนาในขณะนั้น การฆ่าชีวิตหนึ่งให้ตายไปเป็นบาป แต่กรณีเพชฌฆาต มูลเหตุของเจตนาในการฆ่า ไม่ได้เป็นไปเพราะความโกรธ แค้น อาฆาต หรือพยาบาทแต่อย่างใด กำลังของกิเลสในขณะฆ่ามีน้อย บาปก็ไม่มาก เมื่อเทียบกับการฆ่าด้วยความโกรธแค้น พยาบาท เนื่องจาก กำลังของกิเลสมีมาก ผลของกรรมก็ต้องมากไปด้วย ตามกำลังของตัวกิเลสนั้น

การฆ่าคนไม่ใช่ของง่าย ต้องมีความพยายามมากในการฆ่า และการที่โกรธแค้นใครสักคนจนอยากจะฆ่าให้ตาย คงไม่ใช่แค่โกรธเล็กน้อย แต่เป็นความโกรธ ที่กลายเป็นความแค้นที่ไม่สามารถระงับได้ จนกลายเป็นแรงผลักดัน และดิ้นรนที่จะฆ่าคน ๆ หนึ่งให้ตายไป บางกรณีไม่มีความโกรธแค้นกัน อย่างมือปืนรับจ้าง ก็สามารถที่จะพยายามฆ่าคน ๆ หนึ่ง หรือหลายคนให้ตายได้ เพียงเพื่อเงิน ซึ่งก็คงไม่พ้นเรื่องของกิเลสที่ต้องการเงินมาเพื่อใช้จ่ายเพื่อปลดทุกข์ทางกาย และเป็นไปเพื่อปรนเปรอกิเลสของตนเองทั้งนั้น ตำรวจฆ่าผู้ร้ายเพื่อรักษาความปลอดภัยในบ้านเมือง ทหารเมื่อออกรบต้องฆ่าฟันศัตรูเพื่อรักษาประเทศชาติ ทั้งสิ้นทั้งปวงนี้ก็เพื่อต้องการสนองกิเลสให้กับตนเอง

และขยายใหญ่ไปสู่วงกว้างคือประเทศชาติ และหรือสังคมโลก ทำให้ได้ข้อคิดว่าทำไมมนุษย์ถึงไม่หยุดฆ่า และหันมาใช้ปัญญาทางธรรมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพราะเมื่อฆ่า ก็ต้องได้รับผลกรรมจากการฆ่า มากน้อยตามมูลเหตุเจตนาที่กล่าวมาแล้ว พระพุทธเจ้าทรงแสดงเทศนาให้เห็นว่าผลแห่งกรรมจากการฆ่านี้เอง ที่ทำให้มนุษย์เมื่อตายลงต้องไปเกิดในอบาย มีนรกเป็นถิ่นอาศัย ดังเช่น

(1) สมัยหนึ่งในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า พระองค์ได้เสวยพระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ชื่อว่า "พระเตมีย์" ในพระชาติที่เป็น พระเตมีย์นี้ทรงระลึกชาติได้ว่า ชาติก่อนหน้านี้ได้เกิดเป็นพระราชา และได้เคยสั่งประหารชีวิตนักโทษที่ทำความผิดปล้นฆ่าชิงทรัพย์ของผู้อื่น เพราะเหตุนั้นทำให้ต้องไปตกนรกหมกไหม้ ได้เสวยราชสมบัติในเวลานั้น 20 ปี แต่ต้องไปรับผลแห่งวิบากกรรมจากการฆ่านี้ในนรกถึง 80,000 ปี เพราะฉะนั้นพระชาติที่เกิดเป็นพระโพธิสัตว์เตมีย์ จึงทรงแกล้งเป็นใบ้ ง่อยเปลี้ย และหูหนวก เพื่อไม่ให้พระชนกและพระชนนีจับขึ้นครองราชย์ พระเตมีย์ทรงกลัวการครองราชย์เพราะเหตุที่เห็นจากการระลึกชาติได้ จึงไม่ต้องการสร้างกรรมในทางอกุศลอีกต่อไป จึงลวงว่าพิการด้วยเหตุดังกล่าวเพื่อจะได้ออกบวชแสวงหาโมกข์ธรรม หาความสุขภายในที่แท้จริง และได้เป็นพระโพธิสัตว์เตมีย์ในชาตินั้น [พระไตรปิฎกเล่มที่ 28, เตมิยชาดก หน้า 102-112]

(2) เมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าตรัสชี้แจงบุรพกรรมทั้งหลายของพระองค์เองแก่ภิกษุทั้งหลายให้ทราบถึงที่มาที่ไปของกรรมนั้น หนึ่งในบุรพ

กรรมของพระองค์คือกรรมจากการฆ่า เป็นผลให้พระองค์ต้องตกนรกเป็นเวลานาน และเมื่อกลับมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้าในชาติปัจจุบัน วิบากแห่งเศษกรรมก็ยังคงตามส่งผลอีกเป็นชาติสุดท้าย

"ในกาลก่อน เราเป็นนายทหารราบ (เป็นแม่ทัพ) ฆ่าบุรุษเป็นอันมากด้วยหอก ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น เราถูกไฟไหม้อย่างเผ็ดร้อนอยู่ในนรก ด้วยผลอันเหลือแห่งกรรมนั้น บัดนี้ ไฟนั้นยังมาไหม้ผิวหนังที่เท้าของ เราทั้งสิ้น (อีก) เพราะว่ากรรมยังไม่พินาศไป" [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 32, พุทธาปทานชื่อปุพพกรรมปิโลติที่ 10 [ข้อ 392]]

(3) ในครั้งพุทธกาล มีชายผู้หนึ่งเป็นคนพิการ มือและเท้าด้วน บรรดาญาติทั้งหลายต่างพากันต้องเฝ้าเลี้ยงดู เกิดความเบื่อหน่าย มีภิกษุณีรูปหนึ่งมาพบเข้า ด้วยความปรารถนาดีเห็นญาติทั้งหลายต่างเฝ้าเลี้ยงดูชายพิการด้วยความลำบาก จึงแนะนำยาดองชื่อโลณะโสจิรกะแก่ญาติ เมื่อดื่มแล้วจะทำให้ชายพิการผู้นี้ตาย เพื่อปลดภาระแก่ญาติทั้งหลาย ญาติทั้งหลายก็มีความปรารถนาเช่นนั้น จึงนำสูตรยาดองที่ภิกษุณีให้ ชงให้ชายพิการดื่มและถึงแก่ความตายในที่สุด พระพุทธองค์ทรงตรัสว่าภิกษุณีรูปนี้ต้องอาบัติในศีลเสียแล้ว เพราะเป็นการฆ่าผู้อื่นทางอ้อม ถึงไม่ได้ลงมือทำ หากแต่การแนะนำนั้นเป็นผลให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย สำหรับเพศบรรพชิตเรียกว่า ตติยปาราชิก ถือเป็นผู้ได้กระทำผิดในศีลข้อปาณาฯ และเมื่อตายลงก็ต้องไปรับโทษเฉกเช่นเดียวกับปุถุชนทั่วไป ไม่มียกเว้น [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 1, เรื่องให้ดื่มยาดองโลณะโสจิรกะ]

(4) เรื่อง องคุลิมาลเถระ

เรื่ององคุลิมาลเป็นเรื่องแปลกกว่าเรื่องอื่น ๆ มีปรากฏในพระไตรปิฎกกล่าวถึงผลกรรมแห่งการฆ่าชีวิตคน 999 คนในภพชาติปัจจุบันขององคุลิมาล เพียงแค่ถูกขว้างปาด้วยก้อนหินเท่านั้น และด้วยชาตินี้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ไม่ต้องกลับมาเกิดอีก เมื่อไม่มีภพชาติแห่งการเกิดแล้ว กรรมจึงไม่สามารถส่งผลได้อีก ทำให้เป็นที่โจษขานกันมาก ลองพิจารณาอ่านดู เรื่องดังว่า

ครั้งหนึ่ง ที่เมืองสาวัตถี มีเด็กทารกถือกำเนิดจากครอบครัวพราหมณ์ ผู้เป็นพราหมณ์พ่อรู้ดีว่าลูกตนที่เกิดกับภรรยาพราหมณ์ด้วยกันนั้นเกิดในฤกษ์ดาวโจร และต่อไปภายหน้าจะเป็นมหาโจรเที่ยวเข่นฆ่าชีวิตผู้คนจำนวนมาก จึงตั้งชื่อให้ว่า “อหิงสกะกุมาร” แปลว่า เด็กผู้ไม่เบียดเบียนใคร เพื่อเป็นการแก้เคล็ด ครั้นต่อมาพราหมณ์พ่อและแม่ ส่งอหิงสกะกุมารไปเรียนศิลปวิทยากับอาจารย์ที่เมืองตักกศิลา ความเป็นเด็กฉลาด ตั้งใจเรียน ทำให้เป็นที่รักใคร่ของอาจารย์ ทำให้เพื่อน ๆ พากันอิจฉา หวังกำจัดอหิงสกะผู้นี้ไปให้พ้น จึงแต่งเรื่องบอกอาจารย์ว่าอหิงสกะผู้นี้หวังจะประทุษร้ายในตัวอาจารย์ เมื่ออาจารย์หลงเชื่อจึงต้องการกำจัดอหิงสกะเสียก่อนที่อหิงสกะจะประทุษร้ายตน แต่ก็กลัวจะถูกติฉินนินทาว่าเป็นอาจารย์ฆ่าศิษย์ จึงแต่งอุบายบอกให้อหิงสกะ ออกไปฆ่าคนจำนวน 1000 คน โดยอ้างเป็นศิลปะวิทยาขั้นสูงหากไม่ฆ่าผู้คนจำนวนหนึ่งพัน จะไม่สามารถเรียนจบวิชาได้ และก็หวังว่าอหิงสกะจะต้องถูกใครคนใดคนหนึ่งในหนึ่งพันนี้ฆ่าตายเสียเป็นแน่ โดยที่ไม่ต้องลงมือเอง

อหิงสกะจำต้องทำตามคำบอกของอาจารย์ จึงออกไปดักซุ่มรอผู้คนตามพุ่มไม้เพื่อฆ่าผู้คนจำนวนมาก คนแล้วคนเล่า ตัดนิ้วมือมาร้อยแขวนคอไว้จะได้ไม่ลืมว่าฆ่ามากี่คน ชาวบ้านพากันหวาดกลัวต่างย้ายบ้านหนีบ้าง ถอยร่นเข้าตัวเมืองหนีบ้าง จนได้รับชื่อเรียกว่า โจรองคุลิมาล ตามอาการฆ่าแล้วตัดนิ้วมือร้อยเป็นพวงมาลัย ความรู้ถึงพราหมณ์มารดา จึงหวังจะไปบอกลูกชายให้หนีไปเสียเพราะทางราชการกำลังส่งทหารตามจับ ขณะที่โจรองคุลิมาล ซึ่งบัดนี้ตัดนิ้วคนได้ 999 คนแล้วเหลืออีกเพียงหนึ่งคนเท่านั้นก็จะครบตามที่อาจารย์บอก จึงตั้งใจว่าหากพบใครคนแรกจะฆ่าเสียให้ตาย

ขณะที่พระพุทธเจ้าทรงตรวจดูสัตว์โลกด้วยพระญาณ พบว่าองคุลิมาลผู้นี้กำลังจะทำการฆ่ามารดา อันเป็นอนันตริยกรรม เป็นเหตุให้ตัดทางสวรรค์ ทางนิพพาน แต่หากบุญเก่าของบุรุษผู้นี้มีอุปนิสัยที่สั่งสมมาพอที่จะบรรลุมรรคผลได้ จึงเสด็จไปห้ามไว้ เมื่อโจรองคุลิมาลเห็นพระผู้มีพระภาค จึงรีบวิ่งตามไปหวังจะปลิดชีวิต แต่วิ่งเท่าใดก็ไม่อาจทัน ด้วยพระพุทธองค์ทรงแสดงอิทธิฤทธิ์ ทำให้องคุลิมาลประหลาดใจอย่างมาก แม้แต่ช้างม้ารถต่าง ๆ ก็วิ่งตามทันฆ่ามานักต่อนักแล้ว ทั้งที่วิ่งสุดกำลัง ก็ไม่อาจทันสมณะรูปนี้ได้ ซึ่งเดินตามปกติ จึงตะโกนไปว่า

องคุลิมาล *"จงหยุดก่อนสมณะ จงหยุดก่อนสมณะ..."*

พระผู้มีพระภาค *"เราหยุดแล้ว องคุลิมาล ท่านเล่าจงหยุดเถิด"*

อ. คิดว่าตนเองนั้นหยุดเดินแล้ว แต่ไฉนสมณะยังเดินอยู่ แต่กลับบอกเราว่าหยุดแล้ว ช่างแปลกแท้ จึงถามกลับไปว่า

"สมณะ ท่านกำลังเดินไป ยังกล่าวว่าเราหยุดแล้ว และยังกล่าวกะข้าพเจ้าผู้หยุดแล้ว ว่าไม่หยุด สมณะ ข้าพเจ้าขอถามท่านว่า ท่านหยุดแล้วเป็นอย่างไร ข้าพเจ้ายังไม่หยุด เป็นอย่าง ไรฯ"

พ. *"เราได้หยุด คือ เลิกฆ่าสัตว์ตัดชีวิตแล้ว ส่วนตัวเธอยังไม่หยุด คือ ยังฆ่าสัตว์ตัดชีวิตอยู่ ถึงแม้เธอหยุดแล้วด้วยการเดินนี้ เธอก็จักแล่นไปในนรก คือจักแล่นไปในกำเนิดสัตว์เดรัจฉาน ในเปรตวิสัย หรือในอสุรกาย เราจึงพูดเช่นนั้น"*

อ. คิดว่า การบรรลือสีหนาทนี้จักเป็นใครไปไม่ได้ ต้องเป็นพระสมณโคดมสัมมาสัมพุทธเจ้า มาสงเคราะห์แก่เราแน่แล้ว ประกอบกับบุญเก่าที่เคยถวายเครื่องบริขาร 8 แก่ภิกษุผู้มีศีลไว้ในอดีตชาติ ผลบุญนั้นทำให้สำนึกได้ เกิดใจอ่อน โยนดาบทั้งหมดทิ้ง และได้บวชเป็นพระในพุทธศาสนาโดยมีพระพุทธเจ้าเป็นพระอุปัชฌายะและเป็นพระอาจารย์ แต่บัดนั้นมา

พระองคุลิมาลได้ออกบิณฑบาตเฉกเช่นภิกษุทั่วไป แต่ด้วยกรรมชั่วที่ได้ทำไว้ทำให้ผู้คนพากันหวาดกลัวหนีไปหมด ไม่มีใครกล้าถวายอาหารแม้แต่ทัพพีเดียว พระพุทธเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นจึงทรงอนุเคราะห์ด้วยการให้พระองคุลิมาลเข้าช่วยเหลือสตรีท้องแก่ใกล้คลอด ด้วยการทำสัจ-กิริยาแก่หญิงท้องแก่ เพื่อให้คลอดลูกง่าย เพื่อให้ชาวบ้านเกิดความเมตตาในความช่วยเหลือของพระองคุลิมาล ที่บัดนี้แม้แต่มดแดงก็ไม่คิดฆ่า การทำสัจ-กิริยานั้นคือการสวดเจริญภาวนาคาถา ดังว่า

(องฺคุลิมาลปริตฺตํ)

"ยโตหํ ภคินิ อริยาย ชาติยา ชาโต นาภิชานามิ สญฺจิจฺจ

ปาณํ ชีวิตา โวโรเปตาฯ เตน สจฺเจน โสตฺถิ เต โหตุ โสตฺถิ

คพฺภสฺสฯ"

ซึ่งต่อมาพระคาถานี้กลายเป็นพระปริตร ชื่อว่า องคุลิมาลมหาปริตร ที่สวดเพื่อให้หญิงท้องคลอดง่าย แม้แต่สัตว์เดรัจฉานเพศเมียท้องแก่ก็คลอดง่ายเช่นกัน กล่าวกันว่าพระปริตรนี้มีปาฏิหาริย์ยาวนานตลอดกัป ครั้นต่อมาพระองคุลิมาลได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ วันหนึ่งออกบิณฑบาตถูกชาวบ้านขว้างปาก้อนดิน ท่อนไม้ ก้อนกรวด เข้าใส่จนศรีษะแตกบ้าง โลหิตไหลบ้าง บาตรแตกบ้าง ผ้าสังฆาฏิฉีกขาดบ้าง เพราะเคียดแค้นที่ทำไว้กับญาติของพวกเขา พระพุทธองค์ตรัสว่า *"เธอจงอดกลั้นไว้เถิด เธอได้เสวยผลกรรมซึ่งเป็นเหตุจะให้เธอนั้นหมกไหม้อยู่ในนรกตลอดชั่วกาลนานนั้น เพียงในปัจจุบันนี้เท่านั้น"*

การฆ่าคนถึง 999 คนแต่ได้รับผลแห่งกรรมเพียงแค่ถูกก้อนดิน หิน ขว้างปาเท่านั้น ทำให้ภิกษุทั้งหลายต่างโจษขานกันไปทั่ว พระผู้มีพระภาคจึงทรงแสดงธรรมเทศนาถึงเรื่องนี้ให้หายสงสัยว่า เป็นเพราะองคุลิมาลเถระผู้นี้สั่งสมบุญไว้มากในอดีตชาติ ทำให้ได้บรรลุมรรคผลนิพพานในชาติปัจจุบัน กรรมที่ฆ่าคน 999 คน เป็นกรรมในปัจจุบันชาติที่ต้องส่งผลต่อไปอีกในภพชาติต่อ ๆ ไป หากแต่ชาติปัจจุบันนี้เป็นชาติสุดท้ายและไม่มีการเกิดอีก ผลแห่งกรรมปาณาติบาตที่รอส่งผลในชาติต่อไป จึงไม่สามารถให้ผลได้

เพราะว่าได้สิ้นชาติการเกิดแล้ว ดังนั้นกรรมนั้นจึงชื่อได้ว่าเป็น "อโหสิกรรม" และเพราะเหตุปาณาติบาตกรรมแห่งการฆ่าคน 999 คน ไม่ได้เป็นอนันตริยกรรม คือ การฆ่ามารดา เป็นต้น อกุศลกรรมนี้จึงไม่เป็นเครื่องกั้นทางไปสู่สวรรค์ ทางไปสู่นิพพาน ด้วยประการนี้แล [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 13, อังคุลิมาลสูตร]

อย่างไรก็ตามหากพิจารณาเรื่องของกฎแห่งกรรมแล้ว การฆ่าคนถึง 999 คน ผลกรรมจะไม่ส่งผลคงเป็นเรื่องที่ไม่น่าเป็นไปได้ ในพุทธศาสนาสอนให้เชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม ทำอย่างไรไว้ต้องได้รับอย่างนั้น ดังนั้นเรื่ององคุลิมาลจึงน่าจะมีที่มาและที่ไปในเหตุผลที่ทำไมการทำปาณาติบาตด้วยการฆ่ามนุษย์จำนวน 999 คนขององคุลิมาลในชาติปัจจุบันจึงไม่ให้ผล แม้ในพระไตรปิฎกมีกล่าวเพียงเท่านี้ ก็ไม่ได้หมายความว่าเรื่องราวขององคุลิมาลจะมีเพียงเท่านี้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่าคำสอนของพระพุทธองค์อุปมากับใบไม้เพียงหนึ่งกำมือเท่านั้น หากสัจธรรมที่มีอยู่ในโลกและพระพุทธองค์ยังไม่ได้ตรัสยังมีอยู่อีกมาก ลองมาพิจารณาเรื่องนี้ดู

มีพระสงฆ์รูปหนึ่งน่าเลื่อมใสศรัทธามาก เล่าให้ผู้เขียนฟังว่าพระครูบาอาจารย์ของท่านเล่าให้ฟังว่า เรื่ององคุลิมาลเถระนี้เป็นเรื่องของผลแห่งกรรมที่ได้มีการกระทำกันไว้ในอดีตชาตินานโพ้น (ผู้เขียนเชื่อว่าพระครูบาอาจารย์ของท่านคงตรวจสอบเรื่องนี้ด้วยฌาน) ในกาลสมัยหนึ่งมีเต่ายักษ์ตัวหนึ่งในท้องมหาสมุทร ได้ช่วยชีวิตคนที่เรือแตกไว้ 1,000 คน โดยให้ขึ้นบนหลังเต่าแล้วว่ายส่งมาขึ้นฝั่ง เมื่อถึงฝั่งแล้วคนทั้งหลายนี้ต่างคิดว่าแล้วเราจะเอาอะไรกินประทังชีวิต จึงพากันเฉือนเนื้อเต่ากินจำนวน 999 คน จนเต่ายักษ์ตาย

ในที่สุด ส่วนอีกหนึ่งคนที่ไม่กินเนื้อเต่านี้ ต่อมาเกิดเป็นแม่ขององคุลิมาล และเต่ายักษ์ตัวนี้เกิดเป็นองคุลิมาลในภพชาติปัจจุบัน ถ้าเป็นเช่นนั้นจริงบุคคลจำนวน 999 คนที่ถูกองคุลิมาลฆ่าในภพชาติปัจจุบัน ต่างต้องชดใช้กรรมที่ตนเองได้เคยทำไว้กับองคุลิมาล (ภพชาติที่เป็นเต่ายักษ์) ก็จะเป็นเรื่องที่สมเหตุผล

ผลกรรมแห่งการฆ่าพระ สมณเพศ

(5) ครั้งหนึ่งเมื่อพระพุทธเจ้า ประทับอยู่ ณ กูฏาคารศาลา ป่ามหาวัน เขตพระนครเวสาลี ในครั้งนั้นทรงแสดงอสุภกถาแก่ภิกษุทั้งหลาย อสุภกถานี้เป็นคาถาที่ตั้งแห่งความเบื่อหน่ายในกาย ซึ่งเป็นไปด้วยอำนาจแห่งความเล็งเห็นอาการอันไม่งามด้วยเหตุมากมาย ทรงพรรณนาคุณของอสุภกัมมัฏฐานแก่เหล่าภิกษุ แสดงให้เห็นถึงคุณอันอเนกอนันต์ และทรงปลีกไปอยู่ ณ ที่ประทับเร้นเป็นเวลากึ่งเดือน โดยห้ามไมให้ภิกษุรูปใดรบกวน ยกเว้นแต่ภิกษุผู้นำอาหารมาถวายเท่านั้น ภิกษุทั้งหลายต่างปฏิบัติตาม และเกิดรู้สึกอึดอัด ระอาใจ ถึงความลำบากทรมานในการเจริญอานาปานสติสมาธิดังกล่าว พร้อมทั้งเกิดความรังเกียจในร่างกายตนอันเป็นของไม่งาม จึงพากันปลงชีวิตตนเองบ้าง วานให้ภิกษุรูปอื่นปลงชีวิตบ้าง บางรูปก็ไปจ้างมิคลัณฑิกสมณกุตตก์* ปลงชีวิตให้บ้าง โดยจ้างด้วยบาตรและจีวร มิคลัณฑิกเมื่อได้รับค่าจ้าง

---

* มิคลัณฑิกะ เป็นชื่อ ส่วน สมณกุตตก์ หมายถึง ผู้ทรงเพศสมณะ โกนศรีษะไว้เพียงจุก นุ่งผ้ากาสาวะผืนหนึ่ง อีกผืนหนึ่งพาดไว้บนไหล่

ดังนั้น จึงทำการปลงชีวิตภิกษุ 1 รูปบ้าง 10 รูปบ้าง 30 รูปบ้าง จนถึง 500 รูป เมื่อพระพุทธเจ้าทรงออกจากการปลีกวิเวก และทรงทราบเรื่องจากพระอานนท์แล้ว ทรงเรียกประชุมสงฆ์และแสดงถึงคุณของการเจริญอาณาปานสติสมาธิ และตรัสถึงการฆ่าของภิกษุเหล่านี้ต้องอาบัติเป็นตติยปาราชิก

ทรงกล่าวถึงการที่ไม่ห้ามภิกษุฆ่ากันและกันเองจนเป็นตติย-ปาราชิก และยังออกไปประทับเร้นกึ่งเดือนนั้น เพราะทรงเห็นถึงกรรมเก่าของภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ครั้งหนึ่งในอดีตชาติดึกดำบรรพ์ของภิกษุเหล่านี้เคยเกิดเป็นพรานล่าเนื้อ จำนวน 500 คน ชอบฆ่าสัตว์ด้วยการเอาท่อนไม้และเครื่องตาข่ายล้อมจับสัตว์ในป่าใหญ่ ร่วมทำเป็นพวกเดียวกันอย่างสนุกสนาน หัวเราะรื่นเริงกับการฆ่าสัตว์ อันได้แก่ นกและสัตว์ต่าง ๆ เพื่อเอาเนื้อในป่าเลี้ยงชีพจนตลอดชีวิต เมื่อตายไปพรานล่าเนื้อเหล่านี้ได้ตกนรก ไหม้อยู่ในนรกนั้น แต่อาศัยผลแห่งกุศลกรรมที่เคยทำไว้ เมื่อพ้นนรก ได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ และได้บวชบรรพชาและอุปสมบทในสำนักของพระผู้มีพระภาคเจ้า หากแต่ผลกรรมนั้นยังไม่พินาศไป ได้ส่งผลมาตัดรอนชีวิตด้วยความพยายามของตนเองและความพยายามของผู้อื่น ภายในกึ่งเดือนเหมือนดั่งที่เคยทำไว้กับสัตว์ทั้งหลายในอดีต ซึ่งขึ้นชื่อว่ากรรมวิบากมาตัดรอนใคร ๆ ก็ไม่สามารถจะห้ามได้ ดังนั้นการฆ่ากันเอง และให้ผู้อื่นฆ่าของภิกษุนี้ จึงเป็นวิบากกรรมที่ได้เคยกระทำไว้ทั้งสิ้น ไม่ได้มีผู้อื่นกระทำให้แต่อย่างใด

“อนึ่ง ภิกษุใดจงใจพรากกายมนุษย์จากชีวิต หรือแสวงหาศัสตราอันจะ ปลิดชีวิตให้แก่กายมนุษย์นั้น แม้ภิกษุนี้ก็เป็นปาราชิก หาสังวาสมิได้” [พระไตรปิฎกเล่มที่ 1, ตติยปาราชิกสิกขาบท [ข้อ 176-9]]

(6) ในครั้งหนึ่งมีภิกษุรูปหนึ่งอาพาธอยู่ เมื่อภิกษุทั้งหลายเห็นเข้าก็คิดว่าควรจะบรรยายธรรมเกี่ยวกับคุณของการตายให้ภิกษุรูปนี้ฟังด้วยความกรุณา แต่หากการบรรยายธรรมนี้เป็นเหตุให้ภิกษุที่อาพาธอยู่มรณภาพไป จะด้วยการเคลิบเคลิ้มในธรรม หรือเห็นคุณแห่งการตายก็ตาม พระพุทธองค์ตรัสว่านี้คือตติยปาราชิกด้วย ถือเป็นอาบัติศีลที่ได้กระทำให้ภิกษุถึงแก่ความตาย ถึงแม้จะทำด้วยความกรุณารู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ตามหากเหตุแห่งการทำนั้น ทำให้ผู้อื่นต้องตายถือเป็นบาปและต้องไปชดใช้กรรมที่ทำไว้ทั้งสิ้น

“[๒๐๕] ก็โดยสมัยนั้นแล ภิกษุรูปหนึ่งอาพาธ ภิกษุทั้งหลายได้พรรณนาคุณแห่งความตายแก่ภิกษุนั้น ด้วยความกรุณา ภิกษุนั้นถึงมรณภาพแล้ว ภิกษุเหล่านั้นมีความรังเกียจว่า พวกเราต้องอาบัติปาราชิกแล้วกระมังหนอ จึงกราบทูลเรื่องนั้นแด่พระผู้มีพระภาค

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ดูกร ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอต้องอาบัติ” [พระไตรปิฎกเล่มที่ 1, วีนีตวัตถุ เรื่องพรรณนา [หน้า 305]]

(7) ในสังกิจชาดกได้กล่าวถึงผลแห่งกรรมในนรก จากการฆ่าพระเช่นกัน

"อนึ่ง ผู้ใดฆ่าบรรพชิตผู้ทำกิจเสร็จแล้ว ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ผู้นั้นจะต้องหมกไหม้อยู่ในกาพสุตตนรกตลอดกาลนาน" [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 28, [ข้อ 92]]

ผลกรรมแห่งการฆ่าตัวตาย

(8) ในทางพุทธศาสนาการฆ่าตัวตายหรือที่ทางพระเรียกว่า "อัตวินิบาตกรรม" นั้น เป็นการกระทำที่ถือเป็นบาปมาก ผิดในศีลข้อที่ 1 ปาณาติปาตาฯ ว่าด้วยการห้ามฆ่าสัตว์ คำว่า อัตวินิบาต มาจาก อัตตะ(ตัวเอง) + วินิบาต (ฆ่า, ทำลาย) หมายถึง การฆ่าหรือทำลายตัวเองให้ตาย (ป.อ.ปยุตฺโต) ไม่ว่าจะฆ่าตัวเองให้ตาย หรือ ฆ่าสัตว์อื่นให้ตาย ถือเป็นการกระทำที่ผิดในศีลทั้งสิ้น เพราะเป็นการเบียนเบียดชีวิตหนึ่งให้ตายไป และถ้านั่นเป็นชีวิตของตนเอง ย่อมเป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตนา ในการเบียดเบียนชีวิตของตนเองให้สิ้นไป (ครบตามองค์ห้าประการ) ถือเป็นการจงใจสร้างอกุศลกรรมให้เกิดขึ้นมาและจะต้องติดตัวไปในภพต่อไปด้วย เพราะเมื่อตายแล้วกรรมในทางอกุศลที่เกิดขึ้น ยังไม่ได้ชดใช้ ก็ต้องตามไปใช้ในภพต่อ ๆ ไปอีก พระพุทธเจ้าตรัสถึงการเกิดเป็นมนุษย์เป็นสิ่งยาก เมื่อเกิดมาแล้วกลับชิงฆ่าตัวตายไปเสียก่อน ย่อมเป็นการตัดทางในการสั่งสมบุญบารมีอย่างน่าเสียดาย หรือที่เรียกว่า ตัดทางบุญของตนเอง หมดโอกาสในการสร้างบุญ อันเป็นหนทางนำไปสู่นิพพาน ถือเป็นเรื่องที่เสียเวลามากในการเกิดมาเป็นมนุษย์ในภพชาติหนึ่ง และยังสร้างความทุกข์ใจให้กับผู้ที่อยู่ข้างหลัง คือ ครอบครัว ที่ต้องเสียใจ

กับความตายของตน การฆ่าตัวตายจึงไม่ใช้วิธีแก้ปัญหา แต่เป็นการสร้างปัญหาทั้งแก่ตนและคนอื่นผู้อยู่ข้างหลัง พุทธศาสนาจึงสอนให้รู้จักการดำรงสติให้มั่นและทำความเข้าใจกับหลักความจริงอันประเสริฐ หรือ อริยสัจ 4 ได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เพื่อรู้และเข้าใจปัญหา จนนำไปสู่หนทางแห่งการดับทุกข์นั้น ๆ และขอให้ระลึกว่า คงไม่มีความทุกข์ใดสำหรับมนุษย์จะมากล้นยาวนานเกินช่วงชีวิตหนึ่งของมนุษย์ ความสุขก็เช่นกันคงไม่มีความสุขใดสำหรับมนุษย์จะได้รับยาวนานเกินช่วงชีวิตหนึ่ง เงินทองมีมากเท่าไหร่ก็มีโอกาสใช้ได้แค่ช่วงชีวิตนี้เท่านั้น ความยากจนมีมากเท่าใดก็ยากจนได้ในช่วงชีวิตนี้เท่านั้น ขอให้ระลึกเช่นนี้เพื่อรู้จักคำว่าปล่อยวางในสรรพสิ่งทั้งหลาย มีเกิดก็ต้องมีดับ ไม่ต้องฆ่าตัวเองตายวันนี้ วันหนึ่งเราก็ต้องตายไปเอง มันเป็นสัจธรรมอยู่อย่างนี้ เพราะไม่มีมนุษย์คนใดอยู่ค้ำฟ้าได้ แม้แต่องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เมื่อถึงเวลาท่านก็ต้องดับขันธ์ปรินิพพาน หากใครคิดฆ่าตัวตายอยู่ขณะนี้ ขอให้พินิจพิจารณาเปลี่ยนใจมายอมรับความจริง และเข้าใจความจริงในสิ่งที่เกิดขึ้นตามหลักอริยสัจ 4 นี้ ก็จะสามารถพ้นทุกข์ที่เกิดขึ้นในขณะนี้ได้

ขอวกกลับมาพูดถึงผลกรรมแห่งการฆ่าตัวตายนี้ ขณะที่กำลังฆ่าตัวเองอยู่นั้นสภาพจิตใจอยู่ในสภาวะที่แย่มาก เกิดความทุกข์อย่างมาก เมื่อก่อนตายจิตคิดไปในทางอกุศล มีแต่ความเศร้าหมอง ท้อแท้สิ้นหวัง หมดอาลัยตายอยาก แบบนี้ตายไปย่อมไปเกิดในอบายมีนรกภูมิเป็นถิ่นอาศัยก่อนเป็นอันดับแรกเหตุเพราะจิตไปในทางอกุศล มีโทสะและโมหะเป็นมูลเหตุครอบงำจิตใจ ส่วนผลแห่งกรรมอันเกิดจากการฆ่าตัวเองนั้น บาปมากบาปน้อย

ต้องขึ้นกับกระแสความแรงของจิตในขณะนั้น และผลแห่งกรรมต่าง ๆ ที่ได้กระทำไว้เมื่อครั้งยังมีชีวิตอยู่

อย่างบางกรณีการสละชีวิตเพื่อการเข้าถึงธรรมก็มีอยู่ แต่ก็ไม่ใช่เป็นการเจตนาฆ่าตัวตาย เป็นเพียงการยอมสละชีวิตเพื่อให้เข้าถึงธรรม อย่างเช่น ตอนที่พระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญเพียร ทำทุกกรกิริยานั้น ทรงทรมานร่างกายตนเองสารพัดจนซูบผอมเหลือแต่หนังหุ้มกระดูกเพื่อหวังให้สำเร็จมรรคผล หรือตอนก่อนนั้นที่พระองค์เป็นโยคี กระทำการทรมานร่างกายจนเกือบตาย แบบนี้ไม่ถือเป็นบาปเพราะมีจิตใจมุ่งไปในทางกุศลเพื่อความเจริญในธรรม หรืออย่างเรื่องหนึ่งในสมัยพุทธกาล มีพระปุณณะเถระ ผู้เป็นสาวกรูปหนึ่งของพระผู้มีพระภาค เข้าไปขอทูลลาพระพุทธเจ้าเพื่อไปเผยแผ่ธรรมยังแคว้นสุนา- ปรันตะบ้านเกิดของตน พร้อมกับขอฟังโอวาทธรรมโดยย่อจากพระพุทธองค์ ในการนี้เองพระพุทธเจ้าตรัสถาม และพระปุณณะตอบ อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการยอมเสียสละชีวิตตนเองเพื่อธรรม ซึ่งถือเป็นทานแห่งการให้ที่ยิ่งใหญ่แม้แต่ชีวิตก็ให้ได้

"ตรัสถาม	*ดูกรปุณณะ เธอจะไปอยู่ในชนบทไหนฯ*
ทูลตอบ	*ชื่อแคว้นสุนาปรันตะ เป็นที่ที่ข้าพระองค์จักไปอยู่*
ตรัสถาม	*ชาวสุนาปรันตะเป็นคนดุร้าย ถ้าเขาด่าว่าเธอ เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นฯ*
ทูลตอบ	*จะคิดว่ายังดีนักหนาที่เขาไม่ให้การประหารเราด้วยฝ่ามือ*

ตรัสถาม *ถ้ามนุษย์พวกนั้นประหารเธอด้วยฝ่ามือ เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นฯ*

ทูลตอบ *จะคิดว่ายังดีนักหนาที่เขาไม่ให้การประหารเราด้วยก้อนหิน*

ตรัสถาม *ถ้ามนุษย์พวกนั้นประหารเธอด้วยก้อนดิน เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นฯ*

ทูลตอบ *จะคิดว่ายังดีนักหนาที่เขาไม่ประหารเราด้วยท่อนไม้*

ตรัสถาม *ถ้ามนุษย์พวกนั้นประหารเธอด้วยท่อนไม้ เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้นฯ*

ทูลตอบ *จะคิดว่ายังดีนักหนาที่เขาไม่ประหารเราด้วยศาตรา*

ตรัสถาม *ถ้ามนุษย์พวกนั้นประหารเธอด้วยศาสตรา เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้น*

ทูลตอบ *จะคิดว่ายังดีนักหนาที่เขาไม่ปลิดชีพเราด้วยศาตราอันคม*

ตรัสถาม *ถ้ามนุษย์พวกนั้นปลิดชีพเธอด้วยศาสตราอันคม เธอจักมีความคิดอย่างไรในมนุษย์พวกนั้น*

ทูลตอบ *จะคิดว่า มีสาวกบางท่านเบื่อหน่ายร่างกายและชีวิตต้องเที่ยวหาศาตรามาสังหารชีพอยู่*

แต่เราไม่ต้องเที่ยวหาเลย ก็ได้ศาตราสังหาร

ชีพแล้วก็ดีกว่าการฆ่าตัวตายเอง

พระผู้มีพระภาคประทานสาธุการกับความคิดของพระปุณณะเช่นนี้และทรงอนุญาตให้ไปเผยแผ่ธรรมยังแคว้นอื่นได้”

[พระไตรปิฎกเล่มที่ 14, ปุณโณวาทสูตร]

เมื่อถึงตอนนี้ หากใครที่ยังคิดฆ่าตัวตายอยู่ล่ะก็ ขอให้เลือกวิธีฆ่าตัวตายเพื่อชีวิตที่ดีในชาติหน้า (จะดีกว่าไหม?) เพราะไหน ๆ จะหนีทุกข์ทั้งทีจะได้ไม่หนีเสือปะจระเข้ คือ หนีทุกข์ชาตินี้ ไปเผชิญทุกข์ในนรกชาติหน้า และอีกหลาย ๆ ชาติ นั่นคือ เลือกการเจริญจิตภาวนาทำสมาธิ ให้หมดลมหายใจไปเลย คำว่า หมดลมหายใจในที่นี้ ผู้เขียนหมายถึง หมดลมหายใจในเรื่องทางโลก และเกิดใหม่ เริ่มหายใจใหม่ในทางธรรม หันหน้าเข้าสู่โลกธรรมและหันหลังเรื่องทางโลกโดยสิ้นเชิง จะบวชเป็นพระ เป็นชี หรือไม่บวชก็สุดแล้วแต่ เพราะไหน ๆ ปัญหาทางโลกมันแก้ไม่ได้ ก็ให้ชีวิตทางโลกมันตายไปซะ มุ่งสู่ทางธรรมจะดีกว่าไหม?

ผลกรรมแห่งการทำลายครรภ์ (ทำแท้ง)

(9) “กิจโฉ มนุสส ปฏิลาโภ” การเกิดเป็นมนุษย์นั้นแสนยาก

พระพุทธองค์ตรัสตอบพระสารีบุตรถึงการเกิดเป็นมนุษย์นั้นมีโอกาสเพียงแค่ดินที่แตะติดปลายนิ้วเท่านั้น สรรพสัตว์ทั้งหลายต่างต้องไปเวียนว่ายตายเกิดใน

ภพภูมิต่าง ๆ พรหม เทวโลก เป็นเปรต เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นอสูรกาย เป็นสัตว์นรก เป็นต้น เราจะเห็นฝูงแมลงนับสิบล้าน ร้อยล้าน พันล้านตัว บินว่อนไปทั่ว เห็นปลาหลายร้อยล้านตัวแวกว่ายในท้องมหาสมุทร แต่ที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์เพียงน้อยนิดเมื่อเทียบกับสัตว์ต่าง ๆ ทั้งหลายเหล่านั้น เพราะการได้เกิดเป็นมนุษย์ต้องสะสมบุญบารมีมากทีเดียวถึงจะได้มาเกิดเป็นมนุษย์ ดังนั้นการตัดโอกาสไม่ให้มนุษย์ผู้หนึ่งเกิดมาลืมตาดูโลก ถือเป็นบาปมาก ๆ เพราะเป็นการเจตนาทำลายชีวิตหนึ่งให้ตายไป ในพระพุทธศาสนาถือหลักว่าการปฏิสนธิคือจุดเริ่มต้นของการเกิดเป็นมนุษย์ และภาวะแห่งความเป็นมนุษย์จะสิ้นสุดก็ต่อเมื่อตายลง หากแต่การทำลายผู้ไม่มีทางสู้ ไม่มีสิทธิ์ร้องขอชีวิตใด ๆ อย่างเด็กหรือมนุษย์ในท้องซึ่งเป็นชีวิตที่บริสุทธิ์ยังไม่ได้ก่อกรรมใด ๆ นั้นถือเป็นบาปมาก ๆ ในอายุวัฒนสูตร (จากหนังสือพระโอวาทพระโพธิสัตว์กวนอิม: บาปกรรมของการทำแท้ง) อ้างถึงพระไตรปิฏกฝ่ายมหายานว่าพระพุทธองค์ตรัสว่าเป็นการทำอนันตริยกรรมอย่างหนึ่ง โดยเปรียบการทำแท้ง มีบาปเท่ากับการฆ่าพระอรหันต์ เพราะทารกในครรภ์ยังบริสุทธิ์ ไม่มีปัจจัยใด ๆ ในการก่อสร้างกรรม ชีวิตของเขาจึงบริสุทธ์ดั่งพระอรหันต์ ไม่ทันได้เกิดมาสร้างบุญกุศล ก็ต้องมารับกรรมถูกตัดทางสร้างบุญไปเสียก่อนทั้งที่กว่าจะได้เกิดนั้นแสนยาก ถือเป็นบาปมหันต์ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดก็ตาม การทำแท้งฆ่าเด็กทารกในครรภ์หนึ่งคนจึงมีบาป เท่ากับฆ่าพระอรหันต์หนึ่งองค์

ในหนังสือเล่มนี้ยังได้กล่าวอีกว่าพระพุทธองค์ตรัสว่าผู้ที่เคยทำแท้ง ขณะมีชีวิต จะได้รับผลกรรมสนองจากโรคร้าย ป่วยหนัก ชีวิตไม่เป็น

สุขต้องทุกข์ทรมานพบกับความล้มเหลวอย่างไม่น่าจะเป็นไปได้ หรือบางท่านพบแต่ความทุกข์ระทม ล้มละลายทั้งชีวิตการงานและชีวิตครอบครัวหาความสงบสุขได้ยาก ครั้นเมื่อตายไป วิญญาณก็ต้องไปรับโทษในนรกเป็นเวลายาวนานอันมิอาจประมาณได้ หากวิญญาณเด็กที่ตนทำแท้งผูกใจเจ็บติดความอาฆาตแค้น เมื่อได้โอกาสกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง การสะสางบัญชีแค้นก็จะเปิดฉากขึ้นอีก เป็นเช่นนี้เรื่อยไปทุกภพทุกชาติจนกว่าแรงกรรมนั้นจะได้ชำระ แต่ก็ยังไม่สิ้นสุดตราบที่วิญญาณยังไม่อโหสิ....

อย่างไรก็ตามผู้เขียนยังไม่พบข้อมูลในพระไตรปิฎกฝ่าย เถรวาทว่าการทำแท้งนั้นเป็นกรรมหนัก (ครุกรรม) เสมือนการฆ่าพระอรหันต์ เพราะในพระไตรปิฎกของไทยได้ระบุถึงอนันตริยกรรม 5 อย่างคือ การฆ่ามารดา การฆ่าบิดา การฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนถึงห้อพระโลหิต และการทำลายสงฆ์ให้แตกแยก เท่านั้น ไม่มีปรากฏถึงการฆ่าเด็กที่ยังไม่เกิดลืมตาดูโลกว่าเป็นอนันตริยกรรมแต่อย่างใด กระนั้นก็ตามผู้เขียนเชื่อว่าทั้งพุทธฝ่ายมหายาน และเถรวาท ต่างมีเจตนาดีในการต้องการระงับเสียซึ่งการฆ่าทั้งปวง เพราะขึ้นชื่อว่าฆ่า และเป็นการฆ่าที่ครบตามองค์ห้าประการตามพุทธบัญญัติถือเป็นการผิดในศีลข้อปาณาติบาตนี้ทั้งสิ้น ซึ่งในที่นี้ผู้เขียนขอยึดข้อมูลจากพระไตรปิฎกฝ่ายเถรวาทของไทยเป็นหลัก

ในสังกิจชาดก [ข้อ 92] ยังได้แสดงให้เห็นภาพของหญิงชายที่ฆ่าลูกตนเองในครรภ์ ผลแห่งกรรมทำลายเลือดเนื้อเชื้อไขของตนเองตั้งแต่อยู่ในครรภ์นี้ ทำให้ต้องไปรับทุกขเวทนาในนรกอย่างสยดสยอง เพราะต้องถูกไฟ

ที่เกิดขึ้นจากตัวเองคอยแผดเผา จะหนีไปไหนก็ไม่ได้ ต้องทนร้อนอยู่อย่างนั้นในเวตรณีนรก*

*"**พวกหญิงรีดลูก**ย่อมก้าวล่วงลำธารนรกอันขรุขระ ที่ก้าวล่วงได้แสนยากดุจคมมีดโกน แล้วตกไปสู่แม่น้ำเวตรณีที่ไปได้ยาก ต้นงิ้วทั้งหลายล้วนแต่เป็นเหล็กมีหนาม ๑๖ คุลี มีกิ่งห้อยย้อยปกคลุมแม่น้ำเวตรณีที่ไปได้ยากทั้งสองฟาก สัตว์นรกเหล่านั้นมีตัวสูงโยชน์หนึ่ง ถูกไฟที่เกิดเองแผดเผา มีเปลวรุ่งเรืองยืนอยู่ดุจกองไฟตั้งอยู่ที่ไกล ฉะนั้น หญิงผู้ประพฤตินอกใจสามีก็ดี ชายที่คบหาภรรยาผู้อื่นก็ดี ต้องตกอยู่ในนรกอันเร่าร้อนมีหนามคม สัตว์นรกเหล่านั้น ถูกนายนิริยบาลทิ่มแทงด้วยอาวุธ กลับเอาศีรษะลงตกลงมานอนอยู่ ถูกทิ่มแทงด้วยหลาวเป็นอันมากตื่นอยู่ตลอดกาลทุกเมื่อ ครั้นพอรุ่ง*

---

*เวตรณีนรก คือ นรกแม่น้ำเค็มมีหนามหวาย ครั้นเมื่อสัตว์นรกพ้นจากกำแพงของอสิปัตตนรก สัตว์นรกที่ยังมีอกุศลกรรมเหลืออยู่ ถึงแม้จะหลุดพ้นจากนรกป่าไม้ดาบแล้ว ก็ยังไม่หมดสิ้นการทรมาน จะต้องมาสู่นรกขุมนี้อีก ซึ่งเป็นนรกขุมบริวารอันดับที่ 4 อยู่ติดกับอสิปัตตนรก **ลักษณะของเวตรณีนรก** จะมีน้ำเค็ม แสบ ตั้งอยู่ชั่วกัป มีเครือหวายหนามเหล็กล้อมอยู่โดยรอบเป็นขอบขัณฑ์ มีดอกปทุม (ดอกบัว) ผุดบานล่อใจให้ชวนชม เมื่อสัตว์นรกเห็นแล้วก็เข้าใจว่าเป็นแม่น้ำใสสะอาดเย็นสนิทน่าอาบ น่าดื่ม ก็พากันดีอกดีใจ หวังจะอาบดื่มกินให้สบาย จึงวิ่งด้วยความเร็ว กระโจนลงไปในแม่น้ำ ทันใดนั้นเองเครือหวายเหล็ก ซึ่งคมเหมือนหอกเหมือนดาบ ก็บาดร่างกายทำให้เป็นแผลในน้ำเค็ม ทั้งเจ็บทั้งแสบ แล้วก็เกิดเป็นเปลวไฟลุกไหม้เผาร่าง เผาทั้งๆ ที่อยู่ในแม่น้ำ จนไหม้เกรียมเหมือนกับต้นไม้ที่ถูกไฟไหม้ บางตนร่างห้อยอยู่บนเครือหนาม ในไม่ช้าร่างนั้นก็ต้องตกลงไปโดนดอกบัวเหล็กที่มีกลีบแหลมคมเป็นกรด ซึ่งตั้งอยู่กลางน้ำเค็มมีเปลวไฟติดอยู่ตลอดเวลา ในบัวเหล็กแดงก็บาดร่างกายขาดวิ่น สัตว์นรกคิดว่า ถ้าดำลงไปในแม่น้ำที่ลึกกว่านี้ คงจะหลุดพ้นจากการทรมานได้ จึงกลั้นใจดำน้ำลงไป แต่แล้วกลับถูกคมดาบซึ่งหงายอยู่ภายใต้น้ำนั้นบาดเอา เจ็บแสนสาหัส เท่านี้ยังไม่พอ ยังถูกนายนิรยบาลใช้ หอก หลาว แหลน จ้วงแทงเอา เหมือนกับมนุษย์ใช้ฉมวกแทงปลาในน้ำฉันใดฉันนั้น... และเมื่อสัตว์นรกได้ถูกลงทัณฑ์ทรมานในอุสสทนรกเป็นระยะเวลาที่ยาวนานมาก จนกระทั่งกรรมเบาบางแล้ว ก็ต้องไปตัดสินคดีในยมโลกต่อไป

สว่างนายนิริยบาลให้สัตว์นรกนั้นเข้าไปสู่โลหกุมภีอันใหญ่เปรียบดังภูเขามีน้ำ เสมอด้วยไฟอันร้อน บุคคลผู้ทุศีล ถูกโมหะครอบงำ ย่อมเสวยกรรมของตน ที่ตนกระทำไว้ชั่วปางก่อน ตลอดวันตลอดคืนด้วยประการฉะนี้"

****

ผลกรรมแห่งการฆ่าสัตว์

(10) การฆ่าสัตว์เป็นบาป หากเป็นสัตว์ใหญ่ ย่อมมีโทษมาก เพราะถือว่าต้องใช้ความพยายามมาก สัตว์เล็กโทษก็เบาบางลงมา หากเพราะใช้ความพยายามน้อย แต่ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ เมื่อมีเจตนาในการฆ่าถืออกุศลกรรม ครั้งหนึ่งเมื่อพระพุทธองค์ทรงเสด็จจาริก ณ แคว้นโกศล ทอดพระเนตรเห็นชาวประมงต่างพากันฆ่าปลาเพื่อนำไปขายในท้องถิ่นแห่งหนึ่ง ได้ทรงแสดงธรรมเทศนาให้แก่ภิกษุทั้งหลายที่เฝ้าติดตามเสด็จฟังถึงผล**แห่งการฆ่าสัตว์นี้ไม่ทำให้ผู้ฆ่าสามารถร่ำรวยได้** เพราะเหตุในการเบียดเบียนชีวิตผู้อื่นย่อมไม่เจริญด้วยโภคทรัพย์

พระผู้มีพระภาค *"ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายเห็นชาวประมงผูกปลาฆ่าปลาขายอยู่ที่แห่งโน้นหรือ"*

ภิกษุทั้งหลาย *"เห็น พระเจ้าข้า ฯ"*

พ. "เธอทั้งหลายจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน เธอทั้งหลายได้เห็นหรือได้ฟังมาบ้างไหมว่า ชาวประมงผูกปลา ฆ่าปลาขายอยู่ ได้ขี่ช้างขี่ม้าขี่รถ ขึ้นยาน เป็นเจ้าของโภคทรัพย์ หรือครอบครองกองสมบัติเป็นอันมากอยู่เพราะกรรมนั้น เพราะอาชีพนั้น ฯ"

ภ. "หามิได้ พระเจ้าข้า ฯ"

พ. "ดีละ ข้อนั้นแม้เราก็ไม่ได้เห็น ไม่ได้ฟังมาว่า ชาวประมงผูกปลา ฆ่าปลาขายอยู่ ขี่ช้าง ขี่ม้า ขี่รถ ขึ้นยาน เป็นเจ้าของโภคทรัพย์ หรือครอบครองกองสมบัติเป็นอันมากอยู่ เพราะกรรมนั้น เพราะอาชีพนั้น ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะว่าเขาย่อมเพ่งดูปลาเหล่านั้นที่พึงฆ่า ที่นำมาเพื่อฆ่า ด้วยใจที่เป็นบาป ฉะนั้น เขาจึงไม่ได้ขี่ช้าง ขี่ม้า ขี่รถ ขึ้นยาน ไม่ได้เป็นเจ้าของ โภคทรัพย์ ไม่ได้ครอบครองกองสมบัติเป็นอันมาก"

"ดูกรภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจะ สำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน คนฆ่าโค ฆ่าโคขายอยู่ ได้ขี่ช้าง ขี่ม้า ขี่รถ ขึ้นยาน เป็นเจ้าของโภคทรัพย์ หรือครอบครองกองสมบัติเป็นอันมากอยู่ เพราะกรรมนั้น เพราะอาชีพนั้น ฯ"

ภ. "หามิได้ พระเจ้าข้า ฯ"

พ. "ดีละ ข้อนั้นแม้เราก็ไม่ได้เห็น... เพราะว่าเขาย่อมเพ่งดูโคเหล่านั้นที่พึงฆ่า ที่นำมาเพื่อฆ่า ด้วยใจที่เป็นบาป.... เธอทั้งหลายได้เห็นหรือได้ฟังมาบ้างไหมว่า คนฆ่าแพะฯลฯ คนฆ่าสุกร พรานนก พรานเนื้อ ฆ่าเนื้อขายอยู่ ได้ขี่ช้าง ขี่ม้า ขี่รถ ขึ้นยานเป็นเจ้าของโภคทรัพย์ เพราะกรรมนั้นเพราะอาชีพนั้น ฯ"

ภ. "หามิได้ พระเจ้าข้า ฯ"

พ. *"ดีละ ข้อนั้นแม้เราก็ไม่ได้เห็น.... เพราะว่าเขาย่อมเพ่งดูเนื้อเหล่านั้นที่พึงฆ่า ที่นำมาเพื่อฆ่า ด้วยใจที่เป็นบาป... เขาย่อมเพ่งดูสัตว์ดิรัจฉานเหล่านั้นที่พึงฆ่า ที่นำมาเพื่อฆ่า ด้วยใจที่เป็นบาป ฉะนั้น เขาจึงไม่ได้ครอบครองสมบัติเป็นอันมาก"*

"บุคคลผู้เพ่งดูมนุษย์ที่พึงฆ่า ที่นำมาเพื่อฆ่า ด้วยใจที่เป็นบาปเล่า เพราะผลข้อนั้น ย่อมเป็นไปเพื่อสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ตลอดกาลนานแก่เขา เมื่อตายไปแล้วย่อมเข้าถึงอบาย ทุคติ วินิบาต นรก ฯลฯ"
[ที่มา พระไตรปิฎก เล่มที่ 22, มัจฉสูตร หน้าที่ 313-15]

และในสังกิจชาดกยังได้กล่าวถึงผู้ที่ชอบฆ่าสัตว์เป็นอาจิณนี้ รวมถึงผู้ที่ชอบจับสัตว์ให้มาชนกัน ตีกันอย่างสนุกสนาน ในความเจ็บปวดหรือทุกข์ของสัตว์อื่น คนผู้นี้เมื่อตายไปต้องไปอยู่ในนรกชั้นอุสสทนรก

"พวกคนฆ่าแกะ ฆ่าสุกร ฆ่าปลา ดักเนื้อ พวกโจร คนฆ่าโค พวกพราน พวกคนผู้กระทำคุณในเหตุมิใช่คุณ (คนส่อเสียด) ถูกนายนิริยบาลเบียดเบียนด้วยหอกเหล็ก ฆ้อนเหล็ก ดาบและลูกศร มีหัวลงตกลงสู่แม่น้ำแสบ คนทำคดีโกง ถูกนายนิริยบาลทุบตีด้วยฆ้อนเหล็ก ทั้งเวลาเย็นเวลาเช้าแต่นั้น ย่อมกินอาเจียนของสัตว์นรกเหล่าอื่นผู้ได้รับ ความทุกข์ทุกเมื่อ ฝูงกาบ้าน ฝูงสุนัข ฝูงแร้ง ฝูงนกป่าล้วนมีปากเหล็ก รุมกัดกินสัตว์นรก ผู้กระทำกรรมหยาบช้าดิ้นรนอยู่ ชนเหล่าใดเป็นอสัตบุรุษ อันธุลีปกปิด ให้เนื้อชนกันตายก็ดี ให้นกตีกันตายก็ดี ชนเหล่านั้นต้องไปตกอุสสทนรก"* [ข้อ 92]

---

* **อุสสทนรก** เป็นนรกขุมบริวารที่มีขนาดเล็กกว่ามหานรก อยู่รอบ ๆ นรกขุมใหญ่ทั้งสี่ทิศ และการทัณฑ์ทรมานก็เบาบางกว่า เช่น เป็นนรกอุจจาระเน่า นรกขี้เถ้าร้อน นรกป่าไม้งิ้ว นรกป่าไม้ใบดาบ เป็นต้น สัตว์

ในพุทธศาสนาถือว่าการฆ่าเพื่อบูชายัญนั้นเป็นบาปอย่างมาก เพราะเป็นการตั้งใจฆ่าและทำลายชีวิตสัตว์ทั้งหลายเพื่อประโยชน์แห่งตน เป็นการผิดในศีลข้อปาณาติบาตครบองค์ห้า ทำให้สัตว์ได้รับทุกขทรมาน เกิดความหวาดกลัวจากการฆ่าอย่างมาก ถือเป็นการทำบาปครบทั้ง 3 ประการคือ กาย วาจา และใจ กายคือการลงมือฆ่าเพื่อจะเอาทั้งเลือด ตับไตไส้พุงของสัตว์นั้นมาบูชา เป็นต้น เป็นการฆ่าต่อหน้าในพิธี วาจาคือการเปล่งเสียงเพื่อคัดสรรสัตว์นั้นมาบูชา และใจคือมีจิตคิดฆ่าอย่างจงใจ การฆ่าเพื่อบูชายัญนี้ไม่ใช่ความเชื่อทางพุทธศาสนาแต่เป็นความเชื่อของลัทธิพราหมณ์ถือเป็นบุญอันสูงส่งในการเอาสัตว์มาฆ่าเพื่อบูชาเทพเจ้า ผู้บูชาจะได้บุญและพ้นจากบาปทั้งมวล แต่สำหรับพุทธศาสนามีแนวคิดในทางตรงกันข้าม ดั่งในกูฏทันตสูตร จากพระไตรปิฎกเล่มที่ 9 มีกล่าวไว้ว่า

(11) ครั้งหนึ่ง เมื่อพระบรมศาสดาเสด็จจาริกไปยังถิ่นมคธชนบท มีพราหมณ์ชื่อ กูฏทันตะผู้เป็นใหญ่ในหมู่บ้านชนบทนั้น กำลังจัดเตรียมเครื่องมหายัญ อันได้แก่ โคตัวผู้ 700 ตัว ลูกโคตัวผู้ 700 ตัว ลูกโคตัว

นรกที่นี่จะมีความทุกข์น้อยกว่าในมหานรก ไฟนรกร้อนแรงน้อยกว่า และยังพอมีเวลาว่างเว้นจากการทัณฑ์ทรมานบ้างเล็กน้อย ผู้ที่อยู่ในอุสสทนรก มาจากสัตว์นรกที่ใช้กรรมในมหานรกมาเบาบางแล้ว จึงมาใช้เศษกรรมในอุสสทนรกต่อ เมื่อได้รับทัณฑ์ทรมานอยู่ในอุสสทนรกเป็นระยะเวลายาวนานมาก จนกระทั่งกรรมเบาบาง ก็จะวิ่งหนีทะลุมิติไปเข้าสู่เขตของยมโลก เพื่อไปรับวินิจฉัยบุญบาปในยมโลกต่อไป

เมีย 700 ตัว แพะ 700 ตัว และแกะ 700 ตัว สัตว์ทั้งหมดถูกนำไปผูกไว้ที่หลักยัญเพื่อเตรียมสำหรับการบูชายัญ สาเหตุที่ต้องเตรียมสัตว์มากมายเช่นนี้ เพราะพิธีการบูชายัญจะมีการเชิญพราหมณ์มาร่วมมากมาย และพราหมณ์ทั้งหลายต่างหวังที่จะได้บริโภคมหายัญเหล่านี้ (เครื่องทำบุญ) เมื่อทราบข่าวพระพุทธองค์เสด็จมา พราหมณ์กูฏทันตะคิดจะไปเฝ้าพระบรมศาสดาเพื่อนำเครื่องมหายัญนี้ไปถวาย และเพื่อจะได้ถามถึงยัญสมบัติอื่นๆ อีก หากแต่พระผู้มีพระภาคทรงแสดงธรรมเทศนาชี้ให้เห็นถึงยัญอื่น ซึ่งใช้ทรัพย์น้อยกว่า มีการตระเตรียมน้อยกว่า และมีผลมากกว่า มีอานิสงส์มากกว่ายัญมหาสมบัติทั้งปวง อันได้แก่ยัญของบุคคลที่มีจิตเลื่อมใสถึงพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์เป็นสรณะ ยัญของบุคคลที่มีจิตเลื่อมใสสมาทานสิกขาบททั้งห้า (ศีล 5) มีการงดเว้นจากปาณาติบาต เป็นต้น และยัญคือมีพระตถาคตอุบัติขึ้นในโลกนี้ ยัญสมบัติอื่น ๆ ที่จะดียิ่งกว่า ประณีตยิ่งกว่าผู้ถึงพร้อมด้วยศีลสมบัตินี้ไม่มี เมื่อพระผู้มีพระภาคตรัสพระธรรมเทศนาเสร็จแล้ว พราหมณ์กูฏทันตะได้ขอเป็นอุบาสกและกราบทูลว่า

"ข้าแต่พระโคดมผู้เจริญ ภาษิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก... ภาษิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก เปรียบเหมือนหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือส่องประทีปในที่มืดด้วยคิดว่า ผู้มีจักษุจักเห็นรูป ดังนี้ฉันใด พระองค์ทรงประกาศพระธรรมโดยอเนกปริยาย ฉันนั้นเหมือนกัน ....

ข้าพเจ้านี้ขอถึงพระโคดมผู้เจริญ ทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ ว่าเป็นสรณะ ขอพระโคดมผู้เจริญ จงทรงจำข้าพเจ้าว่า เป็นอุบาสกผู้ถึงสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

...ข้าพเจ้านี้ได้ปล่อยโคผู้ ๗๐๐ ลูกโคผู้ ๗๐๐ ลูกโคเมีย ๗๐๐ แพะ ๗๐๐ แกะ ๗๐๐ ได้ให้ชีวิตแก่สัตว์เหล่านั้น ขอสัตว์เหล่านั้น จงได้กินหญ้าเขียวสด จงได้ดื่มน้ำเย็น ขอลมที่เย็น จงพัดถูกสัตว์เหล่านั้น"

ผลกรรมอันเกิดจากการฆ่าเพื่อบูชายัญนี้ จัดเป็นมิจฉาทิฐิกรรม พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ในธรรมบท (25/20) ว่า *"สัตว์ทั้งหมดย่อมหวาดหวั่นต่ออาชญา ย่อมกลัวต่อความตาย บุคคลทำตนให้เป็นอุปมาแล้ว ไม่ควรฆ่าเอง ไม่ควรใช้ให้ผู้อื่นฆ่า"* ผลแห่งการเจตนาเบียดเบียนชีวิตหนึ่งให้ได้รับทุกขเวทนา ตกใจกลัวเพราะการถูกฆ่านี้ ถือเป็นอกุศลกรรมที่แรงมาก เมื่อละกายมนุษย์นี้ไปแล้ว ผู้กระทำต้องไปใช้กรรมในนรกหมกไหม้หลายกับป์หลายกัลป์ทีเดียวเฉกเช่นเดียวกับผู้ประพฤติผิดในศีลข้อปาณาติบาต

ขอย้อนกลับไปถึงเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้ายังเป็นพระสิทธัตถะเพิ่งเสด็จออกจากวังได้ไม่นาน ยังไม่เป็นองค์พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสด็จไปมคธรัฐระหว่างทางเห็นแกะและแพะฝูงใหญ่ถูกต้อนให้เข้าไปในเมือง ในฝูงมีลูกแกะขาเจ็บเลือดไหล พระองค์สังเกตเห็นแม่แกะพะวงหน้าพะวงหลังเป็นห่วงลูกที่เจ็บและลูกเล็ก ๆ หลายตัว จึงเข้าไปอุ้มลูกแกะและตามฝูงแกะเข้าไปในเมือง คนที่ต้อนแกะทูลพระองค์ว่า เขาทำตามคำสั่งให้นำแกะและแพะอย่างละหนึ่งร้อยตัวไปสู่พระนครเพื่อประกอบพิธีบวงสรวงบูชายัญ เมื่อไปถึงใกล้แท่นบูชามีแกะตัวหนึ่งถูกมัดไว้จนแน่น มีน้ำตาไหลออกมาเมื่อเห็นความตายอยู่ตรงหน้า ขณะที่ผู้ประกอบพิธีกำลังเงื้อมีดขึ้น พระสิทธัตถะได้ก้าวออกไปแล้วตรัสกับพระเจ้าพิมพิสารผู้เป็นประธานในพิธีให้หยุดก่อน ด้วยพระลักษณะอันสง่างามของพระองค์ ทำให้ทุกคนในพิธีต่างหยุดและมองมาที่

พระองค์ พระสิทธัตถะในขณะนั้นได้แสดงความกระจ่างในเรื่องการบูชายัญนี้ โดยตรัสอุปมาถึงกรรมนี้ หากเป็นกรรมที่ดีแล้วไฉนถึงไม่นำมารดาบิดา บุคคลอันเป็นที่รักไปบูชายัญแก่เทพเจ้าแทนเล่า แต่เพราะมันไม่ใช่ มันเป็นการทำลายชีวิตผู้อื่นให้ได้รับการพลัดพราก เจ็บปวด เสียขวัญ จนตายไป ดังนี้

พระสิทธัตถะ *"พวกท่านหวังประโยชน์อันใดจากการเซ่นสรวงบูชาด้วยชีวิตสัตว์ผู้บริสุทธิ์มากมายเหล่านี้"*

ผู้ประกอบพิธีกรรม *"ชีวิตสัตว์เหล่านี้ จะสามารถไถ่โทษบาปเวรเคราะห์กรรมของผู้ที่นำมาเซ่นสังเวย เลือดเนื้อของมันจะทำให้ เทวะผู้ยิ่งใหญ่ทรงพอพระทัยและพระองค์ก็จะประทานพรแก่พระราชาของเรา..."*

พ. *"นั่นเป็นเพราะความหวังประโยชน์ของมนุษย์แต่ฝ่ายเดียว ก็แล้วสัตว์ทั้งหลายที่ต้องถูกฆ่าอย่างทรมาน จะถือเป็นความชอบธรรมดีแล้วกระนั้นหรือ"*

ผ. *"พวกมันไม่ได้ตายไปเปล่า ๆ หรอก สัตว์ที่ถูกฆ่าเพื่อการเซ่นสรวงเทพเจ้า วิญญาณของมันจะได้ไปสู่สุคติเสวยสุขในแดนสวรรค์ชั่วนิรันดร"*

พ. *"ท่านเชื่อมั่นว่า การบูชายัญให้ผลเช่นนั้นจริงหรือ"*

ผ. *"แน่ซิ แน่นอนที่สุด"*

พ. *"พวกท่านยืนยันเช่นนี้ดีแล้ว ในที่นี้ทุกคนล้วนมุ่งหวังให้ตนเองและบุคคลอันเป็นที่รักสามารถพ้นบาปเคราะห์ทั้งปวง และได้เสวยสุขในสวรรค์ใช่หรือไม่"*

ผ.และทุกคนในพิธีตอบ *"ใช่เป็นอย่างนั้น"*

พ. ***“หากการฆ่าบูชายัญต่อเทพเจ้า มีผลประเสริฐกับทุกฝ่าย ถ้าเช่นนั้น ไม่เป็นการดีกว่าหรือ หากท่านจะนำเอาบิดามารดา อันเป็นที่รักของตน มาฆ่าบูชายัญเพื่อที่ท่านเหล่านั้นจะได้ไปพบความสุขบนสวรรค์เสียแต่วันนี้ แทนที่จะใช้สัตว์มากมายมาเป็นเครื่องบูชา และจงสั่งให้สานุศิษย์บริวารนำเอาตัวท่านมาบูชายัญด้วย เพื่อที่ท่านทั้งหลายจะได้ไปสู่สวรรค์......***

..................การฆ่าสัตว์นั้น ใครๆก็อาจทำได้ แต่เมื่อชีวิตถูกทำลายไปแล้ว การจะทำให้มันกลับฟื้นขึ้นมามีชีวิตดังเดิม หามีใครทำได้ไม่......สัตว์ทั้งหลาย แม้จะต่ำต้อยน้อยนิดปานใด ก็รักชีวิต กลัวต่อความตายเหมือนกัน ต่างรู้สึกเจ็บ รู้สึกทุกข์โศกยามต้องพลัดพราก....

....ดูก่อนท่านทั้งหลาย มนุษย์และสัตว์ย่อมมีชีวิตเกี่ยวเนื่องเอื้อประโยชน์ต่อกัน....สัตว์เหล่านี้มีพระคุณต่อเราที่ได้ให้น้ำนมและปุยขนอันอ่อนนุ่ม ยังชีวิตและมอบความอบอุ่นแก่ร่างกายของเรา สัตว์นั้นมอบชีวิต มอบความไว้วางใจกับมนุษย์ผู้ซึ่งกลับตอบแทนมันด้วยการประหาร ด้วยการโยนบาปของเราไปทำลายชีวิตของมัน เพื่อความหวังที่จะไถ่โทษตน เป็นการสมควรแล้วหรือ ใครสร้างกรรมไว้อย่างไร ก็ต้องได้รับผลกรรมของตน นี่เป็นธรรมดา....”

ท่านทั้งหลาย โลกเรานี้จะมีสันติสุข...แม้นว่ามนุษย์และสรรพสัตว์น้อยใหญ่ทั้งหลาย ผู้ร่วมเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน จะอนุเคราะห์เกื้อกูลรักใคร่กันประดุจพี่น้องร่วมสายโลหิต ถ้ามนุษย์ปรารถนาจะได้รับความเมตตากรุณาแล้ว ก็ควรแผ่เมตตาออกไป... ผู้ใดปรารถนาจะให้ความสุขบังเกิดแก่ตนทั้งปัจจุบันและอนาคตสืบไปก็ต้องไม่ทำความทุกข์ให้เกิดแก่สัตว์

ทั้งหลาย แม้ว่าเขาจำต่ำต้อยเพียงไร ผู้ที่หว่านพืชแห่งความเศร้าโศก ทุกข์ทรมานลงไปแล้ว ก็จักได้เก็บเกี่ยวผลอันเกิดขึ้นดุขเดียวกัน"[25]

เมื่อพระองค์ตรัสจบก็เสด็จดำเนินจากไป ส่วนพระเจ้าพิมพิสารและผู้ประกอบพิธีกรรม ต่างคล้อยตามการให้เหตุผลของพระองค์ ช่วยกันปล่อยแกะและแพะไปเสียสิ้น

ขึ้นชื่อว่าฆ่า คือ การทำลายชีวิตหนึ่งให้ตายไป ไม่ว่าจะเป็นสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ เป็นสัตว์ให้คุณมาก ให้คุณน้อย หากมีเจตนาในการฆ่าทำครบองค์ห้า ถือเป็นความผิดในศีลข้อหนึ่งนี้ทั้งสิ้น (ศีลขาด) พระพุทธเจ้าตรัสว่าขึ้นชื่อว่าปาณาติบาตนี้ใครส้องเสพแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อนรก ในบทพาลบัณฑิตสูตรได้กล่าวถึงคนพาล ขึ้นชื่อว่าคนพาลแล้วแม้แต่คิดก็คิดแต่เรื่องชั่ว ๆ แม้แต่พูดก็พูดแต่คำชั่ว ๆ แม้แต่ทำก็ทำจำเพาะแต่กรรมชั่ว ๆ คือทั้งกาย วาจา ใจ จำเพาะแต่กรรมชั่ว อันได้แก่ ปาณาติบาตกรรม เป็นต้น บุคคลเหล่านี้เมื่อตายไปย่อมไปเกิดในนรกภูมิ เป็นสัตว์นรกเสวยทุกข์ที่ตนทำไว้ ในพระสูตรนี้ได้กล่าวไวพจน์อุปมาเปรียบเทียบความเป็นไปในนรกภูมิของสัตว์นรกที่ต้องมาชดใช้กรรม ณ ที่แห่งนี้ ดังนี้

"จะให้สัตว์นรกผู้มีอัตภาพ 3 คาวุต นอนหงายบนแผ่นโลหะที่ลุกโพลง เอาหลาวเหล็กประมาณเท่าลำตาลสอดเข้าไปในมือข้างขวา ในมือซ้ายเป็นต้น ก็ทำอย่างนั้น แล้วให้นอนคว่ำบ้าง นอนตะแคงขวาบ้าง ตะแคงซ้ายบ้าง โดยลงโทษเหมือนอย่างที่นอนหงายแล้วลงโทษแบบเดียวกัน

นายนิรยบาล จะจับสัตว์นรก ผู้มีอัตภาพ 3 คาวุตให้นอนบนแผ่นโลหะที่ลุกโพลง จะถากด้วยผึ่งใหญ่ขนาดครึ่งหลังคาเรือน โลหิตจะไหลเป็นน้ำ โลหิตจะพลุ่งขึ้นจากแผ่นดินเป็นเปลวไฟจดถึงที่ ๆ เขาถากแล้ว ทุกข์อย่างใหญ่หลวงจะเกิดขึ้น และเมื่อจะถากก็ถากทำให้เป็นเส้นบรรทัด ถากออกเป็น 8 เสี่ยงบ้าง 6 เสี่ยงบ้าง ดุจถากฟืน

มีดที่มีประมาณเท่ากระดังขนาดใหญ่ เมื่อถากด้วยมีดเหล่านั้นก็ถากตั้งแต่หนังไปจนถึงกระดูก อวัยวะที่ถากออกแล้ว ๆ ย่อมกลับตั้งอยู่ตามปกติ เทียมรถที่ลุกโพลงโดยประการทั้งปวง พร้อมทั้งเชือกคู่ ช่วงล้อ ธูปและปฏัก มีประมาณเท่าเรือนยอดขนาดใหญ่ นายนิรยบาลจะโบยด้วยฆ้อนเหล็กที่ลุกโพลงแล้วบังคับให้สัตว์นรพปีนขึ้น เขาจะพล่านขึ้นข้างบนบ้างข้างล่างบ้าง ด้านขวางบ้าง เหมือนเมล็ดข้าวสารที่เขาใส่ไปในหม้อข้าวที่กำลังเดือดพล่า

แบ่งแยกไว้เป็นส่วนเท่า ๆ กัน ล้อมรอบ ข้างบนครอบไว้ด้วยแผ่นเหล็ก แผ่ไปแล้วอย่างนี้ ตั้งอยู่เหมือนนัยน์ตาของผู้ที่ยืนมองดูอยู่ในที่ไกลประมาณ 100 โยชน์โดยรอบ จะทะเล้นออกมาเหมือนลูกกลม ๆ ทั้งคู่

แม้ถึงจะกล่าวพรรณนาไปตั้ง 100 ปี พันปี จนถึงที่สุดว่า ขึ้นชื่อว่านรกเป็นทุกข์แม้อย่างนี้ ไม่ใช่ของที่ทำได้โดยง่าย”

ในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงสัตว์ที่มีความอาฆาตต่อกันและกันอย่างรุนแรง ชอบฆ่าสัตว์ตัดชีวิต กระทำการเบียดเบียนในชีวิตของผู้อื่น สัตว์โลกผู้นี้เมื่อตายไปต้องไปตกนรกในชั้นของสัญชีวมหานรก ซึ่งเป็นนรกสำหรับผู้ที่ได้ทำกรรมผิดศีลปาณาติบาตเป็นส่วนใหญ่ **สัญชีวนรก** เป็นนรกที่

สัตว์นรกอายุ 500 ปีอายุกัป (1 วันนรกเท่ากับ 9 ล้านปีมนุษย์) สาเหตุที่ตกขุมนี้คือ มีจิตใจที่อำมหิต ไร้มนุษยธรรม ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ไม่ปราณี เบียดเบียนประทุษร้ายผู้อื่นให้ได้รับความทุกข์ ลักษณะพิเศษของขุมนี้คือ สัตว์นรกในขุมนี้จะไม่มีวันตายแม้ว่าจะได้รับการลงโทษอย่างสาหัสจนทนไม่ไหว ขาดใจตายไป ถึงกระนั้น ก็ต้องกลับเป็นขึ้นมารับทุกข์โทษต่อไปอีก เป็น ๆ ตาย ๆ อยู่อย่างนี้ตลอดเวลา จนกว่าจะหมดกรรม [ที่มา สังกิจชาดก]

มหานรกที่ไม่มีวันตายแม้ขาดใจตายก็ต้องฟื้นชีพมารับกรรมต่อ

(ภาพประกอบจาก http://ตายแล้วไปไหน.dmc.tv)

3.2 ผลกรรมหลังจากปวัตติกาลหรือการกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง

เมื่อพ้นจากชั้นนรกภูมิ เศษแห่งวิบากกรรมที่เหลือย่อมส่งผลให้สัตว์นั้นไปเกิดในภูมิของเปรตบ้าง สัตว์เดรัจฉานบ้าง ยมโลกบ้าง และเมื่อกุศลกรรมส่งผลได้แล้วให้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้งเพื่อสั่งสมความดี สร้างบุญกุศล มนุษย์ที่ปวัตติกาลกลับมาเกิดนี้ยังคงได้รับผลแห่งเศษกรรมที่เคยได้กระทำปาณาติบาตกรรมนี้ไว้ เพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำว่าครั้งหนึ่ง หรือหลายครั้งในอดีตชาติได้เคยทำบาปอะไรมาบ้างเพื่อจะได้ไม่ต้องทำอีก (หากทำอีกเมื่อตายไปก็ต้องไปตกนรกอีก) โดยผลแห่งเศษกรรมนี้ย่อมส่งผลแตกต่างกันออกไป ตามลักษณะกรรมของแต่ละคนที่ได้เคยกระทำไว้ ซึ่งกำหนดให้มนุษย์มีความแตกต่างกันไปตามกรรม

ในพระไตรปิฎกมีกล่าวถึงผลแห่งเศษกรรมจากการฆ่าสัตว์ไว้อย่างชัดเจน **เมื่อต้องกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง ก็จะได้รับผลกรรมอย่างเบา คือ อายุสั้น** จะเห็นว่าบางคนตายตั้งแต่อยู่ในท้องยังไม่ทันได้ลืมตาดูโลกด้วยซ้ำ (เพราะกรรมฝ่ายอกุศลตามมาตัดรอนเสียก่อน) บางคนเป็นเด็กก็ตายแล้ว บางคนตายในวัยหนุ่มสาว บางคนต้องตายจากครอบครัวทั้งที่ลูกยังเล็ก เป็นต้น จะตายด้วยเหตุใด จะฆ่าตัวตายเอง หรือจะถูกผู้อื่นฆ่า หรือจะถูกอุบัติเหตุให้ถึงแก่ความตาย หรือเป็นโรคแล้วตาย อย่างใดก็ตามทำให้ตายก่อนวัยอันสมควร เป็นเพราะผลแห่งเศษวิบากกรรมที่ยังคงตามส่งผลมากน้อยต่างกันไปตามแต่กรรมของแต่ละคน

"[๑๓๐] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปาณาติบาตอันบุคคลเสพแล้ว เจริญแล้ว กระทำให้มากแล้ว ย่อมยังสัตว์ให้เป็นไปในนรก ในกำเนิดสัตว์ดิรัจฉาน ในเปรตวิสัย ***วิบากแห่งปาณาติบาตอย่างเบาที่สุด ย่อมยังความเป็นผู้มีอายุน้อยให้เป็นไปแก่ผู้เกิดเป็นมนุษย์"*** [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 23, สัพพลหุสสูตร]

เมื่อมนุษย์ใช้โทสะและโมหะในการตัดสินปัญหา มีราคจริตครอบงำ ผลที่ตามมาย่อมนำพาชีวิตไปสู่ความเสื่อมและความเสื่อมที่รุนแรงที่สุด คือการฆ่ากันตาย ผลต่อเนื่องจากการฆ่ากันในวันนั้น (ในอดีต) ทำให้วันนี้ (ในปัจจุบัน) **ต้องกลายเป็นผู้มีความเสื่อมในร่างกาย เหตุเพราะเคยทำให้ร่างกายเขาพินาศไปด้วยการฆ่า** เราจึงต้องได้รับผลเศษกรรมแห่งความพินาศทางกายนั้นด้วย อันได้แก่

- เป็นคนมีร่างกายพิกลพิการ หรือทุพพพภาพ
- เป็นคนรูปไม่งาม
- มีกำลังกายอ่อนแอ
- เป็นคนเฉื่อยชา
- เป็นคนขี้ขลาด
- เป็นคนถูกผู้อื่นฆ่า, และฆ่าตัวเองตาย
- มีโรคภัยเบียดเบียน ขี้โรค
- ความพินาศของโภคทรัพย์และบริวาร

- และ อายุสั้น ซึ่งเป็นเศษกรรมสูงสุดของการเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง และให้ผลติดต่อกันหลายชาติ [ที่มา พาลบัณฑิตสูตร และจูฬกัมมวิภังคสูตร]

กล่าวคือเมื่อฆ่าเขาตาย ตายไปก็ต้องตกนรก พ้นจากนรกก็ไปชดใช้กรรมต่อ เป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นเปรต เมื่อพ้นภาวะนั้นแล้วกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ก็ต้องได้รับผลของเศษกรรมนั้นต่ออีก อย่างใดอย่างหนึ่งใน 9 ประการนี้ หรือ อาจหลายอย่างขึ้นอยู่กับอกุศลกรรมที่เคยได้กระทำไว้ บอกไม่ได้ว่าใครจะได้รับผลอย่างไรบ้าง เพราะกรรมเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล ใครทำกรรมอันใดไว้ย่อมได้รับอย่างนั้น

ดั่งตัวอย่างเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าตรัสชี้แจงบุรพกรรมของพระองค์เองแก่ภิกษุทั้งหลาย อันเกิดจากการทำปาณาติบาตกรรมนั้นไว้ในอดีตชาติ ผลแห่งเศษวิบากกรรมนั้นได้ส่งผลให้เกิดแก่พระองค์ในภพชาติปัจจุบันที่ทรงเป็นพระบรมศาสดานี้ไว้เช่นกัน

“ในกาลก่อน เราเกิดเป็นลูกเศรษฐี บิดาของเรามีภรรยาหลายคน ภรรยาคนหนึ่งของบิดามีลูกชาย เราเกรงว่าทรัพย์สมบัติส่วนหนึ่งจะถูกแบ่ง เราจึงได้ฆ่าพี่น้องชายต่างมารดา เพราะเหตุแห่งทรัพย์ จับใส่ลงในซอกเขาและบด (ทับ) ด้วยหิน ตายจากชาตินั้นบาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรกนานปี เกิดมาในชาตินี้ ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น พระเทวทัตจึงผลักก้อนหินกลิ้งลงมากระทบนิ้วแม่เท้าของเราจนห้อเลือด”

"เมื่อก่อนเราเป็นหมอรักษาโรค ได้ถ่ายยาให้กับผู้เป็นบุตรเศรษฐี บุตรนั้นตาย เมื่อเราตายจากชาตินั้น บาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรก เกิดมาในชาตินี้ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้น โรคปักขันทิกาพาธ (โรคท้องร่วง) จึงมีแก่เรา(หลังจากเสวยสุกรมัททวะก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน)"

"ชาติหนึ่งในอดีต คราวที่โลกว่างจากพระพุทธเจ้า มีพระปัจเจกพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นในโลก เราเกิดเป็นควาญช้าง วันหนึ่งเห็นพระปัจเจกพุทธเจ้ารูปหนึ่งบิณฑบาตแล้วเกลียดจึงไสช้างให้จับมัดพระปัจเจกพุทธเจ้ารูปนั้น ตายจากชาตินั้นบาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรกนานแสนนาน เกิดมาในชาตินี้ด้วยวิบากกรรมนั้น ส่งผลให้ถูกพระเทวทัตยุยงพระเจ้าอชาตศัตรูให้ปล่อยช้างนาฬาคีรีอันดุร้าย วิ่งแล่นเข้าไปในท้องเขาวงกตเบื้องหน้าเรา เพื่อหวังให้มาแทงเราให้ตาย"

"ในกาลก่อนเราเกิดเป็นเด็กเล่นซุกซน เห็นพระปัจเจกพุทธเจ้ากำลังเดินมา จึงจุดไฟเผา (ดัก) ทางไว้ทั่ว เพื่อหวังมิให้ผ่านทางนั้นไปได้ ตายจากชาตินั้นบาปกรรมส่งผลให้ไปเกิดอยู่ในนรกนานแสนนาน เกิดมาในชาตินี้ด้วยวิบากแห่งกรรมนั้นส่งผลให้เราเกิดไฟไหม้ที่เท้า"

หรือแม้กรรมที่ไม่ได้เกิดจากการเป็นผู้ฆ่าโดยตรง หากเห็นชอบด้วยกับการฆ่านั้น ยังคงส่งผลเศษกรรมนั้นให้เกิดขึ้นแก่พระองค์

"ในกาลก่อนเราเป็นเด็ก (ลูก) ของชาวประมงอยู่ในบ้านเกวัฏฏคาม เห็นคนทั้งหลายฆ่าปลาแล้วเกิดยินดีสนุนสนาน ด้วยวิบากกรรมนั้น ส่งผลให้เราเกิดความทุกข์ที่ศรีษะ (ปวดศรีษะ) ได้มีแล้วแก่เรา"

[ที่มา ว่าด้วยบทบุพจริยาของพระองค์เอง]

เพราะกรรมที่เคยทำกับเขาไว้ เขาถึงกลับมาทำกับเรา เพราะกรรมที่เคยฆ่าเขาไว้ วันนี้เขาจึงกลับมาฆ่าเรา เป็นอยู่อย่างนี้ไม่มีสิ้นสุด จนกว่าจะอโหสิกรรม ตามที่พระพุทธองค์ตรัสสอน "เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร" เพื่อเป็นการตัดกรรมไม่ให้ส่งผลต่อไปอีก หากไม่เช่นนั้นก็ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารไม่จบสิ้น เพราะมนุษย์ทุกคน สัตว์ทุกตัวทุกตน ต่างมีกรรมเป็นของตนเอง มีกรรมเป็นทายาท มีกรรมเป็นกำเนิด มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย กรรมช่วยจำแนกให้เป็นผู้มีอายุสั้น อายุยืน มีปัญญาทราม หรือเป็นผู้มีปัญญา หากแต่กรรมในการทำสัตว์ในตายไปนั้นเป็นทางนำไปสู่ความมีอายุสั้น พระพุทธองค์ตรัสอธิบายถึงทางนำไปสู่ความมีอายุสั้นของสัตว์นั้นได้อย่างไร ก็ด้วยกรรม 4 ประเภท ขอกล่าวเฉพาะประเภทที่หนึ่งคือ อุปปีฬกกรรม หมายถึง "กรรมเบียดเบียน" กรรมนี้จะส่งผลแบบค่อยเป็นค่อยไปทำหน้าที่เบียดเบียนกรรมอื่นที่ตรงกันข้ามกับตนที่กำลังให้ผล ไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้ายไม่ให้เกิดผลอีกต่อไป ซึ่งกรรมนี้มีพลังอำนาจและมีอิทธิพลต่อชีวิตมาก คือ นำอันตรายมาสู่ชีวิตและทรัพย์สิน ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในท้องแม่ แม่ก็เกิดความไม่สบายใจ ไม่มีความสุขแล้ว ทรัพย์สินในบ้านเริ่มเสียหายไป เป็นปรากฏแสดงให้เห็นตั้งแต่เริ่มมาเกิด และเมื่อแม่คลอดมาแล้ว

น้ำนมจะให้ลูกดื่มกินก็แทบไม่มี เช่นนี้เป็นกรรมเบียดเบียนที่เป็นเหตุแสดงให้เห็นของทางนำไปสู่ผู้มีอายุสั้น

"คือ นำอันตรายเข้ามา ยังโภคะให้พินาศ ในเพราะกรรมนั้น จำเดิมแต่กาลที่ทารกเกิดในท้องมารดา มารดาย่อมไม่มีความเบาใจ หรือไม่มีความสุขและความบีบคั้นย่อมเกิดแก่บิดามารดา ย่อมนำอันตรายเข้ามาอย่างนี้

ก็จำเดิมแต่กาลที่ทารกเกิดในท้องมารดา โภคะทั้งหลายในเรือนย่อมฉิบหายด้วยอำนาจแห่งราชาเป็นต้น เหมือนเกลือถูกน้ำ แม่โคทั้งหลายที่รีดนมลงในภาชนะก็ไม่ให้น้ำนม ฝูงโคจะกล้าดุร้าย มีตาบอดเป็นง่อย โรคจะระบาดในคอกโค บริวารชนมีทาสเป็นต้นไม่เชื่อฟัง.... วัตถุสักว่าบำบัดความหิวกระหายก็หาได้ยาก...เครื่องบริหารครรภ์ก็ไม่มี เวลาทารกคลอดแล้ว น้ำนมของมารดาก็จะขาด ทารกเมื่อไม่ได้บริหารก็ถูกบีบคั้น ปราศจากรสเหี่ยวแห้ง ไร้ค่า นี้ชื่อว่า อุปปีฬกกรรม" [ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 14, จูฬกัมมวิภังคสูตร อรรถกถาสุภสูตร]

เมื่อได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์ก็จะมีกรรมมาจัดสรรให้เป็นผู้เกิดมามีรูปร่างหน้าตาน่าเกลียด บางคนร่างเตี้ย คอสั้น ท้องพลุ้ย บางคนตาบอดข้างเดียว ตาบอดสองข้าง บางคนมือด้วนข้างเดียว บางคนด้วนสองข้าง บางคนง่อยเปลี้ย และต้องเกิดอยู่ในตระกูลต่ำ [ในพาลบัณฑิตสูตร] ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

โดยที่เราไม่ต้องโทษใครทั้งสิ้น การเกิดมามีร่างกายพิกลพิการ หน้าตาอัปลักษณ์ หรือแม้แต่ต้องป่วยกระเซาะกระแซะอยู่ตลอดเวลานั้น

ในพุทธศาสนากล่าวถึงเรื่องนี้ว่าโดยเนื้อแท้ของกรรมนั้นส่งผลให้เราเป็นเช่นนั้น ไม่ใช่เพราะมารดาบิดา แสร้งทำ ไม่ใช่เพราะพี่น้องชายหญิง ไม่ใช่เพราะญาติ ไม่ใช่เพราะเพื่อน หรือใครอื่นทำให้เราเป็นเช่นนั้น หากเพราะเนื้อแท้แห่งกรรมของเราที่ทำไว้ ตามส่งผลเศษวิบากกรรมนี้แก่เรา

ในบทลักขณสูตร (พระไตรปิฎกเล่มที่ 11) ได้กล่าวถึงลักษณะของเศษกรรม ส่งผลให้การกลับมาเกิดเป็นมนุษย์นี้จะมีลักษณะที่เรียกว่า **"คล้ายกรรม" คือมีลักษณะร่างกายเป็นไปตามกรรมที่เคยทำไว้** ดังนี้

(1) **เป็นผู้มีเท้า โก่งภายใน โก่งภายนอก มีเท้ากระโหย่ง ปลายเท้าด้วน ส้นเท้าด้วน** ด้วยเหตุเพราะเมื่อกาลก่อนทำปาณาติบาตกรรม เดินเหยียบด้วยปลายเท้าเพื่อไปฆ่าเขา (ทั้งคนและสัตว์) เพราะกลัวจะได้ยินเสียงเท้า ว่าไปฆ่าผู้อื่น จึงเดินด้วยปลายเท้า

(2) **เป็นคนค่อม เป็นคนแคระ หรือเป็นคนพิการ** ด้วยเหตุเพราะเมื่อจะไปฆ่าผู้อื่น กลัวว่าคนอื่นจักเห็น ตนเองนั้นมีกายสูง จึงทำเหมือนเป็นคนค่อม ก้มลงไปฆ่าผู้อื่น

(3) **เป็นผู้มีนิ้วสั้น มีมือสั้น มีนิ้วงอ หรือมือแป** ด้วยเหตุเพราะเมื่อจะไปฆ่าผู้อื่น มือถืออาวุธ หรือไม้ค้อน แล้วกำหมัดฆ่าผู้อื่น เป็นต้น

บุคคลผู้จะทำมาตุฆาต ปิตุฆาต และการฆ่าสัตว์ทั้งหลายก็ด้วยอาศัยกายกรรม บุคคลจะทำให้สงฆ์แตกแยกก็โดยอาศัยวจีกรรม พระพุทธองค์จึงสอนให้รู้จักการสำรวมกาย วาจา และใจ ก็เพื่อพึงระงับการกระทำใด ๆ ในทางมิจฉาทิฏฐิ เพราะทรงเห็นถึงโทษของมันมีมากทั้งโลกนี้ โลกหน้า และโลกปัจจุบัน ถึงแม้ผลแห่งเศษกรรมที่ได้รับในปัจจุบันนี้จะเป็นเพียงกรรมเบา แต่หากผลของมันทำให้ผู้ได้รับนั้นได้รับความเจ็บปวด ทุกข์ทรมานใจอย่างหาที่สุดมิได้ ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์โลก ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์เดรัจฉาน หากมีความพินาศเกิดขึ้นกับกายสังขารนี้ คงไม่มีความทุกข์ใดจะยิ่งใหญ่กว่านี้ ดังนั้นการเป็นผู้อยู่ในศีลจึงเป็นคำตอบที่จริงแท้ สำหรับผู้ที่ไม่ต้องการความเสื่อมทางร่างกายให้เกิดขึ้น ทั้งกับตนเองและคนอันเป็นที่รักในครอบครัว อีกต่อไปในภพหน้า นั่นคือ "การแสดงเจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งหลาย" ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

4. อะไรคือผลแห่งกรรมดีจากการรักษาศีลข้อ 1?

ในพุทธศาสนามีกล่าวไว้ถึงผู้ที่ประพฤติดีประพฤติชอบอยู่ในศีลย่อมเข้าถึงถิ่นแห่งความเจริญทั้งโลกนี้และโลกหน้า นั่นหมายถึงศีลเป็นเครื่องนำทางไปสู่สุคติ (ทางแห่งความสุข) เหล่าสัตว์ทั้งหลายผู้เกิดเมตตาจิตจะเป็นผู้มีความรักในชีวิตตน เห็นค่าและความสำคัญของชีวิตตน ย่อมคิดเช่นเดียวกันว่าผู้อื่นหรือสัตว์อื่นต่างก็ต้องรักชีวิต เห็นค่าและความสำคัญของชีวิต เช่นเดียวกับที่ตนเห็นตนรัก ดังนั้นสัตว์เหล่านี้จะได้ชื่อว่า **เป็นผู้ที่ไม่**

ปรารถนาการเบียดเบียนในชีวิตของสัตว์อื่น คนเหล่านี้เมื่อตายไปย่อมไปบังเกิดในสวรรค์โดยมาก

"บุคคลรู้ว่า ภัยแต่ความตายของเรา ชีวิตเป็นที่รักของเรา ฉันใด แม้ของผู้อื่นก็ฉันนั้น ได้เป็นผู้เว้นขาดเบื้องหน้าแต่ความตาย...ประพฤติดีแล้ว...ย่อมไปสู่สวรรค์" [ในลักขณสูตร]

กุศลกรรมบถทั้งหลายมีเจตนางดเว้นจากการทำความชั่วทั้งปวง หนึ่งในนั้นคือการมีเจตนางดเว้นจากปาณาติบาต การแสดงเจตนา ถือเป็นอารมณ์แห่งกุศลกรรมที่เป็นเครื่องหมายแสดงถึง "ความเป็นคนดี" เมื่อเป็นคนดีก็ต้องอยู่คู่กับศีล คนประพฤติชั่วคือคนไม่มีศีลหรือศีลขาด ดังนั้นผู้มีศีลทั้งหลายแม้จะมีศีลข้อ 1 เพียงข้อเดียวก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีเจตนาทำความดี 1 อย่าง คือการงดจากการฆ่าสัตว์ทั้งหลาย แต่หากสามารถมีศีลครบ ทั้งห้าข้อ คือเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล 5 ย่อมเป็นผู้ชื่อว่าเจริญแล้วด้วยความดี 5 อย่าง และถือเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สำหรับเพศคฤหัสถ์ ดังคำอุปมาที่พระพุทธองค์ตรัสเปรียบไว้ว่า

"จริงอยู่ เจตนานั้น ชื่อว่าเป็นเจตนางดเว้น เพราะความเป็นสภาพอันจะพึงก้าวล่วง ก็ อริยมรรคอันมีพระนิพพานเป็นอารมณ์ ย่อมละกิเลสทั้งหลายได้ฉันใด กรรมบถทั้งหลายเหล่านั้น แม้มีชีวิตินทรีย์ (ชีวิต)

เป็นต้น เป็นอารมณ์ บัณฑิตพึงทราบว่า ย่อมละความเป็นผู้ทุศีลทั้งหลาย มีปาณาติบาตเป็นต้นฉันนั้น” [ในสังคีติสูตร]

นั่นหมายถึงผู้ที่เจริญในธรรมมีใจมุ่งมั่นในนิพพานก็ย่อมยึดนิพพานเป็นอารมณ์ ก็จะสามารถละกิเลสทั้งหลายได้ฉันใด ผู้ที่เจริญในธรรมมีใจมุ่งมั่นในการประกาศตนเป็นผู้อยู่ในศีลข้อ 1 นี้ ก็ย่อมยึดศีลข้อหนึ่งนี้เป็นอารมณ์ ก็จะสามารถละหรืองดเว้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งหลายได้ฉันนั้น ศีลแห่งการไม่ทำร้ายผู้อื่น ไม่เบียดเบียนในชีวิตผู้อื่น ไม่ฆ่าผู้อื่น ถือเป็นเจตนาที่ได้อานิสงส์มาก ได้บุญมาก และเห็นผลทันตา ด้วยเหตุเพราะเมื่อไม่ประทุษร้ายใคร ย่อมอยู่อย่างเป็นสุขในปัจจุบันชาตินี้เป็นผลทันตาในเบื้องแรก ไม่ต้องกลัวใครจะมาทำร้ายตอบ นอนหลับก็เป็นสุข ตื่นก็เป็นสุข ไม่ต้องผวา เหตุเพราะความเป็นผู้มีสัมมาทิฏฐิ คือ ความเห็นถูกต้อง เป็นผู้รู้ทั้งในสิ่งที่จะทำให้เกิดทุกข์ (จึงไม่ทำ) และรู้ในสิ่งที่จะทำให้ไม่เกิดทุกข์ (จึงทำ)

ครั้นเมื่อตายจากโลกนี้ไปแล้ว ก็จะได้รับผลปฏิสนธิกาล ด้วยกำลังบุญแห่งความเป็นผู้มีศีลก็จะนำพาให้ไปเกิดในเทวโลก เป็นเทวดา เป็นนางฟ้า หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ตายแล้วขึ้นสวรรค์ นั่นเอง โดยไปเสวยบุญตามที่ได้ทำไว้ หรือบางคนกรรมอาจจัดสรรให้มาเกิดเป็นมนุษย์อีก ซึ่งไม่ว่าจะเกิดเป็นเทวดา หรือมนุษย์ นี้เ รียกว่า กามสุคติภูมิ เป็นภพภูมิแห่งความสุข มาเสวยผลบุญที่ได้ทำไว้เมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ในอดีตชาติ เมื่อเสวยบุญหมดแล้วก็จะลงมาจุติ (เกิดใหม่) อีกครั้ง หรือบางครั้งได้ไปบังเกิดใน เทวโลกที่มีอายุน้อยบ้าง เมื่ออายุของเทวโลกนั้นหมดลง ก็ไม่อาจดำรงอยู่ต่อได้ ก็ต้องลงมาจุติใหม่ หรือ เรียกกันว่า สิ้นบุญบ้าง หมดบุญบ้าง ทั้งนี้ก็ตามกำลังบุญของตนที่ได้

กระทำไว้ และก็ได้กลับมาเกิดใหม่เป็นมนุษย์เพื่อให้โอกาสได้สั่งสมบุญบารมีต่อไป เวียนวนอยู่เช่นนี้ แต่หากเมื่อกลับมาเกิดเป็นมนุษย์แล้ว เป็นผู้ทุศีล เมื่อตายไปก็ต้องลงไปสู่นรกภูมิ แบบนี้เป็นต้น

> *"สัตว์เหล่าใดทำบุญกรรมไว้มากแล้ว ไปบังเกิดใน เทวโลกที่มีอายุน้อยแห่งใดแห่งหนึ่ง สัตว์เหล่านั้นไม่อาจดำรงอยู่ตลอดอายุ ด้วยกำลังบุญของตน แต่จะจุติโดยประมาณอายุของเทวโลกนั้นเอง ฉะนั้น จึงเรียกว่าจุติเพราะสิ้นอายุบ้าง ส่วนสัตว์เหล่าใดทำบุญกรรมไว้น้อย แล้วไปบังเกิดในเทวโลกที่มีอายุยืน สัตว์เหล่านั้นไม่อาจดำรงอยู่ได้ตลอดอายุ ย่อมจุติเสียในระหว่าง เพราะฉะนั้น เรียกว่า จุติ เพราะสิ้นบุญบ้าง"*
>
> [ในบทวรรณนาจุลศีล, พรหมชาลสูตร]

หลังจากกลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีกครั้ง บุคคลผู้มีศีลย่อมได้รับผลในปวัตติกาล คือผลแห่งเศษบุญที่เคยได้กระทำไว้ในอดีตชาติตามมาส่งผลเพราะผลบุญนั้นย่อมไม่พินาศไป เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้นี้ หรือสัตว์ผู้นี้ได้เคยกระทำความดีเป็นผู้อยู่ในศีลใดบ้าง ซึ่งจะบริบูรณ์ด้วยปัจจัย 3 ประการ คือ

1) ตระกูล คือ เป็นผู้เกิดในตระกูลที่ดี
2) รูป คือ มีรูปลักษณ์ (ร่างกาย) ที่สมบูรณ์
3) โภคะ คือ มีโภคทรัพย์ เป็นผู้มีทรัพย์สิน สมบัติ

และผลแห่ง (เศษ) **บุญจากกุศลกรรมในการงดเว้นจากปาณาติบาต ย่อมนำพาให้ผู้ที่เกิดมานั้นมีอายุยืน** ผลบุญนำพาให้ผู้นั้นมีอายุยืนได้อย่างไร ในพระไตรปิฎกอธิบายในเรื่องนี้ไว้ว่า เพราะความที่ไม่ต้องการเบียดเบียนในชีวิตผู้อื่นให้พินาศไป เป็นผู้รังเกียจในความพินาศนี้เอง ผลบุญนี้ย่อมทำให้ผู้นั้นเมื่อเกิดมา ก็จะไม่มีความพินาศใด ๆ เกิดขึ้น บิดามารดามีความสุข เกิดความเบาใจเมื่อลูกคนนี้เกิดมา ทรัพย์สินในบ้านมากขึ้น ถ้ามีโคโคนั้นก็ให้น้ำนมมาก มีนาข้าวก็ย่อมให้รวงบริบูรณ์ บริวารทั้งหลายอยู่ในโอวาส หน้าที่การงานก็เจริญรุ่งเรืองขึ้น ได้หมอดีมาดูแลครรภ์ ทารกผู้นี้ย่อมเจริญด้วยโภคทรัพย์ทั้งหลาย ทำให้เขาไม่มีอันตรายใด ๆ เพราะกรรมคือการไม่ฆ่าสัตว์นี้ ทำให้ทารกผู้นี้ย่อมเป็นไปแห่งผู้มีอายุยืน

“มารดาย่อมมีความสุขอย่างเดียว ย่อมเบาใจอย่างเดียว จำเดิมแต่กาลที่ทารกเกิดในท้องมารดา อันตรายจากมนุษย์และอมนุษย์ โดยปกติแม้เหล่าใด อันตรายเหล่านั้นทั้งหมดย่อมไปปราศ ย่อมยังอันตรายให้พินาศอย่างนี้

ประมาณแห่งโภคะทั้งหลายในเรือน ย่อมไม่จำเดิมแต่กาลที่ทารกเกิดในท้องมารดา ขุมทรัพย์ทั้งหลายย่อมมารวมอยู่ในเรือน ทั้งข้างหน้าทั้งข้างหลัง บิดามารดาย่อมไปสู่ความพร้อมหน้ากับทรัพย์ที่บุคคลเหล่านั้นนำมาวางไว้ แม่โคนมทั้งหลายย่อมมีน้ำนมมาก ฝูงโคย่อมอยู่เป็นสุข ข้าวกล้าทั้งหลายในที่หว่านย่อมสมบูรณ์ บุคคลทั้งหลายที่ไม่มีใครเตือน บริวารชนทั้งหลายมีทาสเป็นต้น ก็จะเป็นผู้ว่าง่าย การงานทั้งหลายก็ไม่เสื่อมเสีย ทารกย่อมได้บริหารจำเดิมแต่อยู่ในครรภ์ แพทย์เกี่ยวเด็กทั้งหลายก็จะมาชุมนุม

ทารกที่เกิดในตระกูลคหบดีจะได้ ตำแหน่งเศรษฐี ที่เกิดในตระกูลทั้งหลาย มีตระกูลอำมาตย์เป็นต้น ก็จะได้ตำแหน่งทั้งหลายมีตำแหน่งเสนาบดีเป็นต้น ย่อมให้โภคะทั้งหลายเกิดขึ้นด้วยประการฉะนี้

เขาไม่อันตรายมีโภคะย่อมมีชีวิตนาน กรรมคือการไม่ฆ่าสัตว์ ย่อมเป็นไปเพื่อให้มีอายุยืนอย่างนี้ หรือกุศลแม้อื่น อันบุคคลผู้ไม่ฆ่าสัตว์ทำไว้ ย่อมโอฬาร ย่อมอาจเพื่อยังปฏิสนธิที่ให้มีอายุยืนเกิดขึ้น ย่อมเป็นไปเพื่อให้มีอายุยืนแม้อย่างนี้ หรือกำหนดปฏิสนธิเท่านั้น ทำให้มีอายุยืน หรือย่อมเกิดในเทวโลกด้วยสันนิฏฐานเจตนา ย่อมให้มีอายุยืน โดยนัยกล่าวแล้วด้วยบุพเจตนา

........กรรมทั้งหลายมีการไม่เบียดเบียนเป็นต้น ย่อมทำแม้ซึ่งความเป็นผู้มีอาพาธน้อยทั้งหลาย ดุจการไม่ฆ่าสัตว์ฉะนั้น” [ในบทจูฬกัมมวิภังคสูตร]

และเพราะเหตุแห่งสมบัติคือศีลของตนนั้น ทำให้ได้ไปเกิดในท้องของผู้มีศีล ของบิดามารดาผู้งดเว้นจากปาณาติบาต เมื่อมารดาบิดาของบุตรทั้งหลายเป็นผู้มีศีล ดังนั้น พวกบุตรทั้งหลายจึงมีอายุยืน เพราะท้อง (ครรภ์) ที่บริสุทธิ์นี้ เหตุเพราะบุตรเจริญในท้องของผู้มีศีล บุตรนั้นย่อมมีอายุยืนด้วย[26]

อานิสงส์ของผู้รักษาศีลข้อ 1 งดเว้นจากการฆ่าในสัตว์ทั้งหลาย ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีกายสุจริต และเมื่อได้สั่งสมกรรมในทางกุศล แม้หนึ่ง

---

[26] ที่มา พระไตรปิฎกเล่มที่ 11, อรรถกถาจักกวัตติสูตร

ครั้งก็ชื่อว่าได้กระทำเหมือนกัน หากหลายครั้ง ต่อเนื่องกันไป ก็ชื่อว่าเป็นผู้สั่งสมและพอกพูนกรรมในทางกุศล และเหตุแห่งการเป็นผู้สั่งสมกรรมในทางกุศล จนทำให้เป็นผู้มีศีลแห่งกายสุจริตพอกพูนนี้เอง เมื่อละกายมนุษย์ไปบังเกิดในสวรรค์แล้ว เมื่อถึงคราวจะได้กลับมาเกิดเป็นมนุษย์อีก ความเป็นผู้มีลักษณะกายที่สุจริต หรือที่เรียกว่า ลักษณะคล้ายกรรม ยังคงตามติดตัวอยู่ ดั่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ที่ละแล้วซึ่งการเบียดเบียนในชีวิตสัตว์อื่น มหาปุริสลักษณะของพระองค์ จึงแสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีอายุยืน เป็นผู้จะไม่ถูกผู้อื่นฆ่า ดังนี้

- มีส้นพระบาทยาว (ส้นเท้ายาว) เหตุเพราะไม่ต้องเดินหย่องด้วยปลายเท้าเพื่อไปฆ่าใคร เพราะกลัวใครจะได้ยินเข้า จึงทำให้มีส้นเท้ายาว
- มีพระวรกายตรง เหมือนกายพรหม (ลำตัวตั้งตรง) เหตุเพราะไม่ต้องก้มตัวเพื่อไปฆ่าใครเพราะกลัวคนเห็น จึงทำให้มีกายตั้งตรง
- พระพาหางาม (มืองาม) มีพระองคุลียาว (นิ้วเรียวยาว) เหตุเพราะไม่ต้องถืออาวุธหรือกำหมัดเพื่อไปฆ่าใคร จึงทำให้มีนิ้วมือยาว
- แม้ในเวลาแก่ ก็ยังดูหนุ่ม
- ถึงพร้อมด้วยทรวดทรงงาม
- มีพระองคุลีอ่อนและนุ่ม (นิ้วมืออ่อน และนุ่ม)
- มีลักษณะอันเลิศของบุรุษผู้ประเสริฐ

- ความเป็นผู้มีอายุยืน

[ในบทลักขณสูตร]

ปุถุชนทั้งหลายก็เช่นกัน ผู้ที่ละแล้วซึ่งการเบียดเบียนในชีวิตสัตว์อื่น เมื่อมาเกิดเป็นมนุษย์ (อีก) ย่อมมีลักษณะคล้ายกรรมติดตัวมา อันได้แก่ ความสมบูรณ์ด้วยอวัยวะน้อยใหญ่ ความมีร่างกายสมทรง ความสมบูรณ์ด้วยกำลังกาย ความมีเท้างามประดิษฐานลงด้วยดี ความเป็นผู้มีผิวพรรณสดใส ความเป็นผู้มีรูปโฉมงามสะอาด ความเป็นผู้อ่อนโยน เป็นผู้มีความสุข เป็นผู้แกล้วกล้า เป็นผู้มีพละกำลังมาก เป็นผู้มีถ้อยคำสละสลวย เป็นผู้มีคนรักใคร่ไม่แยกจากตน ความไม่พลัดพรากจากของรักและบุคคลอันเป็นที่รัก ความเป็นผู้ไม่สะดุ้งตกใจกลัวต่อภัยเวร เป็นผู้ที่ศัตรูทำร้ายไม่ได้ เป็นผู้ที่ไม่ถูกเพียรฆ่าด้วยความพยายามของผู้อื่น เป็นผู้มีรูปร่างงดงาม เป็นผู้มีทรวดทรงสมส่วน เป็นผู้ป่วยไข้น้อย เป็นผู้มีบริวารหาที่สุดมิได้ เป็นผู้ไม่มีเรื่องเสียใจเศร้าโศก เป็นที่รักของคนทั่วไป และเป็นผู้มีอายุยืนยาว ซึ่งถือเป็นที่สุดแห่งเศษกรรมในฝ่ายกุศลจากการเป็นผู้มีศีลข้อ 1 มาแต่ครั้งอดีต

ผู้ที่งดเสียได้จากการฆ่าในสัตว์ทั้งหลาย ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่เจริญแล้ว ทั้งโลกนี้และโลกหน้า การรักษาศีลข้อ 1 ห้ามฆ่าสัตว์ ถือว่าได้เข้าใกล้พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว เพราะเป็นศีลหนึ่งในห้าข้อ ที่พระองค์ตรัสว่า คฤหัสถ์ทั้งหลายพึงมี เป็นหลักธรรมพื้นฐานของชีวิตและเพื่อแสดงถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดั่งพุทธพจน์ที่พระองค์ตรัสไว้ว่า

"ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ถึงพระพุทธเจ้าว่าเป็นที่พึ่ง

ชนเหล่านั้นจักไม่ไปอบายภูมิ ละกายมนุษย์แล้ว

จักยังเทวกายให้บริบูรณ์ ดังนี้"

****

สาธุ!

รายชื่อผู้บริจาคจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ (เป็นจำนวนเงิน)

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	บาท
1	นางช่อ เอี่ยมสุวรรณ	200
2	นางสาวฤษร เอี่ยมสุวรรณ	500
3	พ.ต.ท.คมม์ณัฐ อติสุวรรณ์เดช และนางอาภา เอี่ยมสุวรรณ และครอบครัวพรหมอินทร์	1000
4	คุณฑฤณ เอี่ยมสุวรรณ	1000
5	ครอบครัวขวัญอ่วม	300
6	คุณพรปวีณ์ อินทามระ และครอบครัว	300
7	ไม่ประสงค์ออกนาม	100
8	คุณพ่อชุบและคุณแม่ซ่อนกลิ่น เหหาสุข	100
9	ด.ญ.นัทธ์ชนัน ดิศวรรณี	100
10	นายธีระนัย เลิศลักขณาภรณ์ และครอบครัว	100
11	นายไพบูลย์ - นางจันทร์แรม และครอบครัว	100
12	น.ส.วรรณี สีดาชมภู	100
13	น.ส.สมควร มีขำและครอบครัว	100
14	นายอโนทัย - นางสมร อ่วมยงค์ และครอบครัว	100
15	คุณภูษาวรรณ สภาผล	100
16	นายศิวัชญ์ พงหมมาณพ	100
17	คุณฤงเงิน งามฉลวย	100
18	คุณทวีศักดิ์ เดชพงษ์	100
19	คุณเมทนี - คุณรุ่งชัย ธรรมพรต	200
20	ด.ร.ชูวิทย์ นาเพีย และครอบครัว	200
21	นายสุรศักดิ์-นางเบ็ญจมาศ -น.ส.จิดานันท์ -น.ส.ธันจิรา ศรีกระจ่าง	500
22	นายเผด็จ แสงประเสริฐ	100

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	บาท
23	ด.ญ.ชามารีย์ พรเจริญชัยศิลป์	100
24	คุณสมพิศ ศรีวฤทธิ์	100
25	นางอรพรรณ วงษทอง	100
26	นางสวาท ปิติวีรารัตน์	100
27	นายสมพงษ์ - นางแน่งน้อย - น.ส. ณัฐธิดา สหกิจรุ่งเรือง	100
28	คุณต่อศักดิ์ฯ	100
29	คุณสุพิน จีรังบุญยเกียรติ	150
30	คุณปิยะภัสร์ จีรังบุญยเกียรติ	150
31	คุณปุณณชัย จีรังบุญยเกียรติ	150
32	คุณปานตา จีรังบุญยเกียรติ	150
33	คุณจินดาภัทร์ สาครสิทธิ์ทวี และ นายมานัส เณียมปาน	300
34	คุณธมลธรณ์ สาครสิทธิ์ทวี	100
35	นางกนกพันธุ์-น.ส.อุมากร-นายณัฐวุฒิ- ด.ชกฤตย์ จันทร์อำนวยโชค	300
36	คุณสุภาภรณ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	100
37	คุณสายชล คำผาย	500
38	คุณจารีรัตน์ ปลั่งพงษ์พันธ์ คุณปิยนันทร์ ด.ช.ตินน์ ด.ช.ไตร อนุกูล	500
39	คุณชวลิต-คุณพิมลพรรณ-คุณรัชพล-คุณสิริโชค-คุณก่อเกียรติ- คุณวีรวรรณและคุณณัฐพร เธียรวัฒนานนท์	400
40	คุณวิลาวัณย์ เอี่ยมสิริ	100
41	คุณชนาธิป บัวโอภาสและคุณวิยะดา เธียรวัฒนานนท์	100
42	คุณสิทธิเดช เธียรวัฒนานนท์ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	100
43	พ.ต.ท.สุดใจ เธียรวัฒนานนท์และคุณสุทธิรัก ศรีจันทร์เพ็ญ	100
44	คุณบุญมา เธียรวัฒนานนท์ และเพื่อน ๆ	600
45	นางลี่เกียง แซ่แต้	170

รายชื่อผู้บริจาคจัดพิมพ์หนังสือธรรมะ (เป็นจำนวนเล่ม)

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
1	นายภสภัสส์ สงไทยจิรัชต์ และครอบครัวสงไทย	30
2	นายอรรถพร-นางจุฑามณี ธีระพงษ์	25
3	นายณัฐสิทธิ์ ชูชีพดำรงศักดิ์และครอบครัว	30
4	นางสาวสุธิยา พรหมบุตร	5
5	ด.ช.อิทธินันท์ สุริยันต์	5
6	นาย ธนสาร สระน้ำ	20
7	นางสาววาสนา อมรไตรลักษณ์ อุทิศให้ นางเฮียง อมรไตรลักษณ์	9
8	นายศุภสิทธิ์ เทศศรี	9
9	นายนราวิชญ์ เพชรลุ	9
10	นพวรรณ ศักดิ์เกียรติกำธร	15
11	คุณนิตยา สงแจ้งใหญ่และครอบครัว	10
12	คุณพลอยชนกภรณ์ ชลิตทองวรางค์	9
13	คุณอรนุช สว่างแสง และครอบครัว	33
14	นางสาวธัญธร ห้วงสมุทรและครอบครัว	19
15	นายดิศรงค์ จรูญรักษ์และครอบครัว	10
16	นายพิทักษ์ มยานนท์	3
17	นายณัฐการณ์ ตรีเพ็ชร	10
18	นายอภิชาติ ทองพยงค์	10
19	นายพัฒน์อนิญช์ พระจันทร์	10
20	นายสมชาย โปรยรุ่งทอง	10
21	นางสาวตวงรัตน์ อัซรเรืองกิตต์	10

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
21	นางสาวตวงรัตน์ อัครเรืองกิตต์	10
22	นางสาวสุดารัตน์ ไชยชาติ	5
23	นายปัญญา นางอรวรรณ์ ไชยชาติและครอบครัว	5
24	นางสาวจุฑารัตน์ โปร่งสันเทียะ	10
25	นายกิตติพงษ์ แสงสุข	5
26	นายอรุณ เขียวขำ	10
27	คุณเสาวนิตย์ บุญชัยและครอบครัว	9
28	คุณสุนทรา เจนรักมาตุภูมิและครอบครัว	9
29	คุณญาตา นามโภชน์และครอบครัว	9
30	คุณสุคนธา ชูคง	9
31	คุณศุภวัฒน์ เสงี่ยมจิต	5
32	คุณพัทยา อุปพันธ์พฤทธิ์	10
33	คุณสุรณี เสมอภาคและครอบครัว	5
34	คุณอนงค์นารถ โพธิ์พูลสินทร์	10
35	คุณสุวิมล สุรวัฒนาวรรณและครอบครัว	5
36	นางสาวธีราภรณ์ เสแสวงอุทิศส่วนกุศลให้แก่เจ้ากรรมนายเวร	20
37	นายอัษฎางค์ โลหะ	30
38	พท.สุรศักดิ์-นางสุทิศา-ดญ.นรรัตน์-ดญ.อัจริยาภา มรกตจินดา	35
39	พออ.ธงชัย-นางมาลี มาชมสมบูรณ์ และครอบครัว	35
40	นายรัชภูมิ ฟักอ่อน,นส.สุภาวรรณ-ดญ.วนัสนันน์ มาชมสมบูรณ์	71
41	นางสาวมนต์นภา จงวัฒนพงศ์และครอบครัว	10
42	นางสาวกัณชญา สิทธิคณากูล	9
43	นาย สุทธิพัฒน์ สุธาทิพย์พิมาน(ครอบครัว)	36

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
44	นางสาว ชุรีพร กล่ำเจริญ(ครอบครัว)	26
45	นายวิชัย สุกิจโสภณ อุทิศให้ นายมนัสชัย สุกิจโสภณ	5
46	นางศิริพร สุกิจโสภณ	5
47	นางรัชฎา สุกิจโสภณ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5
48	เด็กหญิงณัฐิดา สุกิจโสภณ	5
49	นายณัฐวุฒิ แสงทอง	3
50	ด.ช.ต้นกล้า แสงทอง	3
51	นางสาวสมปรารถนา เจือจารย์	3
52	นายสุวรรณและนางกรม เจือจารย์	3
53	นางสาวนภาพร แพเกาะ	9
54	นางสาวธัญรัศม์ แข็งแรงและครอบครัว	9
55	นางสาวศิริรัฐ หนูดีและครอบครับ	9
56	นางสาวสุภาวดี สวัสดิ์สุขสิริและครอบครัว	9
57	นางสาวปวีณา พิมพา	9
58	นางสาวสุภาพร กล่องชูและครอบครัว	9
59	นายกุลภาค ฐิติเศรษฐ์และครอบครัว	9
60	นางสาวอมรรัตน์ ทรัพย์ศิริ และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	25
61	นางสาวกาญฐนสรณ์ คงบัว และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	7
62	นางสาวชมภูนุช จาดบรรเจิดและครอบครัวอุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	8
63	นส.ณัชชา ช้างโต และ ดญ.ศศิภา เชิดโฉม อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5
64	นายณรงค์ฤทธิ์-ด.ช.ธิติวุฒิ ช้างโต อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5
65	นส.ฐิดารัตน์ ช้างโต อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5
66	นางกฤษณา ปานสอนและนางสมใจ ศิลปชำนาญ อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
67	นายแสนศักดิ์ ช้างโต อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	5
68	นายชาญณรงค์ เชิดโฉม และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	9
69	คุณยงยุทธ บุญประเสริฐ และครอบครัว อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	9
70	คุณปัญจมณี ถิรทิตสกุล และครอบครัว	14
71	นางสาวศิริอร พัดลมและครอบครัว	15
72	นางสาวปัทมา เสมือนโพธิ์ และครอบครัว	9
73	นายสุทธิพงศ์ พานิช และครอบครัว	5
74	คุณบุศรินทร์ ณ นคร	10
75	คุณเยาวลักษณ์ เทศทอง	10
76	คุณปัญจมาศ เด็ดแก้ว	7
77	คุณณัฐยา หัดจุมพล	10
78	คุณรมณ มโนรส	5
79	คุณณัฐวัฒน์ คู่มงคลชัย	10
80	คุณพิชญา บุญประเสริฐและครอบครัว	5
81	คุณละเอียด โรจนประทีป	5
82	คุณประภาวัลย์ สู่ศิลวัฒน์	5
83	คุณลำใย ศรีแสง	2
84	คุณสมใจ สัมพันธ์สมโภช	10
85	คุณผกามาศ โฆษทินกร และครอบครัว	20
86	คุณเมย์ บุญญโสภณ และครอบครัว	30
87	คุณกานต์พิชชา ชนะนิล	19
88	คุณนัฏฐ์ัญภรณ์ เศรษฐภัทรกูล	19
89	คุณสวอง พานทอง	10

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
90	คุณพลอย พานทอง	10
91	ด.ช.กฤตพาส พานทอง	10
92	คุณอนุพงษ์ บุญรอด	10
93	คุณจาริยา เพิ่มชอบและครอบครัว	100
94	คุณเหมียว - คุณจตุวรรธน์ -ด.ช.ฐานพันธ์ วงศศรีเรืองและครอบครัว	100
95	น.ส.นันทวัน มังคลรังษี	30
96	คุณมนตรี และคุณกัลยรัตน์ สุภามงคล	20
97	คุณปรัชนันท์ เอี่ยมสุวรรณ	30
98	คุณธนนรักษ์ และด.ช.ณรัฐฐกร สุรมงคลวิสิฐ	20
99	คุณการันต์ อัครกุลพันธุ์และครอบครัว	100
100	คุณประเวช ฉายแสงและครอบครัว	50
101	นายมณฑล -นางจารุรินทร์-ด.ช.ศุภวัสส์-นายสหพงศ์ จันทร์อำนวยโชค	50
102	คุณทศพร-คุณปุญชรัสมิ์ - คุณจิรัฏฐ์ - คุณกาจน์พศุตม์ พรวัฒนศิริกุล	50
103	คุณทรงวุฒิ- คุณขนบพร- ด.ช.ชาคริต-ด.ช.หัสพงศ์ จันทร์อำนวยโชค	50
104	คุณเบญจพร สันติภาพชัย	10
105	คุณพรทิพา รุ่งชาญวณิชย์	10
106	คุณจิรวุฒิ สายสมร	10
107	คุณดรุณี ปาวิชัย	10
108	คุณศิริลักษณ์ ทองมา อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	10
109	คุณอ้อยใจ หาญสงคราม อุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	10
110	คุณอนุชา คำผาเคน	15
111	คุณวารียาภรณ์ เพ็งโฉม	8
112	คุณทัศนพงษ์ พงษ์ศรี	5

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
113	คุณฉันทนา ตามบุญและครอบครัว	10
114	คุณไพศาล ชาวสวนและครอบครัว	10
115	คุณณัฐวุฒิ ช้างเผือก กับลูก ๆกุมารทองทุกองค์	15
116	คุณพงษ์ศักดิ์ สิทธิสารและครอบครัว	10
117	คุณชัยณรงค์ ทาฝั้นและครอบครัว	10
118	คุณสุนิสา ยิ้มพ่วงสิน	10
119	คุณณัฐพล สะกะมณีและครอบครัว	9
120	คุณนิพนธ์ สุภาวดีและครอบครัว	25
121	คุณสุเทพ จงพ่วงและครอบครัว	10
122	คุณชัญญานุช ทองอนันตกุลและครอบครัว	9
123	คุณอำพร เจือจานและครอบครัว	9
124	คุณสกุลรัตน์ หมวกไหมและครอบครัว	9
125	คุณณรงค์ชัยและด.ช.ธนดล แสงบุญเกิด	5
126	คุณนิตยา บุญบาง	5
127	คุณพรเพ็ญ เจริญกุล	10
128	คุณสมศักดิ์ โชติมาธุสรและครอบครัวอุทิศให้เจ้ากรรมนายเวร	10
129	คุณสิริกมล จองปัญต๊ะและครอบครัว	9
130	คุณยุทธนา ธนะพันธ์	9
131	คุณจิรวัฒน์ หวลลำพึงและครอบครัว	10
132	คุณแม่แพงสี มาฤทธิ์	20
133	คุณแม่ละไม คุณกัลยา เจริญวาที อุทิศให้ คุณพ่อกล้าย เจริญวาที	100
134	นายธนกฤต สิงห์พิสาร	20
135	นางสาวจุฑารัตน์ ธรรมรักษา	10

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
136	คุณพงศธร เหรียญทองและครอบครัว	100
137	นายอุดมพงษ์และนางอนงค์ เตชะอำนวยวัฒน์	44
138	คุณพิชญ์สินี เตชะอำนวยวัฒน์และครอบครัว	44
139	คุณประวิทย์ วรประทีปและครอบครัว	35
140	คุณมาริษา กมลวิทยานนท์	35
141	คุณสุวารินทร์ เชิดเกียรติตระกูล	30
142	คุณผกามาส บุญอารีย์และครอบครัว	20
143	คุณศักดิ์สิทธิ์ เตชะอำนวยวัฒน์และครอบครัว	17
144	อุทิศให้เจ้ากรรมนายแวรของคุณพิชญ์สินี เตชะอำนวยวัฒน์และครอบครัว	10
145	คุณไตรวิทย์ ไชยนาพงศ์และครอบครัว	10
146	นายสอนและนางอวน ชัยชาญและครอบครัว	10
147	นายเกยูร บุตรดีกุล และครอบครัว	10
148	นายทิ้งและนางลออ ร่มโพธิ์ทอง	10
149	นายมุงและนางสุบิน ซาวสุภาพ	10
150	พ.ต.ต. ปฏิญญา ซาวสุภาพ	10
151	คุณจุฑามาศ กาดพร้อมณุภาและครอบครัว	10
152	คุณปภาวรินทร์ ศรีสุรัตน์กุนทร	10
153	คุณละเอียด ปั่นทอง	10
154	คุณคณิศร สังข์อู๋	10
155	คุณนันทนา เพียรชอบและครอบครัว	10
156	คุณนภา เกิดสุขผลและครอบครัว	10
157	ด.ญ.ฐิติรัตน์ ขันไชย และครอบครัว	10
158	คุณถวัลย์ ชาญสมัย และนางสำลี ชาญสมัย	10

ลำดับ	ชื่อ นามสกุล	เล่ม
159	คุณมานิตา พิบูลธรรมวงศ์และครอบครัว	10
160	คุณบุณิกา แสงสว่าง	10
161	อุทิศให้คุณพ่อธารา ไชยรักษ์	5
162	คุณน้ำผึ้ง ไชยรักษ์ และนายอาทิตย์ เหลาเพชร	5
163	คุณจารุวรรณ อินทร์เจริญและครอบครัว	2
164	คุณสุธีรา รองทองและครอบครัว	5
165	คุณสุภมาส พรหมสุทธิ์ และครอบครัว	5
166	คุณพัชรินทร์ พิมพ์เกษและครอบครัว	5
167	คุณสมศักดิ์ ถัทธพัทธ์	8
168	คุณปาริชาติ นาคประเสริฐ์และครอบครัว	5
169	คุณรังษิมา ปานเถื่อนและครอบครัว	5
170	คุณรัตนกุล อำพลพิศล	10

"สัพพะทานัง ธัมมะทานัง ชินาติ"
การให้ธรรมะเป็นทาน ชนะการให้ทั้งปวง

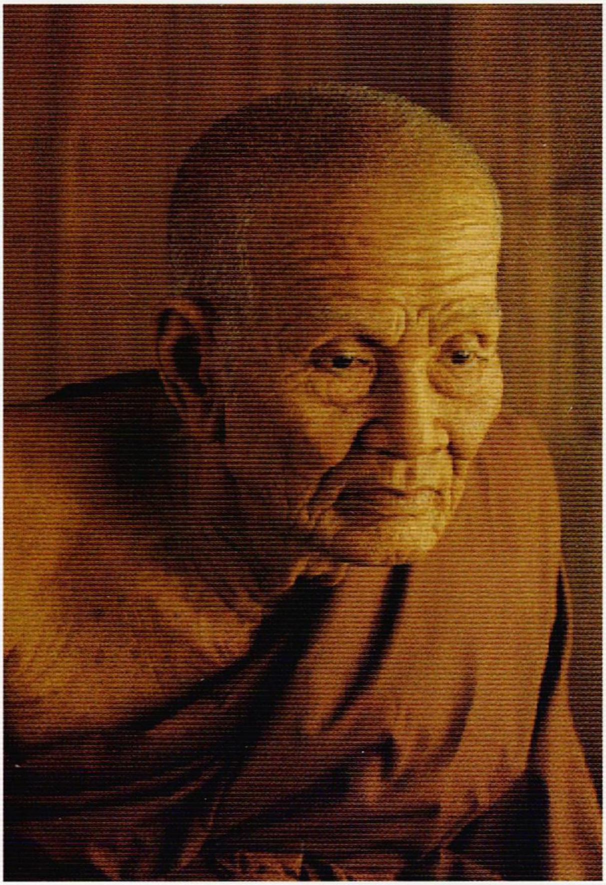

หลวงพ่อทวด (วัดช้างให้) จ.ปัตตานี

คาถาบูชา: ตั้งนะโม ๓ จบ

“นะโมโพธิสัตโต อาคันติมายะ อิติภะคะวา” (9 จบ)

สัจธรรมแห่งหลวงปู่ทวด : ธรรมะพ่อนี้ง่ายๆ มองคนดีอย่างเดียว ทำความดีอย่างเดียว เป็นผู้ให้...ให้มากที่สุดนั้นก็หมายถึงว่ามีเมตตาอย่างเดียว อย่าประมาท อย่าขาดสติ สี่ข้อพอแล้ว เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา..... ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ก็ดี แต่อันนี้เราเป็นธรรมะคมๆ ธรรมะในพุทธะเป็นคนดีอย่างเดียว คนเลวคนชั่วไม่มองเขา เป็นผู้ให้มากๆ ให้ทุกคน... ไม่เลือกคนไหนเราให้ได้ก็ให้ ทำดี...เราต้องให้ได้ แต่ไม่ใช่ว่าให้ไปหมดตัว จำได้ไหม ไม่ประมาท ไม่ขาดสติ ใช้ได้